

III.

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE
A TĚLOVÝCHOVY**

**OPERAČNÍ PROGRAM
VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST**

VERZE: 10.10.2006

Obsah

Úvod.....	2
I. Současná ekonomická a sociální analýza v oblasti vzdělávání	5
1.1 Normativní rámec vzdělávání v ČR.....	5
1.2 Demografická struktura populace ČR ve vztahu k vzdělávání.....	5
1.3 Systém vzdělávání v ČR	11
1.4 Vzdělávání a konkurenceschopnost	20
1.5 SWOT Analýza	24
II Strategie Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	28
1. Globální cíl a specifické cíle OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	28
2. Identifikace Prioritních os OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	29
3. Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se strategickými dokumenty	33
4. Vazba OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost na další operační programy	40
5. Dopady OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	41
6. Výsledky ex-ante	42
7. Uplatnění principu partnerství	44
III Prioritní osy a indikátory	46
Prioritní osa 1 Počáteční vzdělávání	47
Prioritní osa 2 Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	54
Prioritní osa 3 Další vzdělávání	61
Prioritní osa 4 Technická pomoc	66
Indikátory pro monitoring a evaluaci.....	69
IV. Implementace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	75
Orgány řízení a implementace operačního programu	75
Monitorování operačního programu a elektronická výměna informací	81
Evaluace.....	85
Kontrolní systém operačního programu.....	89
Finanční toky	93
Informace a publicita	94
V. Finanční ustanovení OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	97
Příloha č. 1 – Použité zkratky	100
Příloha č. 2 – Vyhodnocení zkušeností z minulého programového období	102
Příloha č. 3 – Seznam tabulek, grafů a schémat	107
Příloha č. 4 – Použité pojmy	108
Příloha č. 5 – Seznam dokumentů.....	112

Úvod

Česká republika získala vstupem do Evropské unie možnost využívat podpory poskytované v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti, jejíž současná podoba klade velký důraz na posílení konkurenceschopnosti zemí Evropské unie a na těsné propojení s cíli Lisabonské strategie.

Evropská, a tedy i česká společnost, se musí do budoucna vyrovnat s dynamicky se vyvíjejícími podmínkami globální ekonomiky a souvisejícími nároky na dovednosti, znalosti a flexibilitu každého jedince. Globální konkurence a proměnlivost trhu práce bude nutit každého jedince, aby se vzdělával po celý život. K naléhavosti těchto výzev přispívá v našich podmínkách současně i ta skutečnost, že dochází k demografickému úbytku české populace a nutnosti nahradit na pracovním trhu ročníky odcházející do důchodu. Nemožnost či nepřipravenost reagovat účinně na tyto podmínky by mohla způsobit vážné problémy v oblasti zaměstnanosti pracovní síly a konkurenceschopnosti České republiky, a tím současně ohrozit tempo hospodářského růstu.

Česká republika si uvědomuje důležitost podpory rozvoje lidského potenciálu, který je jedním ze základních faktorů trvale udržitelného hospodářského růstu „znalostních“ ekonomik rozvinutých zemí. Vzdělávací soustava musí být v tomto kontextu vnímána jako jeden z hlavních pilířů budoucího ekonomického úspěchu a sociální soudržnosti. Vzdělávací soustava jako celek musí dostatečně efektivně zvyšovat vzdělanostní úroveň obyvatelstva a umožnit jednotlivcům (nehledě na jejich sociální podmínky, různé schopnosti a očekávání) získávat a prohlubovat klíčové kompetence s cílem posílit jejich adaptabilitu a flexibilitu na trhu práce. Vzdělávací instituce se musí stát moderními centry celoživotního učení a partnerské spolupráce.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti, v návaznosti na strategické cíle Národního strategického referenčního rámce (NSRR - představuje základní programový dokument České republiky pro využívání fondů Evropské unie v období 2007-2013) a vzhledem k vysokému stupni komplexity problematiky vzdělávání připravila Česká republika pro programovací období 2007-2013 samostatný Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK). Tento operační program se zaměřuje na podporu v oblastech, které přispějí k rozvoji potenciálu populace České republiky, a na vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání a učení. OP VK definuje zaměření a hloubku intervencí v oblasti rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení a utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulaci spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, výzkumnou a výrobní sférou.

OP VK je předkládán v rámci cíle Konvergence a je financován prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Při jeho tvorbě byly reflektovány všechny základní dokumenty, které stanoví základní priority v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) na evropské a národní úrovni. V první řadě se jedná o Strategické obecné zásady Společenství, 2007 - 2013¹ (dále jen SOZS), jejichž hlavní zásady byly současně uplatněny při tvorbě dokumentů na národní úrovni.

Zásadními národními dokumenty pro koncipování OP VK byl Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013, určující prioritní osy a specifické cíle. Dále se vycházelo z Národního

---

1 SDĚLENÍ KOMISE /KOM (2005) 0299/ Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013, Brusel, 5. 7. 2005.

Lisabonského programu 2005 – 2008 – Národního programu reformy ČR (dále jen NPR), Národního rozvojového plánu 2007-2013 (dále jen NRP) a Strategie hospodářského růstu 2005-2013 (dále jen SHR). Z materiálů, které se specificky věnují oblasti rozvoje lidských zdrojů, byly zásadními Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku (dále jen SRLZ) a následný Program realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů (dále jen PR SRLZ).

Z hlediska naplňování cílů NSRR zajišťuje OP VK především plnění strategického cíle II – Otevřená flexibilní a soudržná společnost, a do určité míry i strategického cíle I – Konkurenceschopná česká ekonomika. Samostatný OP VK je vázán na realizaci cíle NPR, který je vyjádřen explicitně v globálním cíli.

V rámci celkového finančního plánu alokace pro Českou republiku pro cíl Konvergence v letech 2007 – 2013 je na OP VK alokováno 7 % prostředků strukturálních fondů EU pro ČR, tj. 1 811 mil. €. OP VK je operačním programem, který přímo řeší otázky spojené s rozvojem potenciálu české populace prostřednictvím vzdělávání. Řešení této problematiky podpoří rovněž další operační programy, a to především OP Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LZZ), který je financován z ESF a především se soustřeďuje na podporu zaměstnanosti osob zaměstnaných i nezaměstnaných prostřednictvím vytváření pracovních míst, dalším profesním vzděláváním a sociální integrací znevýhodněných skupin obyvatelstva. Investice do lidí prostřednictvím intervencí ESF v programu OP VK jsou navázána na další operační programy, a to na OP Výzkum a vývoj pro inovace (dále jen OP VaVpI) a OP Podnikání a Inovace (dále jen OP PI), jejichž intervence podporované z ERDF vytvářejí vhodné kapacity, pro které je rozvoj lidských zdrojů a s ním spojené vhodné nastavení intervencí do vzdělávání rozhodující.

V souladu s návrhem nařízení Rady o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti byl při tvorbě OP VK uplatňován princip partnerství. Pro účely přípravy a zpracování operačního programu byla vytvořena široká pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) jako budoucího Řídícího orgánu, zpracovatele, ex-ante hodnotitele, ostatních zainteresovaných ministerstev, vzdělávacích institucí, regionální a místní samosprávy, podnikatelské sféry a ostatních sociálních partnerů (dále jen Pracovní skupina). Pracovní skupina se scházela na pravidelných setkáních, pracovní verze byly zasílány k široké opONENTUŘE a součástí prací byla i dvě výjezdní zasedání. Program byl rovněž představen a diskutován s veřejností na dvou veřejných projednáních. Předkládaná verze OP VK je výsledkem výše popsaného procesu tvorby.

Z důvodů zajištění logické návaznosti, celkové synergie a vymezení vůči ostatním operačním programům probíhaly v průběhu přípravy konzultace se zástupci zpracovatelů ostatních operačních programů. Zatímco OP VaVpI podporuje tvorbu infrastruktury nabídkové strany výzkumu a vývoje, OP VK podporuje aktivity, které vedou k rozvoji lidských zdrojů v této oblasti. OP PI pokrývá oblast podpory podnikatelských subjektů a OP VK podporuje vytváření celkového rámce dalšího vzdělávání, který slouží i rozvoji podnikové sféry, souvisejících vzdělávacích aktivit a spolupráci různých subjektů. Oproti OP LZZ je OP VK zacílen na zlepšení počátečního a dalšího vzdělávání za účelem zvyšování flexibility a adaptability jedinců, kteří již jsou na trhu práce nebo do něj budou vstupovat, zatímco OP LZZ podporuje rozvoj trhu práce a přímou podporu dalšímu profesnímu vzdělávání nezaměstnaných, ohrožených na trhu práce i zaměstnaných. Obsahuje taktéž tvorbu systémů pro předvídání změn na trhu práce a zvládání postupných i náhlých změn v zaměstnanosti.

Předkládaný programový dokument se skládá z pěti kapitol. Kapitola 1 obsahuje analýzu současné ekonomické a sociální situace v oblasti rozvoje lidských zdrojů, vzdělávání a podmínek

pro další možné zvyšování adaptability, uplatnitelnosti a konkurenceschopnosti obyvatel České republiky, včetně identifikace slabých a silných stránek, hrozeb a příležitostí. Kapitola 2 se věnuje strategii OP VK včetně popisu globálního strategického cíle OP VK, jeho specifických cílů a provázání OP VK se strategickými dokumenty EU a ČR. Jsou přiblíženy jednotlivé prioritní osy operačního programu a naznačeno, jakým způsobem jsou řešeny problémové oblasti. Kapitola 3 je zaměřena na popis prioritních os, definování jejich cílů především v návaznosti na analýzu slabých a silných stránek. Zahrnuto je přiřazení vhodných indikátorů. Implementace programu včetně řízení a kontroly, provádění plateb, certifikace finančních toků, monitorování, elektronické výměny informací, evaluace a publicity jsou popsány v kapitole 4. Kapitola 5 definuje finanční ustanovení operačního programu.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost byl připraven v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 a s Nařízením Rady (ES) č. 1081/2006 a je plně v souladu s usnesením vlády ČR č. 175/2006 ze dne 22.2.2006.

OP VK prošel vnitřním i vnějším připomínkovým řízením a byl přijat vládou ČR dne 28.června 2006, Usnesením vlády ČR č. 821.

I. Současná ekonomická a sociální analýza v oblasti vzdělávání

Tato analýza sociální a ekonomické situace v oblasti vzdělávání v České republice je základním předpokladem pro vymezení strategie a zaměření intervencí z Evropského sociálního fondu v oblasti vzdělávání a zvyšování konkurenceschopnosti lidských zdrojů v programovacím období 2007 – 2013. Tato kapitola uvádí souhrn klíčových faktorů pro výše uvedené oblasti a identifikuje nejvýznamnější problémy, se kterými se Česká republika vyrovnává nebo je bude muset v následujícím období řešit. Intervence ESF by se měly na takto indikované oblasti zaměřit a nabídnout řešení ke zlepšení situace a k eliminaci nebezpečí ohrožení konkurenceschopnosti, sociální a ekonomické stability.

1.1 Normativní rámec vzdělávání v ČR

Klíčovými právními normami upravujícími oblast vzdělávání v České republice jsou:

- Zákon č. 561/2004 Sb., (ze dne 24. září 2004) o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona 383/2005 Sb.
- Zákon č. 563/2004 Sb., (ze dne 24. září 2004) o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 552/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

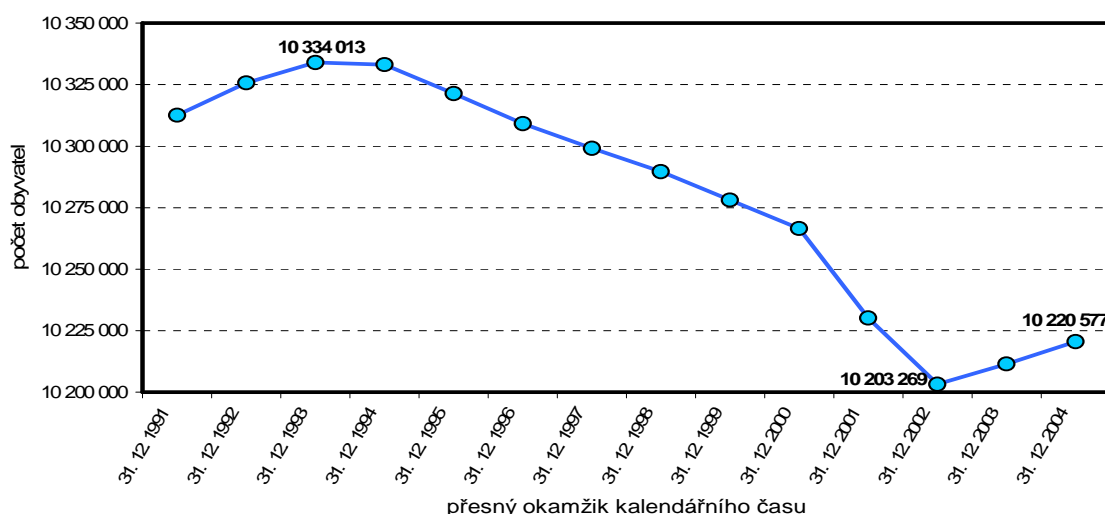
1.2 Demografická struktura populace ČR ve vztahu k vzdělávání

1.2.1 Demografický vývoj

Demografický vývoj výrazným způsobem ovlivňuje dimenzování vzdělávací soustavy a následně se projevuje na trhu práce nabídkou pracovních sil v různé kvalifikační struktuře.

Z hlediska počtu obyvatel zaznamenávala Česká republika od roku 1994 až do roku 2002 kontinuální pokles, od tohoto okamžiku celkový počet obyvatel mírně narůstá. Klíčovou složkou celkového přírůstku je především kladné migrační saldo, které vyvažuje záporný přirozený přírůstek (i přes jeho zlepšující se strukturu vlivem vyššího počtu živě narozených v posledních letech).

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 1991-2004

Zdroj: NRP na léta 2007-2013, pracovní verze

Dle projekce ČSÚ je pro budoucí populační vývoj charakteristická nepravidelnost. Jedním z klíčových rysů je pravděpodobné pokračování poklesu počtu a podílu dětí v populaci. Podle střední varianty projekce by se měl počet 0-14letých dětí v několika následujících letech poměrně rychle snížit, a to ze současných 1,6 mil. na 1,4 mil. v roce 2010. Tato skutečnost v sobě zahrnuje riziko v podobě menšího výběru např. jedinců schopných absolvovat vysokoškolské studium a návazně vykonávat profesně náročná povolání. Z tohoto důvodu lze predikovat problémy spojené se zajištěním dostatečného počtu vysokoškolsky vzdělaných odborníků na trh práce.

1.2.1.1 Věková struktura obyvatel

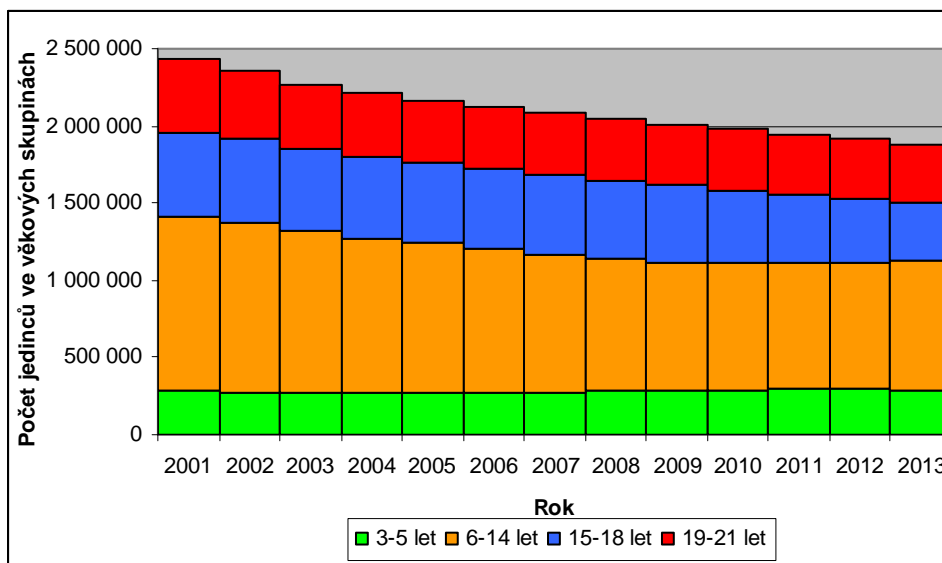
Ve věkové struktuře obyvatel ČR dochází k závažným změnám, souvisejícím s propadem porodnosti a prodlužováním střední délky života. Populace ČR stárne, výrazně klesá zastoupení dětské složky (0 až 14 let). V posledním desetiletí ubylo přes 420 tisíc dětí, na druhou stranu se rozrůstá věková skupina obyvatel starších 65 let.

1.2.1.2 Projekce věkových skupin

Z grafu č. 2 je patrný trend snižování celkového počtu jedinců ve věkových skupinách (15-18 a 19-21 let), naopak na základních školách nastane v horizontu roku 2013 spíše mírný nárůst počtu žáků. Pokles počtu žáků v současném období se týká zejména kapacit základních škol, v menší míře i škol středních. Institucí terciárního vzdělávání² se nepříznivý demografický trend dotkne s jistým časovým zpožděním.

² Termínem terciárního vzdělávání rozumíme jak vyšší odborné vzdělávání tak vzdělávání vysokoškolské.

Graf 2: Projekce věkových skupin relevantních pro oblast počátečního vzdělávání

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, MŠMT 2005

1.2.1.3 Vzdělanostní struktura populace ČR

Vzdělanostní struktura populace ČR starší 15ti let se vyznačuje vysokým počtem osob se středoškolským vzděláním. V kategorii osob se středním vzděláním s maturitou převažují ženy a v kategorii střední vzdělání bez maturity převažují muži. Podíl osob se základním vzděláním (popř. bez vzdělání) soustavně klesá a naopak vzestupný trend je u podílu vysokoškolského vzdělání. V této kategorii je významný růst vysokoškolsky vzdělaných žen (8,2 % v r. 2004 oproti 5,4 % v roce 1993) u mužů je tento růstový trend výrazně pomalejší. Přesto je podíl vysokoškolsky vzdělaných osob stále nižší než v zemích EU (viz kapitola 1.3.4.4).

Z hlediska vzdělanostní struktury zaměstnaných lze sledovat pozitivní trend, který souvisí s růstem kategorie osob se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním a naopak klesající počet zaměstnaných osob se středním vzděláním bez maturity a se základním vzděláním. Tyto změny plně souvisí se změnami vzdělanostní struktury obyvatelstva a můžeme očekávat, že trend bude v tomto směru dále pokračovat.

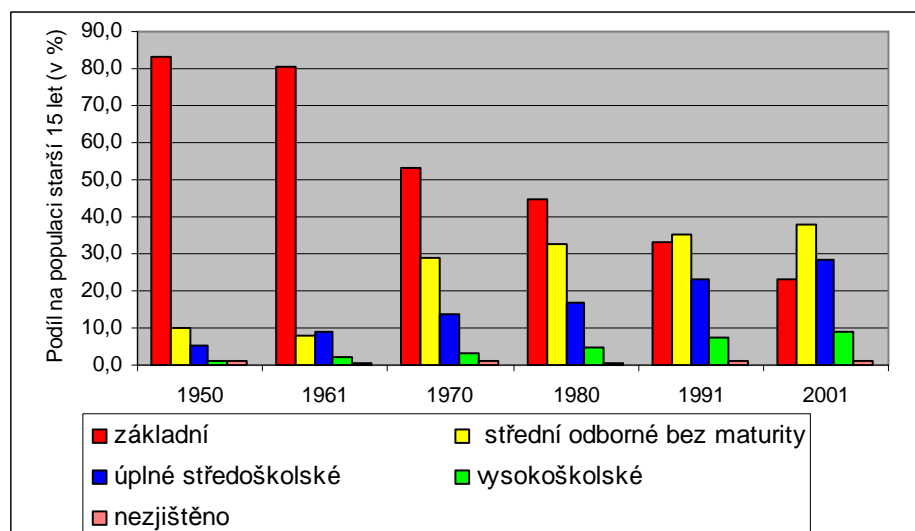
V následující tabulce je uveden přehled struktury obyvatelstva ČR podle stupně vzdělání a věkových skupin za rok 2004. Z tabulky plyne, že v roce 2004 bylo ještě stále nejčastější kategorií střední vzdělání bez maturity (3 319,5 tis), která je rovněž nejčastěji postižena nezaměstnaností. Z celkového počtu vysokoškolsky vzdělané populace 862,2 tis. je nezaměstnaných 15,2 tis.

Tabulka 1: Balance obyvatelstva a jeho struktura podle vzdělání a věkových skupin v roce 2004, v tis. osob

ukazatel	obyvatelstvo celkem	v tom					
		aktivní		celkem	neaktivní		
		zaměstnaní	nezaměstnaní		z toho		
					důchodci	studenti	rodičovská dovolená
Celkem	10 211,6	4 706,6	425,9	5 079,1	2 206,3	839,3	173,2
z toho muži	4 974,8	2 663,1	201,2	2 110,5	827,4	424,4	0,7
z toho ženy	5 236,8	2 043,5	224,7	2 968,6	1 378,9	414,9	172,5
nejvyšší dosažené vzdělání							
základní	1 797,6	296,1	104,6	1 396,9	750,8	562,3	9,0
střední bez maturity	3 319,5	2 39,4	211,0	1 069,2	858,3	24,2	60,5
střední s maturitou	2 679,1	1 709,7	95,1	874,3	458,3	235,4	81,3
vysokoškolské	862,2	659,7	15,2	187,3	129	16,8	22,4
bez vzdělání	12,2	0,8	-	12,1	90,	04,	-
děti do 15ti let	1 538,3	-	-	1 538,3	-	-	-
nezjištěno	2,0	0,9	-	1,0	0,4	0,2	-
věkové skupiny							
0-14	1 538,3	-	-	1 538,3	-	-	-
15-19	667,0	33,3	24,0	603,7	2,0	587,1	0,2
20-24	725,7	362,4	77,3	286,0	5,1	220,9	13,7
25-29	900,0	648,4	63,7	187,9	9,6	29,5	83,0
30-34	794,0	629,2	48,8	116,0	9,8	1,5	57,5
35-39	687,7	586,2	44,6	56,9	12,7	0,2	14,6
40-44	657,1	572,7	41,5	43,0	18,2	-	4,2
45-49	720,2	619,5	41,4	59,3	37,3	-	0,1
50-54	784,7	641,8	51,3	91,6	66,6	0,1	-
55-59	751,9	444,1	28,3	279,5	259,8	-	-
60-64	564,5	117,1	3,7	443,8	434,7	-	-
65 a více	1 426,6	52,0	1,3	1 373,3	1 350,5	-	-

Zdroj: upraveno podle ČSÚ

Zajímavé je rovněž srovnání vývoje vzdělanostní struktury populace ČR od 50. let minulého století, kdy došlo k poměrně významným změnám, které dokumentuje následující graf:

Graf 3: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatel ČR

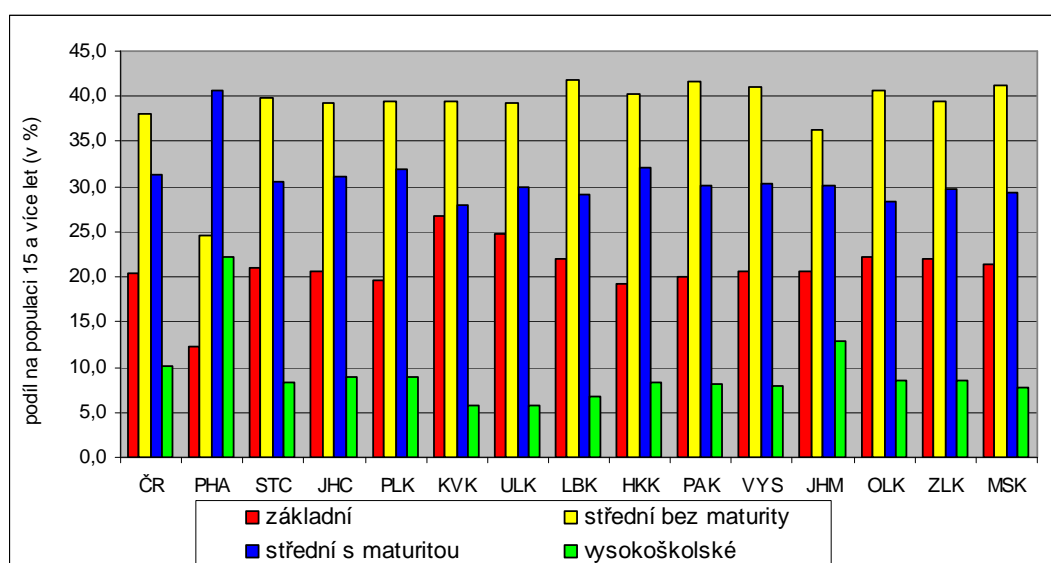
Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, MŠMT 2005, upraveno DHV CR

Z uvedeného grafu je patrný růst významu středního a vysokoškolského vzdělávání, který odráží měnící se strukturu ekonomiky a kontinuální posilování důležitosti znalostí pro trh práce. Vzdělanostní struktura je ovlivňována staršími věkovými ročníky, ve kterých je velký podíl osob s nižším stupněm vzdělání, zatímco počet absolventů vysokoškolského studia se začal zvyšovat teprve počátkem 90. let minulého století.

1.2.1.4 Vzdělanostní struktura populace v regionech ČR

Základním ukazatelem kvality pracovní síly je stupeň nejvyššího dosaženého vzdělání.

Graf 4: Vzdělanostní struktura populace ČR dle krajů

Zdroj: VŠPS ČSÚ za 4. čtvrtletí 2004

Vysvětlivky: PHA – Praha, STC – Středočeský kraj, JHC – Jihočeský kraj, PLK – Plzeňský kraj, KVK – Karlovarský kraj, ULK – Ústecký kraj, LBK – Liberecký kraj, HKK – Královéhradecký kraj, PAK – Pardubický kraj, VYS – kraj Vysočina, JHM – Jihomoravský kraj, OLK – Olomoucký kraj, ZLK – Zlínský kraj, MSK – Moravskoslezský kraj.

Dle VŠPS dosáhlo ve 4. čtvrtletí roku 2004 jen základního vzdělání cca 20 % populace ČR ve věku 15 a více let, přičemž v regionálním pohledu je situace nejméně příznivá v Karlovarském a Ústeckém kraji, naopak nejlépe je na tom Praha a Královéhradecký kraj. Zastoupení středního vzdělání bez maturity v populaci ČR přesahuje 30 % a vykazuje minimální variační rozpětí (bez započtení Prahy). Vysokoškolské vzdělání mělo dle VŠPS 10,1 % populace, přičemž nejvyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob bylo v uvedeném období v Praze (22,2 %), nejméně příznivá situace je v Karlovarském a Ústeckém kraji. Příčiny je nutné hledat jak v dominantním postavení hlavního města Prahy z hlediska kapacit vysokoškolských institucí a jejich dlouholeté tradice, tak i v pestrosti nabídky pracovních příležitostí, kterou ještě umocňuje koncentrace státní správy a řídicích struktur řady domácích komerčních subjektů a bezpočtu národních zastoupení zahraničních firem.

1.2.1.5 Vliv vzdělanostní struktury na zaměstnanost a zaměstnatelnost

Z hlediska zaměstnanosti patří mezi nejproblematictější skupinu nízkokvalifikovaní pracovníci a mladí lidé bez praxe, zejména absolventi škol a mladiství po ukončení základní školy, kteří obtížně nacházejí uplatnění na trhu práce. V červnu 2006 činil podíl osob do 25 let na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání 17,2%. Nejrizikovější skupinou jsou mladiství bez vzdělání nebo s neúplným vzděláním, popř. základním vzděláním. Nejčastější příčiny nezaměstnanosti mladých jsou především: nedostatečná praktická zkušenost, nízká kvalifikace, nedostatečné jazykové znalosti, nesoulad mezi kvalifikací absolventů a požadavky na kvalifikaci pracovních sil na trhu práce z hlediska struktury i obsahu.

Další problematickou skupinou je skupina starších osob, tedy osob nad 50 let věku. Na celkové nezaměstnanosti se tyto osoby podílejí 26 % a tendence tohoto ukazatele je rostoucí. Mezi významnou příčinu tohoto stavu patří velmi často neadekvátní vzdělání těchto osob ve vztahu k dynamicky měnícím se podmínkám na trhu práce a chybějící pracovní dovednosti, které konkrétní pracovní místo vyžaduje. Navíc skupina starších pracovníků se nejméně podílí na dalším vzdělávání.

Problematickost uplatnění pracovníků s nízkým dosaženým stupněm vzdělání je možno dokumentovat v následující tabulce.

Tabulka 2: Nezaměstnanost dle dosaženého stupně vzdělání (2.Q.2006)

Stupeň vzdělání	počet	podíl v %
Bez vzdělání	853	0,2
Neúplné zákl.	2 222	0,5
Základní vzdělání	142 195	31,5
Nižší stř.vzdělání	392	0,08
Nižší stř.odb.vzděl.	9 697	2,1
Střed.odb.s výuč. listem	177 403	39,3
Stř. a stř.odborné bez maturity a výuč.listu	4 427	0,9
Úplné střední vzdělání	13 978	3,1
ÚSO s maturitou bez výuč. listu	64 406	14,2
ÚSO s maturitou s výuč. listem	16 800	3,7
VOŠ	2 309	0,5
Bakalářské	2 036	0,5
Magisterské	13 987	3,1
Doktorské	401	0,08
Celkem	451 106	100,0

Zdroj: čtvrtletní statistika nezaměstnanosti, 2. čtvrtletí 2006, MPSV

1.3 Systém vzdělávání v ČR

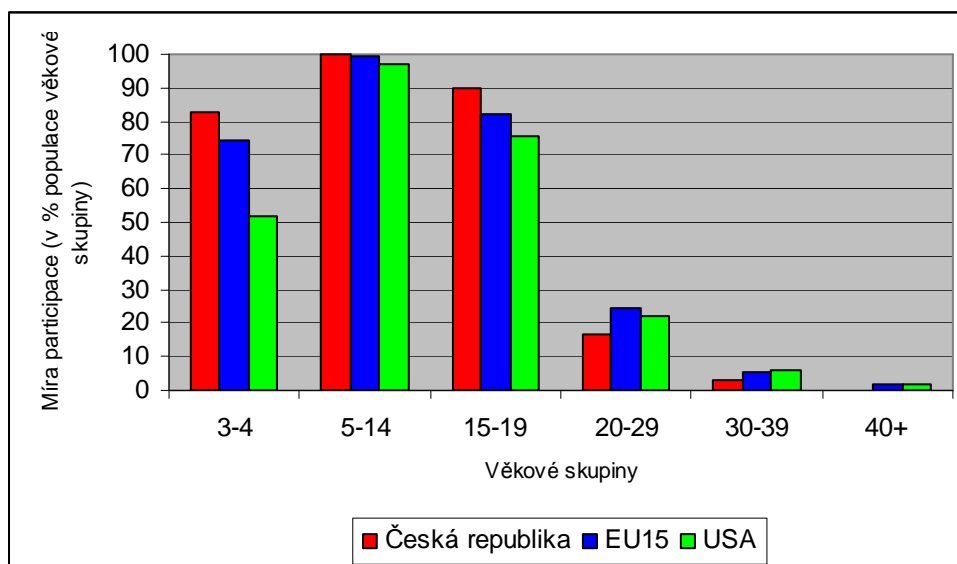
1.3.1 Délka vzdělávání

Průměrná délka vzdělávání se od roku 1999 prodloužila z 15,5 roku na 16,5 roku v roce 2003, v porovnání s průměrnou délkou vzdělávání v EU je však nadále v ČR nižší.

1.3.2 Míra participace na vzdělávání

Z hlediska míry participace lze konstatovat poměrně solidní míru participace (srovnatelnou s nejvyspělejšími zeměmi OECD) na vzdělávání zejména u základního a středního vzdělávání (míra participace prakticky 100 %) ve věku žáků a studentů do 20 let. Zejména u vyšších věkových skupin a vysokoškolského vzdělávání však již existují markantní rozdíly mezi mírou participace v ČR, průměrem EU a nejvyspělejšími zeměmi OECD (viz následující graf).

Graf 5: Míra participace na vzdělávání (v % populace příslušné věkové skupiny)

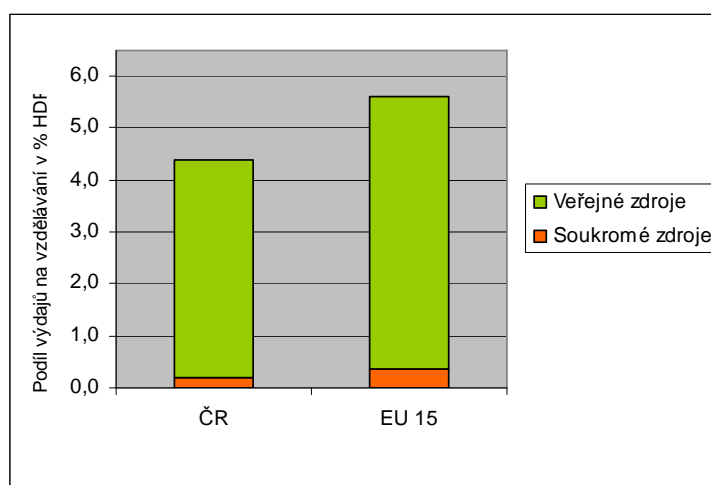

Zdroj: OECD, *Education at a Glance*, 2005, upraveno DHV CR

1.3.3 Výdaje na vzdělávání

Ve výdajích na vzdělávání Česká republika nadále zaostává za evropskou úrovní – průměr EU 15 je cca 5,4 % HDP, přičemž podíl zdrojů vynakládaných v České republice je ekvivalentní 4,4 % HDP.

Graf 6: Výdaje na vzdělávání (v % HDP)

Zdroj: OECD, *Education at a Glance*, 2005, data za rok 2002, upraveno DHV ČR

1.3.4 Systém počátečního vzdělávání

1.3.4.1 Základní vzdělávání

Přístup k základnímu vzdělávání je v České republice univerzální a míra účasti na vzdělávání dosahuje na 1. stupni základní školy téměř 100 %. Do základního vzdělávání vstupují děti šestileté s tím, že ve skutečnosti nastupuje 24 % z dětí sedmiletých³ a 1 % z dětí pětiletých.

Předpokládaný počet žáků základních škol (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, které představují cca 4 % z celku) by se měl od roku 2004/05 do roku 2013 snížit o cca 13,6 % (o 130,4 tis.); na 1. stupni základní školy ubudou cca 3 %, ale na 2. stupni téměř čtvrtina žáků. V úbytku žáků se projevuje nejen snižování stavu mladších věkových skupin obyvatelstva, ale i odchody žáků do šestiletých gymnázií a osmiletých gymnázií a konzervatoří, které se v průměru za republiku pohybují na úrovni 10 % (z žáků 5. a 7. ročníků základní školy). Jejich počet by se měl postupně snižovat z dnešních cca 11,9 tis. žáků na cca 9 tis. žáků v roce 2013.⁴

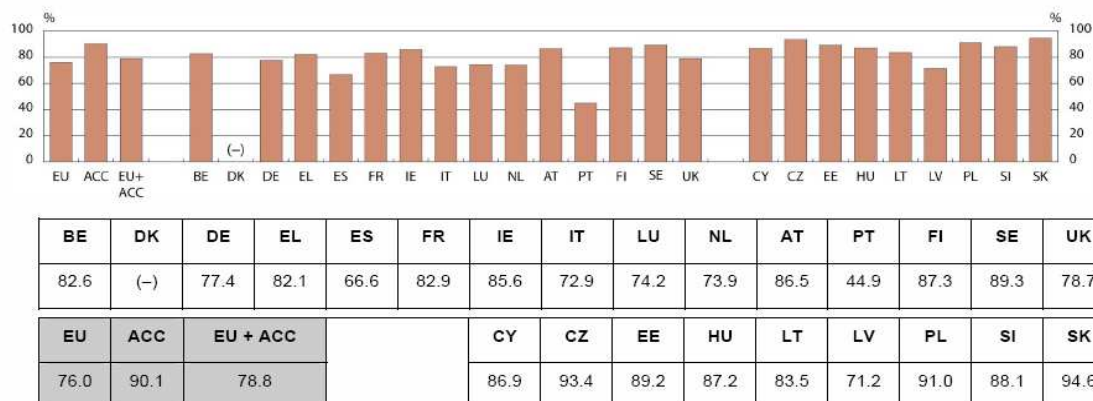
Ve školním roce 2004/2005 připadalo na 1 učitele 18,9 žáků, přičemž v pedagogickém sboru dominují ženy (více než 85 %). Celková kapacita základních škol dosahovala ve školním roce 2004/2005 1,3 mil. míst a byla v tomto období využita ze 70,6 %. Pro optimální využití (alespoň 80 %) by bylo potřeba snížit jejich celkovou kapacitu o 23,6 %.⁵

Výsledky vzdělávací soustavy ČR na základním stupni jsou prozatím porovnatelné s výsledky zemí EU, přesto v mezinárodním srovnání PISA např. údaj o procentu žáků s dovednostmi číst, není příliš pozitivní.

³ Sedmileté děti vstupují do vzdělávacího systému z důvodu odkladu povinné školní docházky.

⁴ Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005.

⁵ Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005.

Zdroj: OECD, PISA 2000 database.

1.3.4.2 Vzdělávání jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami

Jedinci, jimž jejich postižení znemožňuje dosažení příslušné vzdělanostní úrovně standardními pedagogickými postupy, jsou vzděláváni ve speciálních školách. Síť speciálních škol a speciálních školských zařízení (včetně speciálních a specializovaných tříd na běžných školách) je v současné době poměrně hustá a zajišťuje dostupnost pro většinu žáků se zdravotním postižením. Žáci se zdravotním postižením jsou v maximální možné míře integrováni do běžných typů škol nebo do speciálních či specializovaných tříd v rámci běžných škol.

Počet žáků speciálních škol zaznamenal od roku 1995/96 mírný pokles, který je způsoben jednak poklesem populační křivky, jednak sílící integrací handicapovaných dětí (bez ohledu na druh handicapu) do běžných škol.

V roce 2003/04 vyučovaly speciální školy 65 tis. žáků. Největší podíl tvoří žáci plnící na speciálních školách povinnou školní docházku (9 tis. na speciálních základních školách, 26,5 tis. na zvláštních školách a 5,5 tis. na pomocných školách, včetně přípravných stupňů). Celkově speciální školy navštěvuje 6 % dětí ve věku povinné školní docházky. V průběhu let se měnila i struktura žáků speciálních škol podle druhu postižení. Klesal především podíl žáků mentálně postižených, na druhou stranu narůstal podíl žáků s kombinacemi postižení. Poměrně častým jevem zůstává umístování romských žáků do zvláštních škol.

I když postupně klesal podíl mentálně postižených, ve školním roce 2003/04 tvořil 60 % žáků speciálních škol, 8 % žáků je kombinovaně postiženo.

1.3.4.3 Střední vzdělávání

Nízká míra porodnosti v uplynulých letech postihne i početnost 15leté mládeže, která bude v průběhu programového období 2007 – 2013 vstupovat do středních škol. Zájem o středoškolské studium v rámci populačního ročníku v denní formě studia i nadále poroste.

Míra účasti mládeže na středoškolském vzdělávání je velmi vysoká a v roce 2004/2005 dosáhla 92,4 % podílu z 15–18leté mládeže, tj. 96,5 % včetně nástavbového studia. Již dnes je tak překročen cíl, který si uložila EU v Lisabonském procesu do roku 2010.

Mezi přihlášenými a přijatými žáky do jednotlivých druhů středních škol je určitý nesoulad; zvyšuje se zájem o střední vzdělávání s maturitní zkouškou a výrazně se snižuje zájem o střední vzdělávání s výučním listem.

S růstem počtu studentů gymnázií se zvyšuje potřeba posilovat počty pedagogického sboru. V učitelských sborech je nutné vyvážit vzájemný poměr mužů a žen, kde stále přetrvává neopodstatněně vysoký podíl žen. Bez růstu počtu učitelů by došlo do roku 2013 k neúměrnému zvýšení počtu žáků připadajících na jednoho učitele. Naopak u středních odborných škol by mělo v daných letech docházet k celkovému snižování pedagogických sborů. Naplněnost gymnázií se již v roce 2003/04 pohybovala na úrovni téměř 89 %, proto je nezbytné jejich navyšování. Řešením je využití uvolňovaných kapacit středních odborných škol, které jsou v roce 2003/04 využity na 76 % a rýsuje se potřeba jejich úbytku o cca 8,8 % do roku 2013 a zejména využití kapacit středních odborných učilišť, která jsou využívána na 70,6 % a předpokládaný úbytek by měl dosáhnout téměř 21 %.

1.3.4.3.1 Struktura oborů středního odborného vzdělávání

Zájem uchazečů o studium odborného vzdělávání se dle statistických šetření ÚIV za poslední 4 roky změnil jen nepatrně – přesunuje se výhradně z technických oborů do společenských věd, nauk a služeb, což je v rozporu s poptávkou na trhu práce. Ve struktuře skupin oborů došlo mezi školními roky 2001/02 až 2004/05 k nejvyššímu poklesu počtu přihlášených uchazečů v oborech elektrotechnika a telekomunikace, potravinářství, stavebnictví, gastronomie a hotelnictví, nejvyšší úbytek se projevil v oboru zdravotnictví a byl způsoben změnou předpokladů pro výkon povolání.

1.3.4.4 Terciární vzdělávání

1.3.4.4.1 Vyšší odborné vzdělávání

Sít' vyšších odborných škol vznikala značně živelně, a to jak z hlediska jejich počtu, tak i velikosti, oborové struktury a regionálního rozložení. V roce 2004 se vyučovaly studijní programy vyššího odborného studia ve 175 vyšších odborných školách. Většina vyšších odborných škol koexistuje se středními odbornými školami.

Ve struktuře studijních oborů vyšších odborných škol jsou nejvíce zastoupeny ekonomické obory - cca 40 %. Následují zdravotnické obory s cca 20 %, technické s cca 17 %, humanitní s cca 15 %, zemědělsko-lesnické, ekologie a ochrana přírody s cca 5 % a umělecké s cca 3 %. Více než 90 % studentů se vzdělává v oborech ekonomických, humanitních, společenských a pedagogických. Počet studentů na technických VOŠ nedosahuje ani 10 %.

Rovněž regionální rozložení vyšších odborných škol je nerovnoměrné. Vyšší odborné školy existují především ve větších aglomeracích - např. Praha, Brno, Ostrava, České Budějovice. Naopak žádné zastoupení nemá vyšší odborné vzdělávání v příhraničních oblastech - např. v okresech Sokolov, Cheb a Tachov, dále v okresech Rakovník, Český Krumlov. Velmi slabé je zastoupení v některých okresech Jihomoravského kraje (např. Znojmo, Břeclav).

Ve srovnání s vysokoškolským bakalářským studiem, co do délky studia a mnohdy i úrovně dosti blízkým, jsou mezi vzdělávacími programy vyšších odborných škol a bakalářskými studijními programy vysokých škol dva zjevné rozdíly formálního charakteru: za studium se i ve státních vyšších odborných školách platí (regulované) školné a neuděluje se akademický titul. VOŠ poskytují velmi často studijní programy výrazně prakticky zaměřené a nelze přehlédnout, že mnohdy nabízejí studium v oboru, který žádná vysoká škola dosud nenabízela. Nezanedbatelnou roli hraje i přítomnost vyšších odborných škol v místech, kde žádná vysoká škola ani fakulta není.

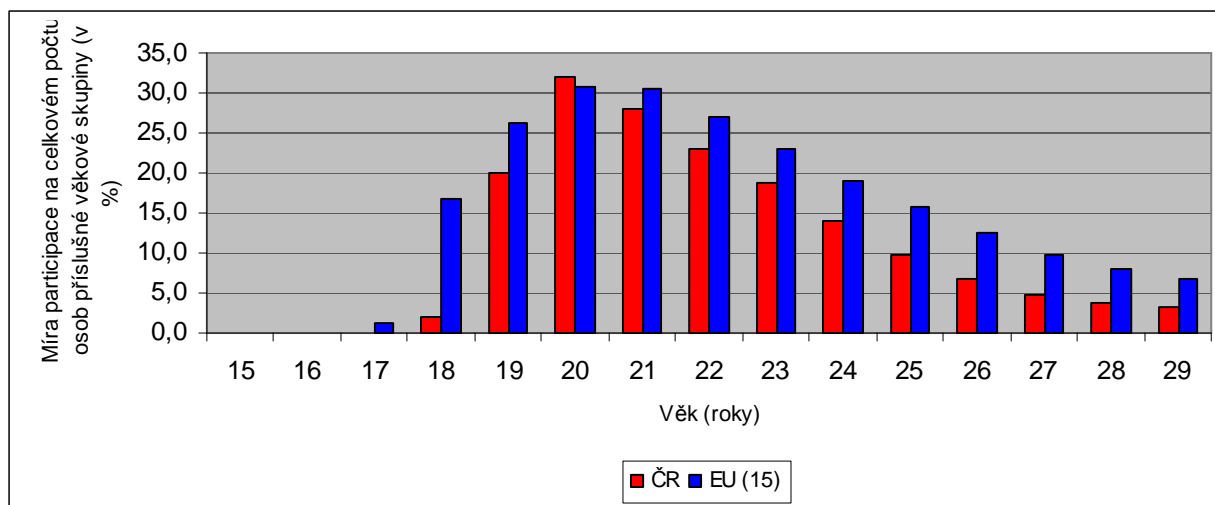
Přijímání na vyšší odborné školy úzce souvisí s přijímacím řízením na vysoké školy, kam často studenti po absolvování prvního ročníku vyšších odborných škol odcházejí. Úbytek studentů mezi 1. a 2. ročníkem se u dvouletého studia pohybuje na úrovni 20 %, u tříletého 30 % a u 3,5letého dokonce 45 %. Vyšší odborné vzdělání je tak často považováno za „druhořadé“ terciární vzdělávání. Toto vnímání je možno považovat za neopodstatněné, protože se jedná o terciární vzdělávání, které je určeno především prakticky zaměřeným uchazečům. Absolventi VOŠ jsou pro výkon práce připravováni odbornou praxí realizovanou v průběhu studia, současně jsou vybaveni relativně dobrou znalostí cizího jazyka včetně znalosti odborné terminologie vztahující se ke studovanému oboru. Cizí jazyk je součástí absolutoria.

1.3.4.4.2 Vysokoškolské vzdělávání

Od roku 1990 došlo k výrazným změnám v síti vysokých škol. Ve školním roce 2004/2005 bylo celkem 25 veřejných vysokých škol (117 fakult). Vedle veřejných vysokých škol existují dvě státní vysoké školy – Univerzita obrany v Brně a Policejní akademie České republiky v Praze. Zcela novým prvkem v systému jsou soukromé vysoké školy - do konce ledna roku 2006 bylo uděleno celkem 39 státních souhlasů k působení jako soukromá vysoká škola, vesměs neuniverzitního typu.

Z hlediska míry participace na terciárním vzdělávání je patrný odstup míry participace v ČR od evropského průměru (EU 15), přestože existují rozdíly v národních klasifikacích terciárního vzdělávání.

Graf 7: Míra participace na terciárním vzdělávání

Zdroj: OECD, *Education at a Glance*, 2005 (data za školní roky 2002-2003)

Rozdíl v míře účasti populace ČR na vysokoškolském vzdělávání s vybranými zeměmi EU je však mnohem výraznější než tomu napovídá prostý aritmetický průměr EU 15. Např. ve Finsku dosahuje míra účasti na vysokoškolském vzdělávání populace ve věku 22 let 45 %, tj. prakticky dvojnásobné intenzity oproti úrovni v ČR.

Přestože se v posledních letech velmi výrazně zvýšil počet studentů na vysokých školách (od roku 1990 se počet vysokoškolských studentů více než zdvojnásobil, poptávka po vysokoškolském vzdělání u absolventů středních škol je stále neuspokojena.

Z celkového počtu nově přihlášených ke studiu na vysokých školách (130 353 uchazečů) ve školním roce 2004/2005 bylo ke studiu přijato 63 %. Nejvyšší převis poptávky byl v oborech humanitních (např. na Karlovu univerzitu bylo přijato 39 % uchazečů), naopak v technických oborech je převis zájmu podstatně nižší (na ČVUT bylo přijato 85 % uchazečů, VÚT Brno přijalo 68% uchazečů).

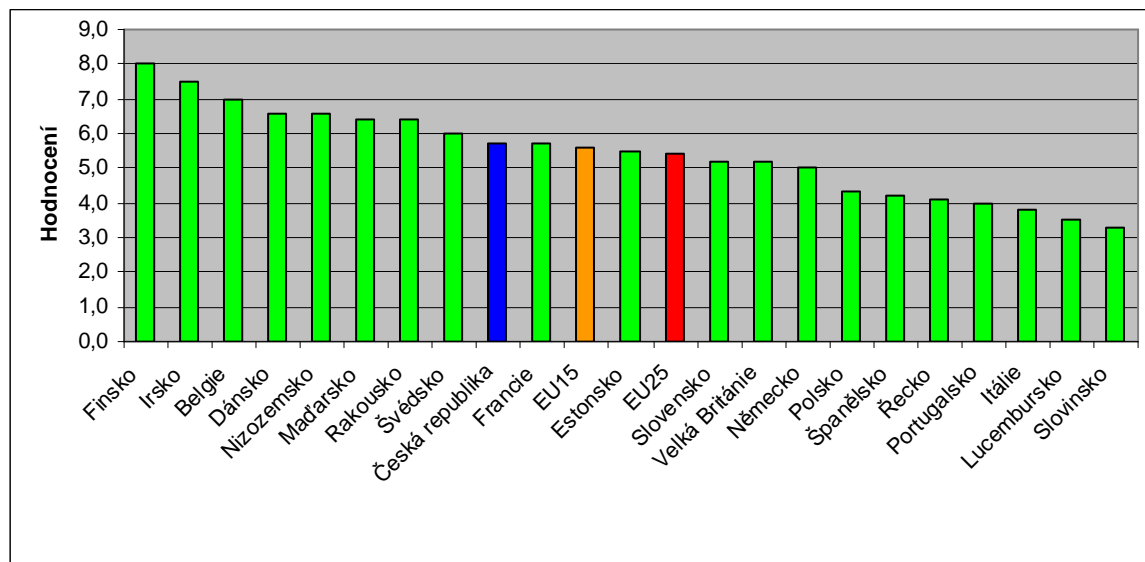
Růst počtu studentů na vysokých školách není provázen adekvátním zvyšováním vysokoškolských kapacit a počtu pedagogických pracovníků (mezi roky 1990 a 2002 se počet pedagogických pracovníků na VŠ zvýšil pouze o 15 %), z čehož plyne nedostatečná individualizace studia a vhodného rozložení studovaných předmětů. Omezená kapacita vypisovaných přednášek a cvičení ve svém důsledku vede k prodlužování celkové doby studia.

Vzdělávací činnost VŠ a její kvalita

Vzdělávací činnost tvoří spolu s vědeckou, výzkumnou a vývojovou činností a s činností zaměřenou na spolupráci s hospodářskou sférou hlavní činnost vysokých škol.

Vysoké školy se snaží přizpůsobovat nabídku svých studijních programů aktuálním potřebám trhu práce tak, aby zajistily svým absolventům co nejlepší uplatnění v praxi. Za tímto účelem spolupracují s řadou českých i zahraničních firem. Přesto existují ve vzájemné spolupráci značné rezervy. Některé školy provádí vlastní analýzy uplatnění svých absolventů na trhu práce a analýzy vzdělávacích potřeb relevantních podniků v daném regionu a zároveň umožňují podnikům podílet se na přípravě a obsahovém zaměření studia.

Graf 8: Kvalita vysokoškolského vzdělávání

Zdroj: World Competitiveness Yearbook, Lausanne, International Institute for Management Development, 2004

Pozn.: Hodnocení je založeno na dotazníkovém šetření, kdy oslovení experti odpovídají na otázku: „Jak kvalita vysokoškolského vzdělávání odpovídá potřebám konkurenceschopné ekonomiky?“ Hodnocení 0 – nejhorší, 10 – nejlepší.

Z hlediska kvality vysokoškolského vzdělávání patří Česká republika k průměru Evropské unie.

Počty studentů na vysokých školách

V roce 2004 studovalo na vysokých školách v České republice 282 958 studentů, což bylo o 3 % více než v roce 2003. Většina studentů (68 %) studovala na vysokých školách v Praze, Brně a Ostravě (v Praze studovalo 37 % všech studentů, z nichž téměř 70 % bylo mimopražských). Na veřejných vysokých školách studovalo 92,5 % studentů, na soukromých vysokých školách 6,0 % a na státních vysokých školách 1,5 % studentů. V bakalářských studijních programech studovalo 45,8 %, v magisterských 45,9 % a v doktorských 8,3 % studentů. Z celkového počtu studentů na všech typech vysokých škol v ČR bylo v roce 2004 50,3 % žen.⁶ Lze tedy konstatovat, že vysoké školy dodržují princip rovných příležitostí mužů a žen v přístupu ke vzdělání.

Tabulka 3: Vývoj počtu studentů na vysokých školách v letech 1996/1997-2004/2005

Rok	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Studenti celkem	166 123	177 723	187 148	198 961	209 298	223 008	248 756	274 192	282 958

Zdroj: Výroční zpráva o stavu vysokého školství za rok 2004

Státní občanství ČR mělo v roce 2004 93,8 % studentů, cizinců v ČR studovalo 6,2 %, z toho nejvíce ze Slovenska (66 % cizinců), dále z Ruska, Ukrajiny a z Velké Británie. Cizinci jednoznačně dávají přednost studiu na veřejných vysokých školách (93,6 % cizinců).

Nejvyšší zájem (v absolutních počtech) je o studium skupiny oborů učitelství, technické obory a ekonomické vědy, do kterých bylo přijímáno také nejvíce studentů.⁷

Pedagogičtí pracovníci vysokých škol

Na vysokých školách působí v současné době asi 13 800 akademických pracovníků. Věková struktura je stále nevyhovující. Průměrný věk nově jmenovaných profesorů je nadále vyšší než 50 let. Současná kvalifikační struktura pedagogických pracovníků, zejména na nových vysokých školách, není hodnocena jako dostatečná a závažné problémy jsou především v nedostatku habilitovaných pracovníků a v jejich nevhodné věkové struktuře na převážné většině vysokých škol. Nedostatek kvalitních pedagogů má dopad na kvalitu výuky, výzkumu a ostatních tvůrčích činností školy.

1.3.5 Další vzdělávání

Další vzdělávání představuje velmi různorodou součást vzdělávacího systému, cílové skupiny se vyznačují naprosto odlišnými charakteristikami (z hlediska věku, postavení na trhu práce, povolání, motivace k dalšímu vzdělávání), může se odehrávat jak v ryze vzdělávacích institucích (veřejných i soukromých), tak i v rámci subjektů, které mají vzdělávání jen jako jednu z ekonomických činností – obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, neziskové organizace, podnikatelské samosprávy (hospodářské komory) a celá řada soukromých firem.

⁶ Z celkového počtu studentů bakalářských studijních programů bylo 49 % žen, magisterských studijních programů 54 %, navazujících magisterských programů 53 % a doktorských studijních programů 40 % žen.

⁷ Nejvyšší úspěšnost v přijímacím řízení vykazují technické obory (76,1 %), zemědělské a veterinární (59,4 %) a přírodní vědy (54 %). S úrovní úspěšnosti v přijímacím řízení souvisí zřejmě i neúspěšnost v průběhu studia, ve které se však odráží i náročnost studia. Z cca 29 tis. studentů, kteří vysokou školu v roce 2003/04 nedokončili, je jich nejvíce - 41,7 % v oborech technických, 16,4 % ve vědách ekonomických a téměř 11 % v oborech přírodních věd a nauk.

Náklady na další vzdělávání mohou být hrazeny na jedné straně ze soukromých zdrojů, ale na druhé straně mohou mít veřejný charakter. Toto vše činí systém dalšího vzdělávání obtížně analyzovatelný (z důvodu neexistence dostatečně podrobných statistických dat).

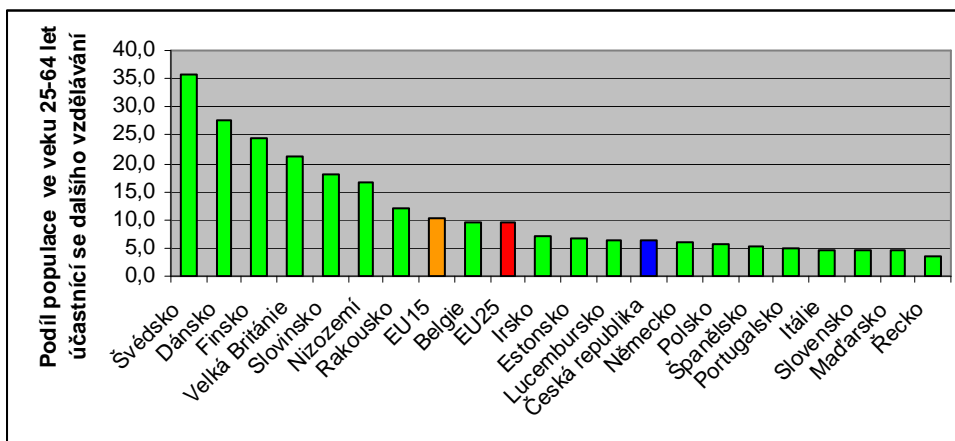
V ČR dosud nebyl nastaven celkový rámec dalšího vzdělávání, který otevřel další vzdělávání všem zájemcům, podporoval by vyšší participaci obyvatel na dalším vzdělávání a zároveň by umožnil transparentní hodnocení výstupů takového vzdělávacího procesu.

Porovnání ukazatelů vzdělávání dospělých u nás a v zahraničí, zejména v zemích Evropské unie, zřetelně ukazuje, že vzdělávání dospělých se u nás rozvíjí mnohem pomaleji a v malé míře umožňuje dosažení formálního stupně vzdělání..

1.3.5.1 Účast dospělé populace na dalším vzdělávání

Jednotlivé členské země by dle Lisabonské strategie měly přijmout taková opatření, aby účast osob ve věku 25-64 let na vzdělávání dosáhla do roku 2010 nejméně 12,5 %. To odpovídá meziročnímu růstu o 0,5 % (prozatímní tempo růstu je však 0,1-0,2 %).

Graf 9: Podíl dospělé populace na dalším vzdělávání (2004)

Zdroj: EUROSTAT- New Cronos, structural indicators, 2005

V roce 2004 toto kritérium splňovalo pouze 6 zemí Evropské unie. Česká republika s podílem 6,3 % dospělých účastníků se dalšího vzdělávání, patří mezi „horší“ členy EU, přičemž zaostává i za některými novými členy EU (Estonsko). Příčiny je možné spatřovat jak v nedostatečné nabídce dalšího vzdělávání, tak v nedostatečné podpoře z veřejných zdrojů. Rovněž také i v dosud málo přijatém konceptu celoživotního učení a motivaci k dalšímu vzdělávání (jak ze strany zaměstnavatelů tak ze strany obyvatel ČR).

Do systému dalšího vzdělávání se v ČR zapojují především absolventi středních škol a lidé s vyšším stupněm vzdělání, tedy lidé, kteří dosahují vysoký stupeň kvalifikace. Rozdíly v úrovni vzdělání jednotlivých skupin obyvatelstva se díky tomu prohlubují.

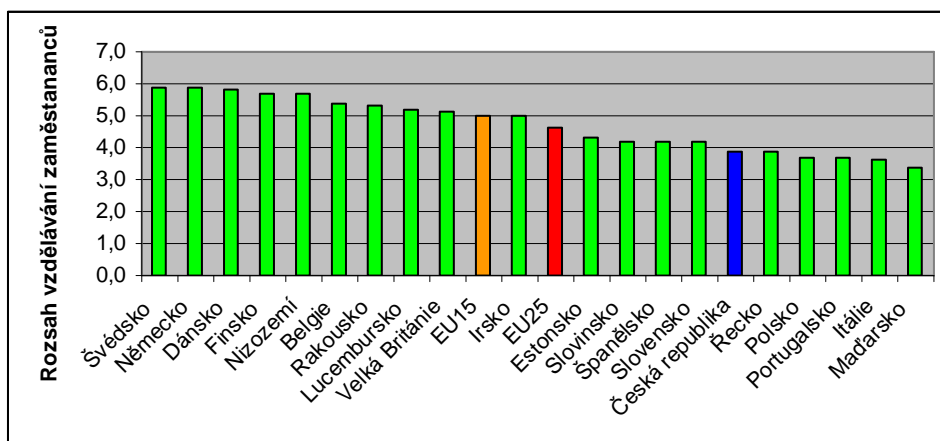
1.3.5.2 Vzdělávání zaměstnanců

Nejvyšší míru participace na dalším vzdělávání vykazuje v rámci populace ČR skupina zaměstnanců. Další vzdělávání zaměstnanců je zabezpečováno jejich zaměstnavateli. V rámci této skupiny se na dalším vzdělávání nejméně podílejí pracovníci malých a středních podniků. Největší podíl naopak zaujímají pracovníci zahraničních firem.

V mezinárodním srovnání patří Česká republika k zemím s nejméně příznivými hodnotami, přičemž vzdělávání zaměstnanců je lépe hodnoceno i v některých nových členských zemích EU (např. Slovensko, Slovinsko, Estonsko).

Poměrně špatné výsledky svědčí o nedostatečném vzdělávání zaměstnanců v podnicích, což zvyšuje fluktuaci zaměstnanců a ohrožuje konkurenceschopnost firem a tím i národního hospodářství.

Graf 10: Rozsah vzdělávání zaměstnanců (2004)

Zdroj: World Economic Forum – The Global Competitiveness Report 2004-2005

Pozn.: Rozsah vzdělávání zaměstnanců je založen na mezinárodním výzkumu, kdy respondenti (firmy) odpovídali na otázku: „Jaký důraz je kladen na vzdělávání zaměstnanců?“. 1 – velký důraz, 7 – nepřikládám důležitost.

Jen asi čtvrtina českých podniků považuje vzdělávání za prioritní součást své personální politiky a rozvoj lidských zdrojů za součást strategie svého rozvoje. Ve většině rezortů neexistují ucelené způsoby vzdělávání pracovníků. Výdaje českých podniků a dalších organizací na vzdělávání pracovníků v průměru nedosahují ani poloviny analogických výdajů v západoevropských podnicích.

Rekvalifikačního vzdělávání uchazečů o práci se účastní jen asi každý dvacátý uchazeč. Ačkoliv se u nás v důsledku populačního vývoje zvyšuje podíl starších věkových ročníků obyvatelstva, není zde patrný rozvoj jejich vzdělávání.

Tento nepříznivý vývoj se může stát silnou brzdou ekonomického růstu a životní úrovně a je v příkrém rozporu s obecnými trendy, které budou Českou republiku v budoucnu stále silněji ovlivňovat (např. internacionalizace, informatizace a stárnutí populace).

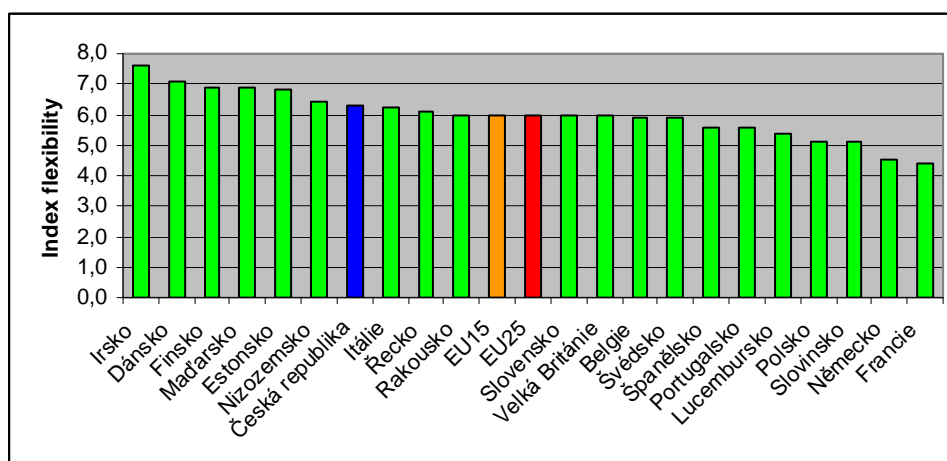
Dalšímu vzdělávání z větší části chybí náležitý právní rámec, který by upravoval kompetence a odpovědnosti zainteresovaných aktérů (tj. stát, zaměstnavatelé, odbory, samospráva, profesní sdružení), pravidla financování hlavních součástí dalšího vzdělávání, finanční a nefinanční pobídky rozvoje dalšího vzdělávání a mechanismy zjišťování kvality, akreditace a certifikace dalšího vzdělávání. Nově přijatý zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání (2006) je v tomto směru pouze prvním krokem.

1.4 Vzdělávání a konkurenceschopnost

1.4.1 Flexibilita populace

Flexibilita populace ČR zaznamenala od roku 2003 poměrně solidní růst a přesunula se ze spodních pozic žebříčku srovnávaných zemí na přední místa.

Graf 11: Flexibilita populace

Zdroj: World Competitiveness Yearbook, Lausanne, International Institute for Management Development, 2004

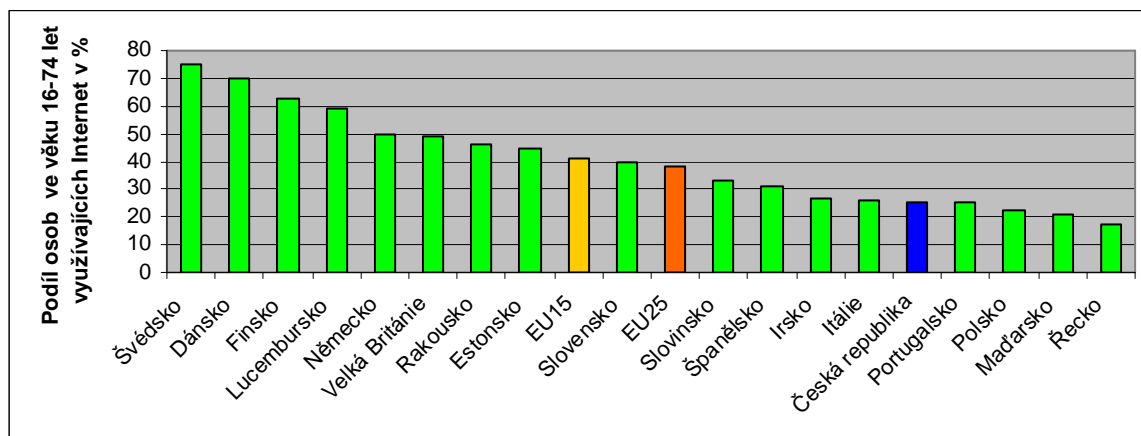
Pozn.: Hodnocení flexibility populace je založeno na bodování jednotlivými členy mezinárodního panelu expertů, kteří přisuzují body v závislosti na tom jestli je míra flexibility nízká (0) nebo vysoká (10).

Z předchozího grafu je patrná nízká flexibilita Francie a Německa, kde se silně uplatňují regulační mechanismy trhu práce, naopak v případě Irska, Dánska, Finska, ale i ČR je markantní vliv kvality vysokoškolského vzdělávání a nepochybně i ostatních hodnocených faktorů.

1.4.2 Počítačová gramotnost a využití ICT

K tradičním formám gramotnosti (čtenářská, matematická, přírodovědná, schopnost řešit problémy) přistupuje i počítačová gramotnost, která má těsnou vazbu na využívání informačních a komunikačních technologií. K tomu je nutné zabezpečit nediskriminační přístup populace k výpočetní technice a k možnostem osvojit si její využívání a tím snížit handicap, který představuje absence či nedostatek informační gramotnosti ve vztahu k pracovnímu uplatnění.

Graf 12: Využívání internetu

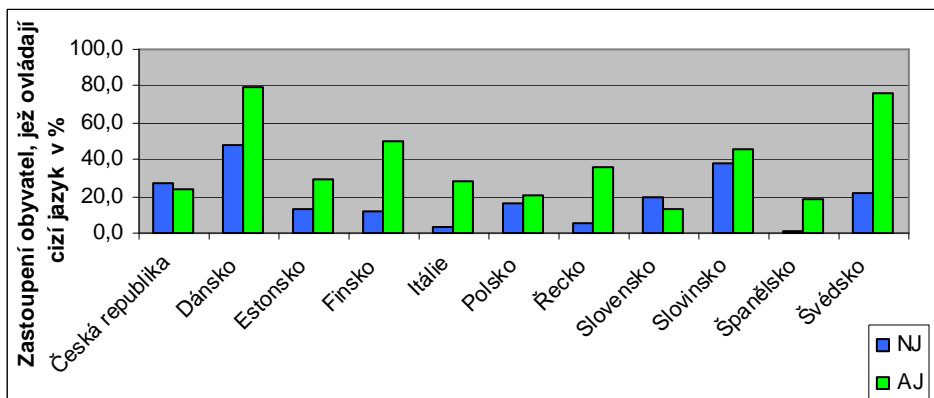
Zdroj: EUROSTAT- New Cronos, stav platný k 15.9.2005

V České republice se podíl osob využívajících internet v roce 2005 zvýšil o 5 % oproti roku 2004, přesto patří míra využívání internetu v populaci ČR k nejnižším. Míra využívání internetu je závislá na celé řadě faktorů, z nichž nejvýznamnější je vybavenost domácností osobními počítači, využití internetu v zaměstnání, vybavenost technickou infrastrukturou usnadňující připojení na internet a existence konkurenčního prostředí mezi poskytovateli, která je zárukou dostatečně nízkých cen akceptovatelných ze strany konečných uživatelů. Těsnou vazbu vykazuje využívání internetu rovněž na vzdělanostní a věkovou strukturu populace.

K internetu je připojeno 95 % škol, z toho trvale 82 %; jen 1/3 škol je však připojena širokopásmovým připojením. V počtu všech počítačů na 100 žáků dosahujeme evropského průměru, ale zhruba jedna polovina počítačů je zastaralá; na školách připadá na 100 žáků 4,8 počítačů, které byly vyrobeny po roce 2001. Využití ICT ve vlastní výuce je stále velmi nízké, za problematickou je považována schopnost pedagogického pracovníka využívat internet při přípravě na výuku a následně i ve vlastní výuce. Počet učitelů využívajících ICT ve výuce a přípravě na ni je kvalifikovaně odhadován dle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005 na cca 30 %.

1.4.3 Jazyková vybavenost

Graf 13: Vývoj % zastoupení obyvatel ovládajících cizí jazyk (angličtinu a němčinu)

Zdroj: Languages in Europe 2005, dostupné on-line na:
http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_en.html

Česká republika má v porovnání s ostatními členskými zeměmi EU nízký podíl obyvatel, kteří ovládají angličtinu (přestože je považována za nejužitečnější jazyk⁸). Rovněž rozšíření ostatních jazyků není v České republice dostatečné. Alespoň jeden cizí jazyk (bez započítání slovenštiny) ovládá cca 67 % obyvatel.

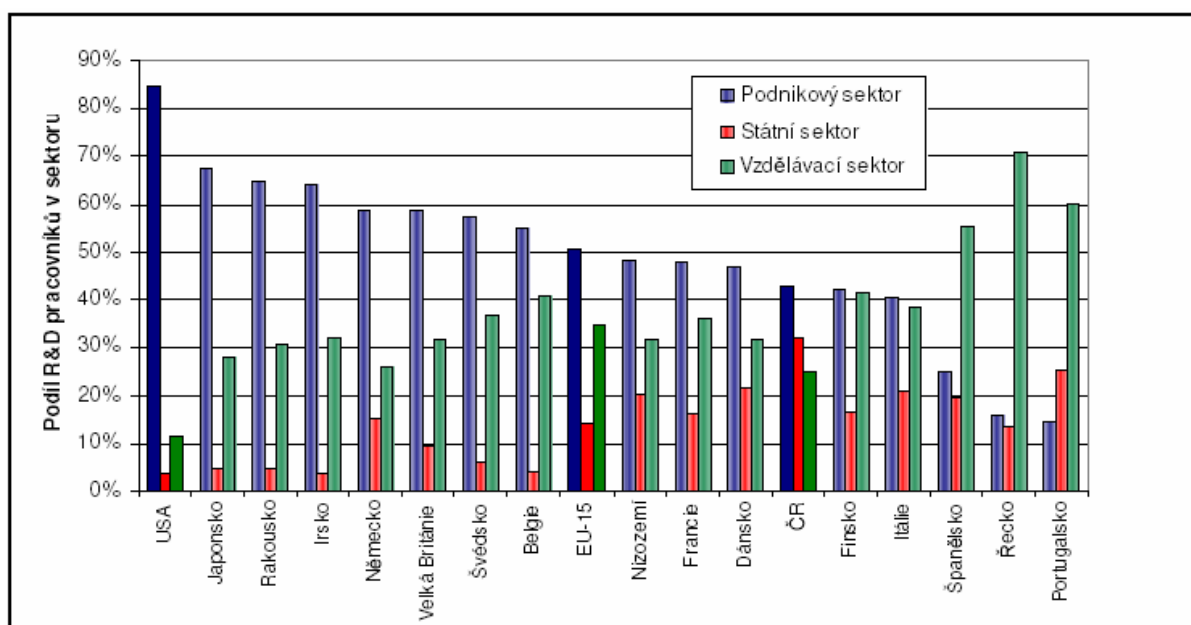
Hlavní bariérou jazykového vzdělávání je nedostatek kvalitních lektorů a zastaralé metody výuky, jež nerozvíjejí všechny aspekty jazykového vzdělávání.

1.4.4 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

Postavení výzkumu a vývoje ve struktuře ekonomiky ČR je zatím slabé - v roce 2003 vydávala ČR na výzkum a vývoj cca 1,3 % HDP, zatímco vyspělé země vydávají zejména v zájmu udržení konkurenceschopnosti na výzkum a vývoj 2- 3 % HDP.

Česká republika zaostává jak z hlediska objemu prostředků, tak z hlediska množství a kvality výzkumných a vývojových pracovišť i jejich pracovníků.

Graf 14: Podíl VaV pracovníků ve vzdělávací, státní a podnikové sféře

Studie - využití výzkumu a vývoje pro podporu znalostní ekonomiky v České republice, TC AV 2005

Institute výzkumu a vývoje jsou v České republice nerovnoměrně rozloženy – kopírují ekonomická, vzdělávací a populační centra České republiky. Tato územní diferenciaci se následně promítá i do regionální diferenciaci zaměstnanosti ve výzkumu a vývoji. Nejvíce zaměstnanců ve výzkumu a vývoji se v roce 2004 koncentrovalo do Prahy (41 %), následované krajem Jihomoravským, Středočeským a Moravskoslezským. Naopak nejméně zaměstnanců ve výzkumu a vývoji bylo zaznamenáno v kraji Karlovarském a v kraji Vysočina (především vlivem malého počtu VŠ v těchto krajích).⁹

⁸ http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_en.html

⁹ Studie - využití výzkumu a vývoje pro podporu znalostní ekonomiky v České republice, TC AV 2005

Ve výzkumu a vývoji pracovalo k 31. 12. 2004 celkem 60 148 fyzických osob, z toho 20 823 žen. Po přepočtení tohoto počtu na plný úvazek tak pracovalo ve VaV celkem 28 765 přepočtených osob, přičemž 30,6 % tvořily ženy. Největší část představovali výzkumníci (56,7 %), z toho cca 25 % ženy.¹⁰ Největší počet výzkumných pracovníků (přepočtených osob) byl v roce 2004 zaměstnán ve vědeckovýzkumných projektech v podnikatelském sektoru (cca 43 %), následovaný státním sektorem (cca 32 %), který v mezinárodním srovnání nemá obdoby. Vzdělávací instituce (vyšší odborné a vysoké školy) zaměstnávaly ve stejném období 26,2 % osob. Spolupráce institucí výzkumu a vývoje (veřejných, vzdělávacích, soukromých) je na nedostatečné úrovni, nedochází k potřebnému síťování a přenosu informací.

Největší počet výzkumných pracovníků vyvíjí svoji činnost v oblasti technických věd (43,5 %), následují přírodní vědy s 29,6 %, lékařské vědy s 8,1 %, zemědělské vědy, sociální vědy a humanitní vědy.

Z hlediska dosaženého stupně vzdělání výzkumných pracovníků mělo 33,5 % doktorské vzdělání (Ph.D). Poměr žen a mužů s tímto vzděláním činí cca 1:3. Poměrně nedostatečné se jeví zastoupení mladých výzkumníků (25-34 let) z celkového počtu výzkumníků s doktorským vzděláním – jen cca 20 %. Nedochází tak k mezigeneračnímu přenosu know how, ať už se jedná o přenos již dosažených poznatků z generací starších na mladší, tak i o přenos inovativních přístupů a zahraničních kontaktů od generací mladších na starší generace výzkumných pracovníků.

83 % osob s dosaženým stupněm vzdělání Ph.D. působí ve vládním výzkumu nebo v institucích vyššího a vysokoškolského vzdělávání, pouze 16,8 % vyvíjí činnost v rámci podnikatelského sektoru, což svědčí o malé provázanosti výzkumu a vývoje na vysokých školách s komerční sférou.

Nejvyšší zastoupení doktorský vzdělaných osob vykazují přírodní vědy, následované technickými vědami.

Všeobecně nízký podíl výzkumných pracovníků na 1000 obyvatel (poloviční ve srovnání s EU) je kromě jiného způsoben nedostatečnou podporou výzkumných institucí v ČR, nedostatečným finančním ohodnocením, což má za následek „odliv mozků“ do zahraničí. Nepříznivý stav je současně ovlivněn demografickým vývojem věkové struktury obyvatelstva. Velmi vážným problémem je vysoký věkový průměr výzkumných pracovníků s výraznějším zastoupením v kategorii 50-60 let¹¹. Z celkového počtu 517 hlavních řešitelů výzkumných projektů (dále jen řešitelů) bylo v roce 2004 jen 8,3 % (43 hlavních řešitelů) mladších než 46 let, respektive 18 % (93 hlavních řešitelů) mladších než 51 let. Naproti tomu téměř 41 % hlavních řešitelů bylo starších než 60 let. Příčin uvedeného stavu je několik. Hlavní příčiny lze spatřovat jak v nedostatečném finančním ohodnocení mladých výzkumných pracovníků tak i v rigidní struktuře VaV institucí, jež znemožňuje kariérní růst mladých lidí. Významnou skutečnost však představuje i zaběhnutá praxe, kdy se řešitelé – senioři formálně podepisují pod výzkumné projekty, aniž by byli jejich faktickými řešiteli. Část perspektivních mladých pracovníků VaV tak dává přednost buďto lepším přístrojovým i finančním podmínkám pro vědeckou práci v zahraničí, případně odchází z výzkumu a vývoje do jiných oblastí národního hospodářství.

¹⁰ Techničtí pracovníci reprezentovali 32,8 % přepočtených osob ve VaV a ostatní zaměstnanci se na přepočtené zaměstnanosti podíleli cca 10,5 %.

¹¹ Analýza stavu výzkumu a vývoje v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2005.

Relativně významná část výzkumných pracovníků (absolventů i zkušenějších vědeckých pracovníků) má rezervy v kompetencích, jež jsou pro současný výzkum a vývoj naprosto klíčové - týmová práce, projektové řízení, základy podnikání. To se promítá do neadekvátní poptávky ze strany komerčních subjektů projevující se velmi volnými vazbami VaV institucí s komerčním sektorem a nedostatečně rozvinutým transferem výsledků výzkumné a vývojové činnosti směrem k jejímu dalšímu využití.¹²

Přestože jsou jazykové kompetence výzkumných pracovníků na poměrně dobré úrovni, je nezbytné je dále zkvalitňovat zejména mobilitními programy¹³ v mezinárodním měřítku, aby byla podpořena difuze inovací a transfer know how ze zahraničí.

1.4.5 Nabídka vzdělávacích institucí a potřeby trhu práce

Z podstaty vzdělávací soustavy, která plní kromě produkce kvalifikované pracovní síly pro potřeby zaměstnavatelů i ostatní funkce (například socializační, sociální, kulturní a další) vyplývá, že není možné dosáhnout absolutního souladu mezi nabídkou vzdělávacích institucí a rychle se měnícími potřebami zaměstnavatelů. Z hlediska efektivního řízení lidských zdrojů a podpory konkurenceschopnosti ekonomiky je však nanejvýš žádoucí, aby byla vzdělávací soustava ve všech svých stupních, včetně systému dalšího vzdělávání, schopna pružně a účinně reagovat na potřeby ekonomiky a trendy na trhu práce. Průzkumy¹⁴ z posledních několika let naznačují, že jak z hlediska kvalitativního tak z hlediska kvantitativního není vzdělávací soustava zatím schopna reagovat na požadavky trhu práce – zaměstnavatelé opakovaně upozorňují na potíže s náborem pracovních sil pro určité druhy zaměstnání.

Z hlediska kvalitativního převažují největší výhrady zaměstnavatelů ke znalosti cizích jazyků, IT dovednosti a dále takzvané měkké dovednosti či „soft-skills“ – například schopnost pracovat v týmu, řešit problémy, vůdčí a tvůrčí schopnosti či komunikace s lidmi. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil je nejvíce pociťován v kvalifikovaných dělnických povoláních (především ve strojírenství a stavebnictví), ale čím dál tím více je také pociťován nedostatek kvalifikovaných pracovníků v technických oborech (například v oblasti IT, elektrotechniky, strojírenství).

1.5 SWOT Analýza

Ve smyslu ustanovení článku 36, odst. 1, písm. a) Návrhu nařízení Rady o obecných ustanoveních týkající se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti obsahuje OP analýzu silných a slabých stránek v oblasti vzdělávání. Přestože je vyžadována pouze analýza silných a slabých stránek, jsou stručně okomentovány i příležitosti a hrozby. SWOT analýza je zaměřena jak na charakteristiky vzdělanosti populace, tak na složení a fungování systému vzdělávání včetně přesahu do výzkumných a vývojových aktivit.

Z hlediska charakteristiky vzdělanosti populace je možno za silné stránky považovat především nadprůměrný podíl obyvatelstva s dosaženým středoškolským vzděláním a relativně nízký podíl

---

¹² Studie - využití výzkumu a vývoje pro podporu znalostní ekonomiky v České republice, TC AV 2005.

¹³ Např. Erasmus / Sokrates.

¹⁴ Identifikace nedostatku kvalifikací na trhu práce, NOZV & NVF 2003; Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce – 2004, NUOV 2004; Uplatnění absolventů škol na trhu práce, NUOV 2006 atd.

osob s pouze základním vzděláním (ve srovnání s EU). Silnou stránkou vzdělávacího systému ČR je hustá síť vzdělávacích institucí základního a středního školství, jejíž kapacity lze velice vhodně a efektivně využít pro oblast dalšího vzdělávání.

Nízká schopnost pracovat s informacemi a ovládat informační a komunikační technologie, nedostatečná znalost cizích jazyků, malá motivace se dále vzdělávat a nízký podíl obyvatelstva s ukončeným terciárním vzděláním jsou identifikovány jako slabé stránky populace ČR. Za slabé stránky na systémové úrovni lze považovat převládající zaměření vzdělávacího systému na předávání velkého objemu znalostí a s tím související nedostatečný důraz na rozvoj klíčových kompetencí jedince. Dále se jedná o nedostatečnou vazbu mezi vzdělávacími institucemi terciárního systému, výzkumnými centry a veřejným a soukromým sektorem, omezenou schopnost vzdělávacích institucí reagovat na aktuální potřeby zaměstnavatelů a nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a s ním související informační a poradenské služby.

Mezi hlavní příležitosti pro rozvoj vzdělávání a konkurenceschopnost České republiky patří nárůst vysokoškolských kapacit (prostorů, vybavení i počtu a struktury pedagogických pracovníků), počtu studentů v institucích terciárního vzdělávání, především v prakticky orientovaných a kratších studijních programech. Velkou příležitostí představuje rovněž vytvoření systému celoživotního učení s využitím stávajících kapacit vzdělávacích institucí všech stupňů.

Nejvýznamnější hrozbu představuje nepříznivý demografický vývoj obyvatelstva. Ohrožením přínosu vzdělávání pro konkurenceschopnost je také pokračování nedostatečného propojení vzdělávací soustavy a požadavků zaměstnavatelů a v neposlední řadě stagnace zájmu o další vzdělávání ze strany zaměstnavatelů i jednotlivců. Hlavní silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby jsou shrnuty níže:

Tabulka 4: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Velmi výrazná účast relevantní skupiny populace na středním vzdělávání, která již dnes přesahuje Lisabonské cíle EU v oblasti vzdělávání • Nízký podíl osob s pouze základním vzděláním • Prodlužování průměrné délky vzdělávání na úroveň EU 15 • Dostatečně hustá síť vzdělávacích institucí a rozsah kapacit základního a středního školství a možné využití těchto kapacit pro oblast dalšího vzdělávání • Snižující se podíl neaprobovaných pedagogických pracovníků • Rovný přístup mužů a žen ke vzdělávání ve všech stupních a formách 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociokulturní bariéry v přístupu k internetu, nízká schopnost obyvatelstva pracovat s informacemi a ovládat informační a komunikační technologie, a nedostatečné využívání ICT ve školách pro účely vzdělávání a výuky • Nízká úroveň zvládnutí cizích jazyků (zejména angličtiny) ve všech formách (písemné, mluvené i čtené) obyvatelstvem ČR • Omezená schopnost vzdělávacích institucí včas reagovat na aktuální potřeby zaměstnavatelů • Nedostatečný důraz na rozvoj klíčových kompetencí ve výuce na všech stupních vzdělávacího systému • Zaměření vzdělávacího systému na předávání příliš velkého objemu znalostí a jeho nedostatečná praktické zaměření • Nízká míra individualizace na všech úrovních vzdělání • Stále nízká míra internacionalizace vzdělávání na všech stupních škol • Nedostatečná podpora motivace k podnikání a nedostatečný rozvoj kompetencí nutných pro podnikatelskou činnost
	<ul style="list-style-type: none"> • Nízký podíl populace ČR s ukončeným terciárním vzděláním v porovnání se zeměmi EU 15 • Malá efektivita doktorských programů projevujících se dlouhou délkou studia a vysokým procentem neukončenosti • Relativně vysoká neúspěšnost v prvních ročnících studia na zejména technických VŠ • Nízká mobilita studentů na národní i mezinárodní úrovni • Nejasné a nevýrazné postavení VOŠ, špatná provázanost a prostupnost terciárního vzdělávání • Nedostatečný počet pracovníků v oblasti VaV a malá motivace k zapojení se do práce v této oblasti • Nedostatečná vazba mezi vzdělávacími institucemi terciárního systému, výzkumnými centry a veřejným a soukromým sektorem • Omezená kapacita institucí terciárního vzdělávání • Vysoký průměrný věk akademických pracovníků vysokých škol
	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná účast populace na dalším vzdělávání a malá ochota obyvatelstva se dále vzdělávat • Neexistence komplexního systému uznávání přínosu neformálního vzdělávání pro rozvoj kompetencí • Neexistence informačních a poradenských služeb v oblasti vzdělávání dospělých • Nedostatečná nabídka krátkodobých vzdělávacích programů dalšího vzdělávání, distančního vzdělávání a nových forem vzdělávání

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Navýšení výdajů na vzdělávání jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů, minimálně na průměr vyspělých států • Zvýšení otevřenosti a prostupnosti vzdělávacího systému, přizpůsobení vzdělávacích cest individuálním potřebám, systematický rozvoj talentů • Zlepšování infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů (školství, podnikání) • Zavedení systému celoživotního učení občanů včetně jeho informační a poradenské podpory a zlepšení nástrojů motivujících občany k zapojení do dalšího vzdělávání • Využití kapacit existující infrastruktury školských zařízení pro další vzdělávání • Otevření systému škol spolupráci s veřejností a podnikatelskou sférou • Rozvoj kvality a nabídky technického a přírodovědného vzdělávání a jeho diverzifikace • Výrazné zkvalitnění a zefektivnění jazykového vzdělávání • Zvýšení podílu studujících v terciárním vzdělávání, především v jeho nižším stupni, se zaměřením na starší populační ročníky • Podpora profesionalizace pedagogických pracovníků prostřednictvím jejich dalšího vzdělávání • Tradičně silný podíl neformálně vzdělávacích institucí na vzdělávání dětí a mládeže mimo školu 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí populace a neschopnost vhodnou imigrační politikou doplnit potřebnou pracovní sílu • Nenaplnění záměrů kurikulární reformy vycházející z koncepce dvoustupňového kurikula (rámcové vzdělávací programy – školní vzdělávací programy) pro nezáměr či nedostatečnou připravenost pedagogických pracovníků • Přetrvávající nepřipravenost pedagogů na rozmanitost populace s následkem dalšího znevýhodňování ohrožených skupin, např. příslušníků romských komunit, a narůstání jejich negramotnosti • Odliv kvalitních pedagogů do jiných, lépe placených oborů a malá atraktivita učitelského oboru (mj. z důvodu nízkého platového ohodnocení)
	<ul style="list-style-type: none"> • Prohlubující se nezáměr mladých lidí o studium technických oborů vzdělání • Pokračování nedostatečné spolupráce mezi vysokými školami, vědeckými institucemi a podnikatelským sektorem • Odchod talentovaných vědeckých pracovníků do zahraničí s možným ohrožením rozvoje kapacit VaV v ČR • Nedostatek kvalitních profesně zaměřených vzdělávacích programů na terciární úrovni
	<ul style="list-style-type: none"> • Nezáměr obyvatelstva o další vzdělávání • Nezáměr podniků o poskytování dalšího vzdělávání svým zaměstnancům • Neexistence komplexního systému celoživotního učení (především z hlediska propojenosti počátečního a dalšího vzdělávání), absence právního rámce • Neschopnost pedagogických pracovníků přizpůsobit se potřebám vzdělávání dospělých • Chybějící informace o vzdělávací nabídce dalšího vzdělávání i poradenství o vhodnosti jejího využití pro profesní kariéru • Neadekvátní informace o trendech potřeb trhu práce

II Strategie Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Lisabonská strategie stanovuje cíl, který ze zemí EU učiní nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější celek na světě, založený na znalostní ekonomice. Celek, který je schopen ekonomického růstu s více a lepšími pracovními místy při zachování sociální koheze. Se záměrem dosáhnout tohoto cíle, se představitelé zemí EU zavázali podporovat radikální transformaci ekonomických systémů s patřičným důrazem na modernizaci systémů sociálního zabezpečení a rovněž systémů vzdělávání. V rámci poslední zmíněné oblasti, tedy oblasti modernizace vzdělávacích systémů, byla vymezena akční oblast „Investování více do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a získávání dovedností“, která se zaměřuje na mladé lidi a jejich znalosti ve znalostní ekonomice. EU klade rovněž důraz na celoživotní vzdělávání a jeho vliv a provázanost s trhem práce, ale i systémem sociálního zabezpečení. Přes veškerý důraz, který EU klade na problematiku vzdělávacích systémů, je konkrétní odpovědnost za provedení příslušných reforem na samotných členských zemích.

Z hlediska dlouhodobé konkurenceschopnosti je nezbytné, aby Česká republika systematicky rozvíjela kvalifikovanou, adaptabilní a mobilní pracovní sílu. Uplatnění na trhu práce závisí především na úrovni vzdělání, na kvalifikaci a ochotě dále se učit a rekvalifikovat. Prostřednictvím OP VK dojde ke zvýšení úrovně vzdělanosti prostřednictvím nastavení moderního, kvalitního a flexibilního systému vzdělávání a odborné přípravy, který je nezbytnou podmínkou dalšího růstu. Znalostní ekonomika vyžaduje po pracovní síle nejen odbornou kvalifikaci v oboru, ale zejména široké jazykové dovednosti, schopnost pracovat s informacemi a ovládat informační a komunikační technologie a jejich využívání na odpovídající úrovni. V důsledku stárnutí populace, a tedy i prodlužování aktivního života, bude do budoucna stále více aktuální vybudovat strategii dalšího vzdělávání s důrazem na přizpůsobování programů potřebám střední a starší generace.

1. Globální cíl a specifické cíle OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Globální cíl

Globálním cílem OP VK 2007 – 2013 je **rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.**

Takto stanovený globální cíl zajišťuje významnou část Strategického cíle NSRR Otevřená, flexibilní a soudržná společnost a Konkurenceschopná česká ekonomika. Současně je plně v souladu se třetí obecnou zásadou SOZS Více a lepších pracovních míst a se Strategií hospodářského růstu ČR. Globální cíl OP VK zároveň zapadá do celkového rámce reformních kroků NPR pro oblast vzdělávání.

Specifické cíle

Specifické cíle představují cesty, které povedou k naplnění globálního cíle.

Specifickými cíli OP VK jsou:

1. Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.

2. Adaptace systému terciárního vzdělávání směrem k větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice, zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj a vytvoření komplexního a efektivního systému, který by podporoval inovační proces jako celek.
3. Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím systému dalšího vzdělávání.

Specifické cíle spadají do rámce prioritní osy NSRR Otevřená, flexibilní a soudržná společnost a Konkurenceschopná česká ekonomika. Všechny specifické cíle tvoří konzistentní celek obsahového návrhu a zaměření prioritních os OP VK.

2. Identifikace prioritních os OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Na základě vymezení klíčových momentů v oblasti vzdělávání, které jsou popsány v analytické kapitole a ve SWOT analýze a na základě výše uvedených strategických materiálů, které definují strategické směry, byly identifikovány čtyři prioritní osy (včetně technické asistence) pro podporu z Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP VK. Prioritní osy jsou komplementární a plně korespondují s prioritami ESF v programovém období 2007 – 2013.

Prioritní osa 1 Počáteční vzdělávání¹⁵

Tato prioritní osa je zaměřena na podporu prvního specifického cíle OP VK, který řeší rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání. Prioritní osa je zaměřena na nastavení samotného systému počátečního vzdělávání tak, aby byl akceptován rovný přístup s důrazem na podporu klíčových dovedností, zajištění kvality vzdělávání pedagogických pracovníků a se zohledněním individuálního talentu každého jednotlivce tak, aby se zvýšila uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce a zároveň bylo dosaženo pozitivního přístupu k dalšímu vzdělávání.

K realizaci této prioritní osy bude dosaženo především prostřednictvím dokončení kurikulární reformy a propracování a poskytnutí komplexní metodické podpory pro tvorbu a realizaci vzdělávacích programů a jejich inovaci s nezbytným důrazem na rozvoj klíčových kompetencí žáků. Bude poskytnut prostor pro provádění zpětných korekcí a inovací jednotlivých kroků kurikulární reformy, a to na základě monitorování, hodnocení, sebehodnocení škol a nástrojů pro zajišťování kvality. Výraznou roli bude hrát mimo jiné i síťování škol a podpora partnerství a spolupráce škol a ostatních institucí se zvláštním zřetelem na trh práce, ale i komunitní rozvoj. Podpořeno bude rovněž zapojení českých škol do mezinárodních projektů.

V rámci této prioritní osy budou specificky podpořeny rovné příležitosti všech, kteří do vzdělávacího systému vstupují, a dále tvorba individuálních vzdělávacích programů a to rovněž s důrazem na problematiku romského etnika. Důraz bude také kladen na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a na tvorbu optimálních podmínek pro mimořádně nadané žáky. Pozornost bude věnována různým aspektům vzdělávání pro udržitelný rozvoj – zejména prevenci rasismu a xenofobie, podpoře multikulturní a environmentální výchovy a vzdělávání. Výraznější pozornosti se dostane vzdělávání cizinců žijících na území ČR. Dále bude podpořen a

---

¹⁵ Pro účely této priority je pod termínem počáteční vzdělávání vnímáno základní a střední školství.

hlouběji propracován systém nabídky asistenčních služeb s důrazem na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávacího systému včetně podpory tzv. „záchranné sítě“ pro rychlý návrat do systému počátečního vzdělávání. Pozornost bude věnována rovněž rozvoji kariérového poradenství.

V neposlední řadě bude výrazně podpořeno vytvoření motivujícího systému dalšího vzdělávání pedagogických a nepedagogických pracovníků škol a školských zařízení, dále pak systematická podpora tohoto vzdělávání s důrazem jak na odborné kompetence, tak na kompetence vedoucí ke zvyšování manažerských schopností nutných pro další rozvoj škol a školských zařízení.

Prioritní osa 2 Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Tato prioritní osa naplňuje druhý specifický cíl OP VK a je zaměřena na modernizaci terciárního vzdělávání, včetně zatraktivnění systému vyššího odborného vzdělávání. Naplňování cílů této prioritní osy povede ke zvýšení flexibility a kreativity absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice. Prioritní osa se dále zaměřuje na rozvoj a zatraktivnění oblasti výzkumu a vývoje a podporu partnerství a sítí.

V oblasti vyššího odborného školství bude posílen význam a upřesněno postavení VOŠ ve vzdělávacím systému a bude definováno provázání VOŠ s vysokoškolským systémem. V oblasti vysokoškolského vzdělávání bude důraz kladen na takovou nabídku studijních programů (především na bakalářské úrovni), která bude v co největší míře reflektovat trendy na trhu práce a požadavky znalostní ekonomiky (včetně výchovy k podnikání), dále pak na rozvoj a realizaci potenciálu studentů a na přípravu mladých lidí pro trh práce, zajištění jejich zaměstnatelnosti a motivace k odbornému růstu v dlouhodobé časové perspektivě. Magisterské, a především navazující doktorské studijní programy, by měly připravovat kvalitní absolventy s důrazem na jejich potenciální činnost ve výzkumných a vývojových aktivitách. Budou podpořeny aktivity k rozšíření výukových modulů, které budou zaměřeny na netradiční studenty – starší, již zaměstnané atd. Důraz bude kladen na zatraktivnění prostředí pro působení pracovníků ve výzkumu a vývoji a pozornost bude věnována rovněž zvyšování atraktivnosti a propagaci výzkumu a vývoje na úrovni celé vzdělávací soustavy. Pozornost bude věnována podpoře partnerství a utváření sítí mezi vzdělávacími a výzkumnými a vývojovými institucemi a dalšími institucemi veřejného a soukromého sektoru.

Prioritní osa 3 Rozvoj dalšího vzdělávání

Tato prioritní osa bude naplňovat třetí specifický cíl OP VK, který směřuje k posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů pro zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím systému dalšího vzdělávání. Klíčovou aktivitou v rámci prioritní osy 3 je vytvoření systémového a institucionálního rámce pro poskytování dalšího vzdělávání a jeho podpůrného informačního a poradenského systému. Záměrem je, aby bylo další vzdělávání vnímáno jako ucelený, ale současně otevřený systém, kde jsou vymezeny kompetence a odpovědnost jednotlivých institucí a je vytvořena národní politika dalšího vzdělávání.

Dalším z cílů prioritní osy bude systémová podpora obyvatelstva České republiky při osvojení si obecných dovedností s důrazem na jazykové dovednosti, využívání informačních technologií a podporu k podnikatelství.

Kromě systémové podpory budou intervence v rámci této prioritní osy zaměřeny rovněž na podporu nabídky dalšího vzdělávání a na posílení škol a školských zařízení na „trhu dalšího vzdělávání“. Budou vytvořeny mechanismy, které umožní shromažďování a diseminaci

informací o dalším vzdělávání a vzájemné působení strany nabídky a poptávky v této oblasti včetně poradenských služeb. Podpořeny budou instituce zabývající se poskytováním dalšího vzdělávání a to v oblasti přípravy programů dalšího vzdělávání, včetně vytváření vzdělávacích materiálů a při vzdělávání svých pracovníků poskytujících další vzdělávání. V rámci této prioritní osy budou rovněž podporovány intervence zaměřené na zvyšování dostupnosti a kvality nabídky dalšího vzdělávání poskytované institucemi veřejného nebo neziskového sektoru.

Prioritní osa 4 Technická pomoc

Cílem této prioritní osy je podpora efektivního řízení a implementace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. V rámci této prioritní osy budou financovány především aktivity, které podporují řízení, implementaci, kontrolu, monitorování, hodnocení a publicitu OP VK.

Horizontální témata OP VK

Princip rovných příležitostí byl respektován při zpracování OP VK ve všech prioritních osách. Projekty budou posuzovány z hlediska zajištění rovného přístupu k nabízeným příležitostem. Cílovým řešením je podpořit projekty, které pomohou odstranit bariéry účasti na projektech pro cílové skupiny související s diskriminací z hlediska pohlaví, rasového a etnického původu, zdravotního postižení, věku, náboženství, sexuální orientace, socioekonomického prostředí.

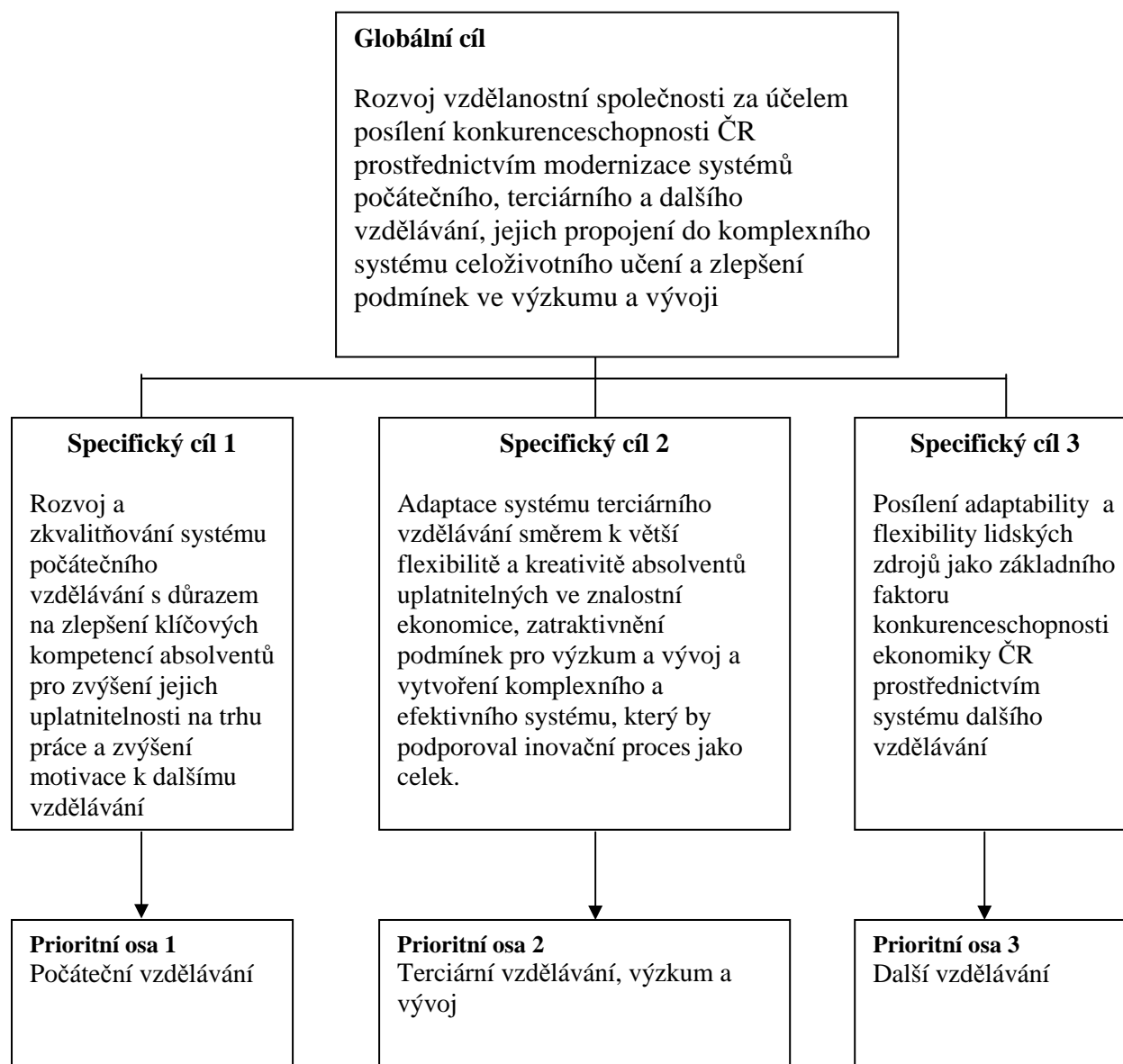
V rámci uplatňování principu rovných příležitostí bude zvláštní pozornost věnována postavení žen. Postavení žen na trhu práce v současné době charakterizují zpravidla nižší mzdy, nízký počet žen ve vedoucích pozicích a pokračující feminizace určitých odvětví.

Projekty budou posuzovány z hlediska nabízených příležitostí a doprovodných opatření, která pomohou cílovým skupinám veškeré bariéry účasti na projektech odstranit.

Udržitelný rozvoj

Principy udržitelného rozvoje je třeba zohledňovat v celé šíři života společnosti, v oblasti ekonomiky, životního prostředí, dopravy, cestovního ruchu, zdraví obyvatelstva, vzdělávání, zaměstnanosti, sociálního začleňování. Principy udržitelného rozvoje budou v OP VK prosazovány prostřednictvím začleňování environmentálního vzdělávání při tvorbě nových vzdělávacích programů pro studenty i pedagogy a výchovou k vývoji a užívání moderních a k životnímu prostředí šetrných technologií.

Schéma 1: Cíle a prioritní osy OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

3. Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se strategickými dokumenty

Strategie Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost je plně v souladu se základními strategickými dokumenty České republiky. OP VK plně vychází z Národního strategického referenčního rámce 2007-2013 (dále jen NSRR) a opírá se o Národní Lisabonský program 2005-2008 resp. Národní program reforem ČR (dále jen NPR) a také o Strategii hospodářského růstu (dále jen SHR) a Národní inovační politiku (dále jen NIP). Současně OP VK podporuje hlavní linie Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílou knihu) a oblastí vymezené v Dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy 2002 a především 2005. OP VK v neposlední řadě reflektuje závěry a doporučení strategických dokumentů vytyčujících politiku v oblasti rozvoje lidských zdrojů, kterými jsou Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku 2003 a na ní navazující Program realizace Strategie RLZ z roku 2005.

OP VK dále respektuje Politiku soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství 2007-2013¹⁶ (dále jen SOZS), Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Integrované směry pro růst a zaměstnanost a návrh Nařízení o Evropském sociálním fondu.

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategickými obecnými zásadami Společenství

OP VK rozvíjí především dvě obecné zásady SOZS: Podpora inovace, podnikatelského ducha a růst hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií; a tvorba většího počtu a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.

Nepřímo podporuje rovněž první Obecnou zásadu: Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující a sice podporou environmentálního vzdělávání v rámci kurikulární reformy a vzděláváním pracovníků působících v oblasti životního prostředí a udržitelných technologií.

Obecná zásada SOZS Vytváření více a lepších pracovních míst podporuje lidský kapitál a jeho další rozvoj prostřednictvím prioritních činností v rámci politik členských států EU, které se zaměřují na zapojení lidí do pracovní činnosti a zajištění jejich setrvání v zaměstnání, zvýšení přizpůsobivosti pracujících a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace. Tato zásada SOZS dále specifikuje všeobecné priority (specificky je zmíněna podpora soudržné a komplexní strategie celoživotního vzdělávání), které jsou potřeba ve znalostní ekonomice, včetně podpory zakládání partnerství mezi regiony a městy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Dále je zmíněna podpora rozvoje a zavádění reforem vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy a posílení vztahů mezi vysokými školami, výzkumnými a technologickými centry a podniky.

Obecná zásada SOZS Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu vybízí členské státy EU k posílení budování kapacit ve VaV, včetně výzkumné infrastruktury a lidského kapitálu v oblastech se značným potenciálem růstu a zároveň k posílení spolupráce mezi podniky a

---

¹⁶ Sdělení Komise COM (2005) 299 Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013, Brusel, 5. července 2005.

veřejnými/vysokoškolskými institucemi prostřednictvím podpory pro vytvoření regionálních a nadregionálních uskupení excelence.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategickými obecnými zásadami Společenství je možné konstatovat, že operační program je plně v souladu se SOZS.

Tabulka 5: Vazby strategie OP VK a SOZS

Strategické obecné zásady Společenství	Prioritní osy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
	Prioritní osa 1	Prioritní osa 2	Prioritní osa 3
Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující – obecná zásada 4.1			
Posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem	★	★	★
Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu – obecná zásada 4.2			
Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a technologického rozvoje		★	
Usnadnit inovace a podporovat podnikavost	★	★	★
Podporovat informační společnost pro všechny	★	★	★★
Vytváření více a lepších pracovních míst - obecná zásada 4.3			
Přivést více lidí do zaměstnání, zajistit jejich setrvání v zaměstnání a modernizovat systémy sociální ochrany			★
Zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhu práce			★★
Zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace	★	★★	★★
Správní kapacita			★

Poznámky: ★★ významná provázanost
 ★ střední provázanost
 bez provázanosti nebo nepřímý zprostředkovaný vliv

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národním strategickým referenčním rámcem

Jedním ze strategických cílů NSRR, který je zaměřen na kvalitu společenského života obyvatel ČR a na zvyšování zaměstnanosti, je Otevřená, flexibilní a soudržná společnost. Tento strategický cíl je realizován prioritní osou Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti, která se zaměřuje na aktivizaci lidského potenciálu ČR rozvojem celoživotního vzdělávání a motivací k němu jako reakcí na trendy vyvolané rozvojem znalostní ekonomiky, které probíhají v evropském prostoru, a na potřebu zvyšování adaptability a flexibility společnosti na procesy odehrávající se v globalizovaném světě, s důrazem i na jazykovou vybavenost a IT kompetence. Dále se zaměřuje na zvyšování kvalifikace a adaptability lidských zdrojů, a tím i zaměstnatelnosti a uplatnitelnosti, v souladu s potřebami rozvoje ekonomiky a trhu práce. S tím úzce souvisí podpora vzdělávání pro podnikání a podpora opatření směřujících k inkluzivnímu a pružnému trhu práce s kvalifikovanou, flexibilní a zdravou pracovní silou. Další návaznost OP VK je se strategickým cílem Konkurenceschopná česká ekonomika. Z hlediska provázanosti priorit OP VK na prioritní osy NSRR má operační program návaznost zejména na prioritní osu Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti a osu Posilování konkurenceschopnosti české

ekonomiky. Implikace OP VK lze také nalézt v prioritních osách Životní prostředí a dostupnost a Vyvážený a harmonický rozvoj území ČR.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národním strategickým referenčním rámcem je možné konstatovat, že operační program je plně v souladu s NSRR.

Tabulka 6: Vazby strategie OP VK a NSRR

Národní strategický referenční rámec	Prioritní osy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
	Prioritní osa 1	Prioritní osa 2	Prioritní osa 3
Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky			
Konkurenceschopný podnikatelský sektor		★	★★
Podpora kapacit VaV, inovací		★★	
Rozvoj udržitelného cestovního ruchu			★
Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti			
Vzdělávání	★★★★	★★★★	★★★★
Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	★	★	★★
Posilování sociální soudržnosti	★		★
Rozvoj informační společnosti	★	★	★
Životní prostředí a dostupnost			
Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	★	★	★
Vyvážený a harmonický rozvoj území ČR			
Vyvážený rozvoj regionů	★		★

Poznámky: ★★ významná provázanost
 ★ střední provázanost
 bez provázanosti nebo nepřímý zprostředkovaný vliv

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národním programem reforem

NPR v reakci na Lisabonskou strategii definuje v části zaměstnanost samostatnou prioritu vzdělávání s výčtem konkrétních prioritních opatření, která mimo jiné zdůrazňují nutnost realizace kurikulární reformy, rozvoje terciárního vzdělávání a klíčových kompetencí a vybudování konceptu celoživotního učení, dále zlepšení propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání a podporu rozvoje dalšího vzdělávání ve firmách a spolupráce zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí a institucí odborně profesních. NPR v neposlední řadě definuje jako prioritu v mikroekonomické oblasti prostředí stimulačního výzkum, vývoj a inovace a stanovil konkrétní opatření v oblasti VaV směřujících k dosažení cíle, dále je definováno opatření, které zdůrazňuje nutnost efektivního využívání ICT.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národním programem reforem je možné konstatovat, že navrhovaný operační program je plně v souladu s NPR.

Tabulka 7: Konzistence OP VK a NPR

Národní program reforem 2005-2008	Prioritní osy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
	Prioritní osa 1	Prioritní osa 2	Prioritní osa 3
Podnikatelské prostředí - prioritní opatření			
Zjednodušit vstup do podnikání	★	★	★★★
Výzkum a vývoj , inovace - prioritní opatření			
Zvýšení intenzity využívání nástrojů ochrany duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky		★★	
Udržitelné využívání zdrojů – prioritní opatření			
Podporovat environmentální technologie	★	★	★
Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí			
Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT	★	★★	★
Začleňování na trhu práce – prioritní opatření			
Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let	★	★★★★	★
Zvýšit participaci starších osob na trhu práce			★★★
Zjednodušit přístup cizinců na trh práce	★	★	★★
Vzdělávání – prioritní opatření			
Realizovat kurikulární reformu	★★★★		
Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání		★★★★	
Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí	★★	★★★★	★★★★
Zlepšit propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání	★★	★★★★	★★★★
Podporovat propustnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání		★★★★	
Zvýšit informační vzdělanost	★★★★	★★★★	★★★★

Poznámky: ★★ významná provázanost
 ★ střední provázanost
 bez provázanosti nebo nepřímý zprostředkovaný vliv

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice formuluje myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy v České republice. Národní program rozvoje vzdělávání vymezuje 6 základních strategických linií, které mají přispět k naplnění průběžných strategických cílů.

Z hlediska souladu strategie OP VK s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice je možné konstatovat, že operační program je s ním plně v souladu.

Tabulka 8: Konzistence OP VK a Národním programem rozvoje vzdělávání ČR

Národní program rozvoje vzdělávání ČR	Prioritní osy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
	Prioritní osa 1	Prioritní osa 2	Prioritní osa 3
Realizace celoživotního učení pro všechny			
Zajistit dostupnost vzdělávání a prostupnost vzdělávací soustavy na všech stupních	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Podporovat individualizaci a diferenciaci vzdělávacího procesu na všech stupních vzdělávací soustavy	☆☆☆	☆☆☆	☆☆
Podporovat vzdělávání znevýhodněných jedinců	☆☆☆	☆☆	☆☆
Umožnit přístup k terciárnímu vzdělávání 50 % příslušného populačního ročníku		☆☆☆	☆☆
Podporovat rozvoj distančního vzdělávání		☆☆☆	☆☆☆
Vypracovat a zavést soustavu finančních a nefinančních pobídek pro rozvoj vzdělávání dospělých			☆☆☆
Přizpůsobování vzdělávacích a studijních programů potřebám života ve společnosti znalostí			
Vypracovat Státní program vzdělávání pro děti a mládež od 3 do 19 let	☆☆☆	☆	
Podporovat implementaci nového pojetí Státního programu vzdělávání zejména v prioritních oblastech (jazyky, ICT, envir. vzdělávání, klíčové kompetence, podpůrné materiály)	☆☆☆	☆☆☆	☆☆
Propojit studijní programy v terciárním sektoru s vědeckou, výzkumnou a vývojovou nebo jinou tvůrčí činností ve školách a mimo školy		☆☆☆	
Využívat mezinárodní spolupráce při tvorbě studijních programů a rozvíjení mobility pedagogických a akademických pracovníků a studentů	☆☆	☆☆	☆☆
Monitorování a hodnocení kvality a efektivity ve vzdělávání			
Dobudovat evaluační a informační systémy regionálního školství	☆☆☆		
Vytvořit systém diagnostického hodnocení žáků a rozšířit existující systém poradenství	☆☆☆		
Dobudovat systém hodnocení terciárního vzdělávání		☆☆☆	
Vypracovat a zavést mechanismy zajišťování kvality dalšího vzdělávání			☆☆☆
Podpora vnitřní proměny a otevřenosti vzdělávacích institucí			
Založit Program rozvoje škol a pokračovat v činnosti Fondu rozvoje vysokých škol		☆☆	
Vybudovat infrastrukturu pro podporu práce škol	☆	☆	
Rozšířit funkce základních a středních škol	☆☆		
Zvýšit úlohu kulturně-výchovných institucí a občanských sdružení ve vzdělávání a výchově	☆☆		☆
Posílit úlohu institucí terciárního vzdělávání v regionálním rozvoji		☆☆	

Národní program rozvoje vzdělávání ČR	Prioritní osy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
	Prioritní osa 1	Prioritní osa 2	Prioritní osa 3
Proměna role profesní perspektivy pedagogických a akademických pracovníků			
Vymežit a zvýšit kvalifikační úroveň všech kategorií pedagogických pracovníků	☆☆☆	☆☆☆	☆
Zvyšovat kvalitu přípravného vzdělávání pedagogických pracovníků		☆☆☆	
Dobudovat systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	☆☆☆	☆☆☆	☆
Zvyšovat vědeckou a pedagogickou úroveň pedagogických a akademických pracovníků v terciárním sektoru vzdělávací soustavy		☆☆☆	
Přechod od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování			
Využívat nepřímých nástrojů řízení, zejména inovačních a rozvojových programů	☆	☆	☆
Rozvíjet informační a poznatkovou základnu pro řídicí sféru a vzdělávací praxi		☆	
Pečovat o lidské zdroje v systému řízení vzdělávací soustavy	☆☆	☆☆	☆
Vytvořit právní rámec vzdělávání dospělých			☆☆☆

Poznámky: ☆☆   významná provázanost
                      ☆   střední provázanost
                               bez provázanosti nebo nepřímý zprostředkovaný vliv

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Dlouhodobým záměrem 2005

Dlouhodobý záměr, zpracovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je zaměřen cíleně na postup a rozvoj specifických součástí jednotlivých oblastí. Dlouhodobý záměr 2005 identifikuje šest strategických směrů, které (na rozdíl od Dlouhodobého záměru 2002) více podtrhují oblast zajišťování rovných příležitostí ke vzdělávání. OP VK podporuje realizaci a naplnění všech šesti strategických směrů, mezi které patří zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma), zajišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání, zajišťování rovnosti příležitostí ke vzdělávání, rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství, zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a podpora dalšího vzdělávání.

Cílem MŠMT je vytvoření konkurenceschopného, bohatě diverzifikovaného systému, který rozvine potenciál lidí pro trh práce, a zajistit jejich zaměstnatelnost.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Dlouhodobým záměrem je možné konstatovat, že operační program je s ním plně v souladu.

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategií hospodářského růstu České republiky

Cílem Strategie hospodářského růstu je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie při respektování principů

udržitelného rozvoje, rostoucí životní úrovně a vysoké zaměstnanosti. S tímto záměrem Strategie hospodářského růstu vymezuje pět prioritních linií. OP VK výrazně podporuje 4. prioritní linii Rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanost a částečně podporuje 5. prioritní linii Výzkum, vývoj a inovace. OP VK konkrétně podporuje návrh Strategie hospodářského růstu na zjednodušení přístupu k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání a zvyšování kvality základního a středního školství. Dále OP VK podporuje zapojení znevýhodněných žáků, rozšíření nabídky dalšího vzdělávání s důrazem na jazykové znalosti a ICT. V oblasti výzkumu a vývoje OP VK podporuje vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje v oblasti ochrany duševního vlastnictví a zvýšení úrovně absolventů přírodovědných a technických studijních programů na vysokých školách o ochraně duševního vlastnictví a jejím ekonomickém využití. Dále OP VK podporuje motivaci k absolvování přírodovědných studijních programů na vysokých školách a v neposlední řadě podporuje prioritu Strategie hospodářského růstu ČR, která se věnuje problematice vzdělávacích programů pro výzkumné a vývojové pracovníky a manažery VaV.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategií hospodářského růstu ČR je možné konstatovat, že operační program je s ní plně v souladu.

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s Národní inovační politikou České republiky na léta 2005 – 2013

Jedním z cílů Národní inovační politiky je zajisti lidské zdroje pro inovace, zejména pro inovační procesy v potřebné struktuře na všech úrovních. OP VK se zaměřuje na odstranění neuspokojivé struktury absolventů vysokých škol, na motivaci pro absolvování přírodovědných a technických studijních programů, na vytváření nových vzdělávacích programů zaměřených na výzkumné a vývojové pracovníky a manažery a na odstranění překážek mobility lidských zdrojů pro inovační procesy.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost s národní inovační politikou ČR je možné konstatovat, že operační program je s ní plně v souladu.

Konzistence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategií rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku

Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR (dále SRLZ) vymezuje 5 cílů, které mají přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR na globálním trhu prostřednictvím péče o rozvoj lidských zdrojů a rozvoje vzdělávání jako celku, tj. vzdělávání, které ve všech oblastech, sektorech a fázích připravuje ekonomicky aktivní občany pro práci a život v informační a znalostní společnosti. Prvním cílem SRLZ je nastolit celoživotní učení jako běžnou praxi, dalším je připravit lidské zdroje ČR na výzvy, které přináší informační a znalostní společnost, globální ekonomika, nezbytnost udržitelného rozvoje a členství v Evropské unii. Třetím cílem je zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti české ekonomiky a její přitažlivost pro investory. Čtvrtým cílem je zvýšení zaměstnatelnosti pracovních sil a pozitivní ovlivnění zaměstnanosti. Posledním cílem je zlepšení využívání omezených zdrojů a mobilizace nutných prostředků pro rozvoj lidských zdrojů.

Z hlediska souladu strategie OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Strategií rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku je možné konstatovat, že operační program je s ní plně v souladu.

4. Vazba OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost na další operační programy

OP VK se navzájem věcně doplňuje s dalšími operačními programy. Jedná se především o:

- OP Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI), který zahrnuje prioritní osu Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje, zaměřenou na podporu kapacit výzkumu a vývoje, center excelence a podporu VaV pro inovace v neprůmyslových odvětvích. Program zahrnuje rovněž prioritní osu Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji, která má podpořit trvalou a efektivní spolupráci mezi těmito dvěma prostředími, a prioritní osu Posilování kapacit vysokých škol v terciárním vzdělávání. OP VaVpI bude financovaný z ERDF a jeho řídicím orgánem bude MŠMT. Synergických efektů obou programů bude dosaženo kombinací tzv. měkkých finančních prostředků ESF určených na lidské zdroje v oblasti terciárního vzdělávání a výzkumu a vývoje a tzv. tvrdých prostředků ERDF podporujících investice tak, aby oba typy projektů mohly být vhodným způsobem kombinovány.
- OP Podnikání a inovace (OP PI), který je zaměřený na zlepšování podmínek pro podnikání a podporu inovací. Program bude financován z ERDF a jeho řídicím orgánem bude MPO. OP VK prostřednictvím nastavení systémového rámce dalšího vzdělávání a rozvoje nabídky dalšího vzdělávání vytvoří prostor pro efektivnější vzdělávání pracovníků ve firmách. Přímá realizace programů dalšího profesního vzdělávání bude podpořena v OP LZZ. Stejně tak bude v OP VK podpořena spolupráce podnikatelských subjektů se vzdělávacími institucemi (zejména VŠ) a výzkumnými organizacemi.
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ), který je zaměřen především na podporu aktivní politiky zaměstnanosti a zlepšení přístupu k práci, na trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání na trh práce a prevenci před nezaměstnaností. OP LZZ je tedy především zaměřen na nezaměstnané, na osoby ohrožené ztrátou zaměstnání. OP LZZ dále řeší oblast sociální integrace a rovných příležitostí. Samostatnou oblastí OP LZZ je modernizace veřejné správy. OP LZZ obsahuje také tvorbu systémů pro předvídání změn na trhu práce a zvládnutí postupných i náhlých změn v zaměstnanosti a dále podporuje aktivity směřující ke zvyšování zaměstnatelnosti a získávání, zvyšování a prohlubování způsobilosti pro výkon povolání. Program bude financovaný z ESF a jeho řídicím orgánem bude MPSV. Synergický efekt obou programů bude dán návazností kvality vzdělávacího systému a absolventů tohoto systému se sladěním potřeb a požadavků trhu práce. Dále pak bude v OP VK pozornost soustředěna na jedince se speciálními vzdělávacími potřebami s důrazem na jejich budoucí uplatnitelnost na trhu práce.
- OP Životní prostředí (OP ŽP), který je zaměřen na zlepšení kvality životního prostředí jako nutného předpokladu atraktivnosti a konkurenceschopnosti státu a jeho regionů při využití inovačních efektů politiky životního prostředí pro udržitelný rozvoj. Program bude financován z ERDF a FS a jeho řídicím orgánem je MŽP. Synergických efektů obou programů bude dosaženo kombinací neinvestiční podpory environmentálního vzdělávání a výchovy v rámci nově vytvářených vzdělávacích programů z OP VK a investiční podpory rozvoje infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu z OP ŽP.

Soubor výše uvedených provázaných OP je důležitým prvkem při naplňování cíle Lisabonské strategie spočívajícím v posílení úlohy znalostní ekonomiky ve stimulaci růstu zaměstnanosti a konkurenceschopnosti členských zemí EU a ve vytvoření systému stimulujícího výzkum, vývoj a

inovace. Synergický efekt se dále umocňuje v prostředí jednotlivých regionálních operačních programů, které navazují na systém sektorových OP a své dotační tituly směřují k řešení problémů vázaných na konkrétní region ČR. Podporují tak využití potenciálu daného území a přispívají k jeho vyváženému rozvoji. Globálním cílem ROP je urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu. OP VK podporuje rozvoj systému a koncepce dalšího vzdělávání, včetně podpory inovativních přístupů a provázání oblasti výzkumu a vývoje na svět praxe. V tomto směru dochází k synergickým efektům se zaměřením podpory ROPů směrem ke zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků. V neposlední řadě OP VK podporuje rovněž modernizaci a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově, související s kvalitou vzdělání (včetně dosažitelnosti dalšího vzdělávání) a volnočasových aktivit, které přispívají ke zvýšení atraktivity těchto území pro hospodářský rozvoj.

V jednotlivých regionech NUTS 2 se pro programové období 2007-13 připravuje 7 regionálních OP financovaných z ERDF. Tyto programy ve větší či menší míře poskytují prostor pro budování kapacit vzdělávacích zařízení v regionech. Řídicím orgánem odpovědným za řádnou realizaci regionálního operačního programu je Regionální rada příslušného regionu soudržnosti.

5. Dopady OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Naplnování specifických cílů programu bude realizováno při respektování společných horizontálních principů.

Horizontální témata

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost pokrývá dvě hlavní horizontální témata:

- rovné příležitosti,
- udržitelný rozvoj.

Horizontální témata svou průřezovostí zasahují do všech oblastí podporovaných strukturálními fondy. V případě OP VK představují tato horizontální témata nástroje, jejichž prostřednictvím jsou integrovány globální a specifické cíle napříč spektrem tří vertikálních priorit programu. Horizontální témata budou respektována při výběru projektů a jejich naplňování bude sledováno v realizační fázi projektů a bude předmětem kontroly na místě realizace. Jejich působení na situaci v oblasti vzdělávání a vědy a výzkumu bude vyhodnocováno v rámci systému hodnocení OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Rovné příležitosti

Cílem všeobecného principu rovných příležitostí je potírání diskriminace jednotlivce na základě národnosti, pohlaví, rasy, etnického původu, náboženského vyznání, víry, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace. Zvláštní důraz je kladen na rovné příležitosti žen a mužů.

Rovný přístup ke vzdělávání je základním předpokladem efektivního vzdělávacího systému. V rámci OP VK bude podporováno vytváření rovných příležitostí k zapojení všech skupin obyvatelstva do procesu vzdělávání a tvorba nástrojů napomáhajících této participaci. Zvýšená pozornost bude věnována aktivnímu zapojení příslušníků znevýhodněných skupin se speciálními

vzdělávacími potřebami nebo jinými handicapy, které znesnadňují jejich zapojení do systému běžné výuky.

Udržitelný rozvoj

Jednotlivé dimenze udržitelného rozvoje, kterými je třeba se ve vztahu ke strukturálním fondům zabývat, jsou:

- znečištění vody, vzduchu, půdy, hluková zátěž;
- spotřeba zdrojů, příp. alternativní zdroje a jejich užívání;
- odpady a jejich redukce;
- biologická rozmanitost a využití krajiny;
- informovanost o životním prostředí.

Udržitelný rozvoj se stal klíčovým aspektem sociálního a ekonomického rozvoje společnosti a je analogicky i klíčovým aspektem vzdělávání. V té souvislosti se v současnosti hovoří o vzdělávání pro udržitelný rozvoj, které není jen dílčí aktuální vzdělávací potřebou, ale jedná se o dlouhodobý integrující princip v celém systému vzdělávání – počátečním i dalším, formálním, neformálním i informálním.

V rámci OP VK bude horizontální priorita zejména implementována prostřednictvím:

- podpory kurikulární reformy a implementací průřezových témat do školních vzdělávacích programů,
- podpory nových obsahů vzdělávání jako je i udržitelný rozvoj a rozvojem studijních programů a vzdělávacích modulů zaměřených na udržitelný rozvoj,
- podpory spolupráce škol a vzdělávacích institucí na udržitelném rozvoji na lokální úrovni.

Dále lze předpokládat, že realizace aktivit v rámci OP VK nebude mít žádný negativní vliv na životní prostředí. Naopak jedním z úkolů je podtrhnout význam ekologické výchovy a vzdělávání a kladení důrazu na ekologicky šetrné technologie v rámci tvorby školních vzdělávacích programů s možným důrazem na regionální specifika. V tomto ohledu lze očekávat perspektivně pozitivní vliv na životní prostředí.

6. Výsledky ex-ante

Ex-ante hodnocení programových dokumentů je dle požadavků Evropské unie nedílnou součástí jejich přípravy. V souladu s naznačeným požadavkem Evropské unie bylo zpracováno i ex-ante hodnocení Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, jehož zpracovatelem je Středisko regionálních a správních věd Vysoké školy ekonomické v Praze.

V souladu s předpisy a pravidly pro provádění ex-ante hodnocení programových dokumentů byly při provádění a zpracování hodnocení aplikovány především dva základní principy:

1) Princip kontinuity, tj. hodnotitelé průběžně hodnotili jednotlivé části připravovaného dokumentu a zaujímal k nim svá dílčí stanoviska. V těchto stanoviscích uváděli především svá doporučení k doplnění, úpravám či modifikacím připravovaného dokumentu. Stanoviska měla podobu jak písemných materiálů, tak i ústních komentářů.

2) Princip spolupráce, tj. činnost hodnotitelů neprobíhala izolovaně od činnosti samotných zpracovatelů programového dokumentu, ale naopak obě skupiny odborníků pracovaly v úzké součinnosti, například v rámci pracovních skupin, individuální osobní komunikace jednotlivých členů týmů či elektronické komunikace.

V důsledku aplikace obou výše naznačených principů se podařilo programový dokument – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost připravit do podoby, která až na minimální výjimky odráží představu hodnotitelského týmu o jeho obsahu.

Hodnotitelský tým konstatuje, že programový dokument obsahuje všechny relevantní části požadované Evropskou komisí a odpovídajícím způsobem splňuje požadavky kladené na obsah programových dokumentů určených pro realizaci v rámci programovacího období 2007 – 2013.

Za silnou stránku dosavadního procesu tvorby OP VK hodnotitelský tým považuje výrazné uplatnění principu partnerství, tedy intenzivní zapojení partnerů včetně krajů do tvorby OP VK.

Stanovisko hodnotitelů k hlavním atributům programového dokumentu

Posouzení celkové konzistentnosti dokumentu

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je zaměřen především na zlepšení kvality vzdělávacího systému a širší uplatnění konceptu celoživotního učení v České republice. Hodnotitelský tým konstatuje, že kvalitativní údaje jsou v analytické části OP VK uplatněny velmi omezeně, což poněkud oslabuje celkovou návaznost analytické a strategické části OP VK.

Strategická část a vymezení prioritních os OP VK odráží reálné potřeby ČR v oblasti vzdělávání, které lze financovat z ESF. Ex-ante hodnotitel považuje za pozitivní, že předložená verze strategické části je výsledkem jednání pracovní skupiny složené ze zástupců všech významných partnerů. Hodnotitelé oceňují rozdělení kompetencí v oblasti dalšího vzdělávání mezi MPSV jako řídicím orgánem OP LZZ a MŠMT jako ŘO OP VK.

Pokud jde o nastavení indikátorů, s určitými výhradami lze konstatovat, že odpovídá jednotlivým oblastem intervence dle předpisů Evropské unie, stejně tak i finanční plán odpovídá váze jednotlivých řešení problémů.

Implementace programového dokumentu je nastavena dle platných pravidel a předpisů. Hodnotitelé pouze doporučují zahájit praktické přípravy na implementaci programového dokumentu v co možná nejkratším čase a to především z toho důvodu, aby byla zajištěna budoucí úspěšná realizace Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Posouzení souladu předloženého programového dokumentu s příslušnými dokumenty na nadnárodní a národní úrovni

Hodnotitelé v průběhu svého hodnocení neidentifikovali žádné rozpory ve vztahu k nadnárodním dokumentům vytyčujícím směry dalšího rozvoje Evropské unie či čerpání a využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Předložený Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je v souladu s Lisabonskou strategií a na ni navazujícími dokumenty, rovněž tak je v souladu se Strategickými obecnými zásadami Společenství (CSG). Úspěšná realizace obsahu OP VK bezpochyby přispěje k naplnění cílů zmíněných dokumentů.

Obdobně i v případě strategických dokumentů na národní úrovni dospěli hodnotitelé k závěru, že obsah OP VK je v plném souladu s těmito dokumenty. Jedná se především o Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013, Národní Lisabonský program 2005 – 2008 – Národní program reforem ČR a Politiku soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti.

Nastavení indikátorů

Hodnotitelé konstatují, že nastavení indikátorů odpovídá počtu a zaměření jednotlivých prioritních os a oblastí podpory.

Finanční plán

Se soukromými finančními zdroji je počítáno v prioritní ose 3: Další vzdělávání. Rozložení čerpání finančních prostředků v jednotlivých letech je charakterizováno jejich postupným nárůstem. Hodnotitelský tým oceňuje široký konsensus dosažený při rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé prioritní osy OP VK.

Implementace

Navržený systém implementace je zpracován podle platných pravidel a předpisů. Lze očekávat, že při jeho praktické realizaci dojde i k využití zkušeností ze současného zkráceného programovacího období 2004 – 2006. Hodnotitelé nemají zásadní výhrady či připomínky k předloženému systému implementace a monitoringu.

Hodnotitelé však upozorňují, že do implementace Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost budou zapojeny zprostředkující subjekty, které je třeba v dostatečném předstihu na jejich úlohu připravit tak, aby realizace OP VK probíhala odpovídajícím způsobem.

1.6 Dopady OP VK na životní prostředí

OP VK je z hlediska přímých dopadů na životní prostředí neutrální. Vzhledem k jeho povaze (měkké formy podpory) nebude ovlivňovat fyzické aspekty životního prostředí, lokality Natura 2000 apod.

OP VK přispívá k rozšíření povědomí o potřebnosti respektovat principy udržitelného rozvoje v české populaci. V rámci OP VK bude podporováno environmentální vzdělávání, které se stane systémovou součástí konceptu celoživotního učení prostřednictvím všech forem vzdělávání.

7. Uplatnění principu partnerství

V průběhu přípravy OP VK byl v souladu s návrhem Obecného nařízení uplatňován princip partnerství. Pro účely přípravy a zpracování OP VK byla vytvořena široká pracovní skupina složená ze zástupců příslušných orgánů veřejné správy a hospodářských a sociálních partnerů (dále jen Pracovní skupina).

Členy Pracovní skupiny jsou vedle řídicího orgánu také zástupci organizací přímo řízených MŠMT, vzdělávacích institucí, dalších resortů, všech regionů¹⁷ a relevantních hospodářských a sociálních subjektů (např. Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy ČR). Zpracovatelem OP VK byla na základě výsledků výběrového řízení společnost DHV CR, spol. s r.o.

Pracovní skupina se podílela na tvorbě OP VK, pravidelně jej projednávala, připomínkovala a vyjadřovala se k pracovním verzím dokumentu a kontrolovala a schvalovala výstupy zpracovatele Operačního programu.

Současně byly jednotlivé verze OP VK projednávány na pracovních fórech (výjezdních zasedáních), kde byli účastníky zástupci MŠMT, ostatních resortů, zástupci organizací přímo řízených MŠMT, zástupci krajů, zástupci Úřadu vlády ČR, VŠE, Svazu průmyslu a dopravy ČR a CzechInvestu.

Program byl dále představen a diskutován s širokou (odbornou i laickou) veřejností na veřejných projednáních.

Výsledkem diskusí v rámci Pracovní skupiny a v rámci pracovních fór je předkládaný OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Princip partnerství bude uplatňován i v průběhu implementace, monitorování a evaluace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

---

¹⁷ Na úrovni NUTS II.

III Prioritní osy a indikátory

Prostřednictvím OP VK budou realizovány intervence ve 3 prioritních osách, které jsou dále členěny do 11 oblastí podpory. Samostatnou prioritní osu tvoří technická pomoc.

Přehled prioritních os a oblastí podpory:

Prioritní osa č. 1: Počáteční vzdělávání

Oblasti podpory:

- 1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání
- 1.2 Rovné příležitosti žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- 1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení

Prioritní osa č. 2: Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Oblasti podpory:

- 2.1 Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji
- 2.2 Modernizace vyššího odborného vzdělávání
- 2.3 Modernizace vysokoškolského vzdělávání
- 2.4 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji
- 2.5 Partnerství a sítě

Prioritní osa č. 3: Další vzdělávání

Oblasti podpory:

- 3.1 Systémový rámec dalšího vzdělávání
- 3.2 Individuální další vzdělávání
- 3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání

Prioritní osa č. 4: Technická pomoc

- 4.1 Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu
- 4.2 Informovanost a publicita programu
- 4.3 Absorpční kapacita regionálních aktérů

Prioritní osa 1 Počáteční vzdělávání

1. Popis výchozího stavu

Od počátku 90. let probíhala řada dílčích kroků, které měly za cíl přetvořit do té doby centralizovaný a direktivně řízený systém základního a středního školství. Jedním z předpokladů této decentralizace bylo postupné delegování řízení na nižší úroveň a diferenciaci rolí jednotlivých aktérů vzdělávání. Významným mezníkem byl pak nový školský zákon č. 561/2004 Sb., který umožní realizovat hlubší změny v cílech a obsahu vzdělávání.

Formulovány byly strategické dokumenty Národní program rozvoje vzdělávání (2001) a Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR (2002 a 2005). Jejich cíle a záměry jsou naplňovány především přípravou právních předpisů, koncepcí a metodik pro změny vyplývající ze strategických směrů. Kurikulární reforma je nejdále dovedena na úrovni předškolního vzdělávání (mateřské školy), následuje zavádění reformy na úrovni základního vzdělávání. Hlavním cílem reformy je kvalitativní změna ve výuce a v přístupu k žákům, potvrzuje se však, že klíčovým momentem pro další úspěšný posun v realizaci kurikulární reformy, naplňování jejích cílů a konečně i samotné zvýšení kvality počátečního vzdělávání je především další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Pro vývoj od 90. let je charakteristické zvýšení nabídky středního odborného vzdělávání, vznik nových oborů i změny v rozložení počtu studentů v jednotlivých oborech. Zvyšuje se počet středních škol, které zpestřují svoji nabídku zapojením do různých vzdělávacích projektů realizovaných ve spolupráci se zahraničními školami stejného nebo příbuzného zaměření, řada škol ve svých koncepčních záměrech s touto aktivitou počítá.

Řada kroků byla učiněna v oblasti integrace žáků ze sociokulturně znevýhodněných prostředí. Zřizují se přípravné třídy při základních školách a byla ustavena funkce asistenta učitele, jsou podporovány projekty integrující zdravotně postižené žáky do „standardních“ tříd. Pozitivní vývoj je registrován především ve speciálních školách (školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami).

I přes nepopiratelný posun ve způsobu výuky na základních a středních školách je stále možné sledovat oblasti, kde je nutný další posun tak, aby došlo k celkovému zlepšení systému vzdělávání. Klíčovým momentem je v tomto ohledu úplná implementace kurikulární reformy, naplňování všech jejích cílů a její provázání s podporou inovací vzdělávacích programů a konečně i samotné zvýšení kvality počátečního vzdělávání.

V počátečním vzdělávání přetrvávají v České republice některé problémy, jako je existující tendence k předávání velkého objemu znalostí na úkor rozvoje klíčových kompetencí a specifickým problémem zůstává jazykové vzdělávání, které je stále nedostatečné, a absence přípravy k podnikání.

I přes snahy klást důraz na individualizaci a diferenciaci vzdělávání, dosahuje většina dětí se speciálními vzdělávacími potřebami nedostatečné vzdělání a nízkou či žádnou kvalifikaci, což je také jednou z příčin sociálního vyloučení. Toto se týká ve velké míře příslušníků romské komunity. Další významnou skutečností je postupný nárůst počtu žáků – cizinců¹⁸. S touto

---

¹⁸ K 30.9.2004 studovalo na základních školách 12 113 cizinců, na středních školách 4 332 cizinců.

skutečností souvisí potřeba soustředit se na specifické potřeby této skupiny žáků, zejména na jejich potřeby jazykové, které jsou pro integraci cizinců jedním z klíčových faktorů, který dále determinuje jejich plné zapojení do vzdělávacího systému a další uplatnění ve společnosti a na trhu práce.

Nový význam rovněž spočívá v orientaci výuky na naléhavá témata současného světa – prezentovaná v kurikulární reformě zařazením průřezových témat do Rámcových vzdělávacích programů a zdůrazněná v integrované podobě Strategií vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Slabinou českého školství je tedy nízká úroveň individuálního přístupu k žákům, který se týká všech žáků včetně mimořádně nadaných a znevýhodněných, nesporně tedy vzrůstá potřeba otevřeného pojetí školních vzdělávacích programů, které by zabezpečovalo rovný přístup a maximální šance všem, a s tím vzrůstá i potřeba odpovídajícího dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Další prostor ke zlepšení této oblasti je širší uplatnění funkce asistenta.

Školy se dostatečně důsledně nezabývají tím, jak umožnit všem žákům maximální míru jejich rozvoje. Velké nedostatky jsou v oblasti hodnocení a sebehodnocení škol, kde je podpora systému dosud slabá, a v evaluaci celého systému. Nesporný vliv na zlepšení organizace chodu škol má růst manažerských schopností ředitelů a rovněž zvýšení kvality školní inspekce.

Základním momentem pro dosažení cílů kurikulární reformy a pro zlepšení situace ve výše uvedených problematických oblastech je především další vzdělávání pedagogických pracovníků. Na základních školách sice narůstá podíl učitelů, kteří v plném rozsahu splňují stanovené podmínky odborné a pedagogické způsobilosti¹⁹, nároky na kvalifikaci se však stále zvyšují a proto je nutné věnovat odborné přípravě pracovníků škol zvýšenou pozornost.

Mezi další existující problémy počátečního vzdělávání patří malá a regionálně diferenciovaná vybavenost škol moderními pomůckami výuky a učebními texty pro zefektivnění výuky. V nedostatečné míře je využívána výpočetní technika ve vlastní výuce. Přes určitý posun je stále neuspokojivé zapojení českých škol do mezinárodních projektů, kde lze příčinu spatřovat v jazykové bariéře, malé kompetenci nebo neodpovídajícímu zázemí škol.

Stálým problémem zůstává v České republice nedostatečné provázání požadavků trhu práce a existující nabídky vzdělávání jak z hlediska struktury tak zejména obsahu. V neposlední řadě je limitujícím faktorem výše výdajů na vzdělávání, které jsou ve srovnání s ostatními vyspělými evropskými státy na podprůměrné úrovni.

2. Globální cíl a specifické cíle

Globálním cílem prioritní osy je rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.

Specifické cíle:

- Zvýšení kvality počátečního vzdělávání
- Zlepšení rovných příležitostí žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

---

¹⁹ Školní rok 1999/2000 – 65,2 % plně kvalifikovaných, 2003/2004 – 76,8 % plně kvalifikovaných.

- Zlepšení kompetencí pedagogických i nepedagogických pracovníků škol

3. Strategie

SWOT analýza současné ekonomické a sociální situace v oblasti vzdělávání poukázala na nedostatky v oblasti počátečního vzdělávání, které determinují výkonnost a úroveň dosahované kvality. Ponechání těchto nedostatků bez dalšího systematického řešení by mohlo představovat poměrně vážné problémy v následujících letech. Mezi indikované slabé stránky patří především nedostatečné provázání vzdělávacích programů s potřebami trhu práce, nízká úroveň znalosti cizích jazyků a nízká počítačová gramotnost včetně dovednosti pracovat s informacemi. Závažným problémem je rovněž nedostatečné osvojení klíčových kompetencí, nízká úroveň rozvoje podnikatelských dovedností a rovněž nedostatečná individualizace vzdělávacích programů na středních a základních školách.

Prioritní osa 1 bude implementována prostřednictvím tří komplementárních oblastí podpory. Celkově bude povzbuzeno vzdělávací prostředí a jeho jednotlivé prvky tak, aby bylo podnětné a motivující a aby takto vytvářené předpoklady byly aktivizující pro stálý proces zlepšování kvality vzdělávání. Pozornost bude věnována jak systémovému prostředí, tak aktivitě jednotlivých škol, jejich spolupráci a podpoře partnerských subjektů.

Pro rozvoj nové úrovně kvality v počátečním vzdělávání je rozhodující realizace kurikulární reformy. Její naplňování nastalo dosud jen v určité části škol, protože byla podpořena systémově pouze v pilotní dimenzi. V následující etapě je potřebné využít všech dobrých zkušeností a nabytých znalostí a dovedností jednotlivých učitelů, ředitelů, celých škol, či jejich skupin a dalších aktérů k rozšíření pozitivního dopadu kurikulární reformy a jejího vlivu na výuku do mnohem většího počtu škol, do celého systému počátečního vzdělávání. Jednou z klíčových součástí reformy je podpora učitelů, kteří sami musí převzít zodpovědnost za úspěšnou proměnu učícího se prostředí a klimatu na svých školách. K tomu se jim musí vytvořit odpovídající podmínky a motivace. Úspěšné pokračování kurikulární reformy je podmíněno rovněž rozšířením aktivit ve vytváření komplexního systému podpory, monitorování, hodnocení a poradenství. Zkvalitnění vzdělávacího systému musí rovněž umožnit všem žákům, aby dosahovali výsledků, které odpovídají jejich potenciálu. Zvláštní pozornost bude proto věnována všem, kterým je nutné poskytnout dodatečnou podporu nebo těm, kteří potřebují pro uplatnění svých schopností individuální přístup. První oblast bude podporovat zvýšení kvality ve vzdělávání především se zaměřením na dokončení kurikulární reformy a propracování a poskytnutí komplexní metodické podpory pro tvorbu vzdělávacích programů, jejich inovaci s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí žáků a jejich následnou realizaci. V rámci kurikulární reformy zaměřené na vlastní iniciativu škol nacházet nové cesty k učení s těžištěm v nabývání dovedností a znalostí, bude podpořena proměna forem a obsahu vyučování, které budou rozvíjet individuální potenciál žáků a studentů směřující k vybudování základu pro jejich celoživotní učení, pro harmonický rozvoj jejich osobností a pro konkrétní uplatnitelnost na trhu práce. Dovednosti budou posíleny především v oblasti dynamického rozvoje osobnosti žáků oproti statickému učení velkým množstvím faktů. Podpora se rovněž zaměří na oblasti rozvoje tvořivosti, řešení problémů, vyhledávání a práce s informacemi, využívání nových technologií ve vzdělávání, jazykové vzdělávání a nové obsahy vzdělávání jako je multikulturní výchova, udržitelný rozvoj, zdravý životní styl, podnikatelství, evropská integrace. Pro realizaci těchto aktivit a oblastí je nezbytné podpořit i těmto cílům odpovídající vzdělávání pedagogických pracovníků. Na úrovni škol bude rovněž podpořeno zapojování škol do mezinárodních projektů a partnerské spolupráce.

Aktivity jednotlivých škol budou rovněž podpořeny zkvalitňováním funkce celého systému. Zejména se jedná o další rozvíjení informačního a evaluačního prostředí, které poskytne zpětnou

vazbu pro realizaci kurikulární reformy – a to prostřednictvím podpory monitorování, hodnocení, vlastní evaluace škol a systémů řízení kvality. Pozornost bude věnována rovněž prohloubení kvality školní inspekce. Tyto nástroje budou integrovány do celého systému. Při šíření příkladů dobré praxe bude velká pozornost věnována podpoře spolupráce škol, jejich síťování, dále partnerství s dalšími subjekty jak ve vzdělávací oblasti, tak v oblasti světa práce a udržitelného rozvoje na lokální úrovni. Podpořena bude celá oblast kariérového poradenství a informační aktivity v oblasti potřeb trhu práce směřující k efektivní volbě vzdělávací cesty a profesní orientace. Budou také podpořeny různorodé aktivity (včetně volnočasových aktivit) směřující k prevenci předčasného opouštění vzdělávání bez ukončení stupně vzdělání, který je předpokladem vzdělávání na dalším stupni, nebo vzdělávání, jehož výstupem je kvalifikace uplatnitelná na trhu práce.

Významnou prioritní osou vzdělávacího systému je zajištění rovných příležitostí ke vzdělání pro všechny bez ohledu na druh znevýhodnění, např. zdravotního, ekonomického, sociálního, etnického, podle pohlaví či státní příslušnosti atd. Podpora bude směřována rovněž ke zlepšení přístupu k talentovaným žákům a studentům. Velmi důležité je též vytváření podmínek pro integraci osob se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího proudu, spolu se zabezpečením potřebných speciálně pedagogických a psychologických podpůrných služeb. Prostřednictvím druhé oblasti podpory jsou proto podporovány aktivity umožňující individuální přístup podle skutečných potřeb žáků, včetně tvorby individuálních vzdělávacích programů a vytváření motivujícího vzdělávacího prostředí a podpůrných mechanismů. Speciální pozornost bude věnována prevenci rasismu a xenofobie, podpoře multikulturní výchovy a vzdělávání a to s důrazem na problematiku romského etnika. Výraznější pozornost se dostane vzdělávání cizinců žijících na území ČR, a to rovněž formou jejich předškolní (především jazykové) přípravy. Stejně tak, jako bude podpořena oblast rovných příležitostí prostřednictvím zajištěním nezbytných aktivit spojených s včasnou péčí o děti se sociokulturním znevýhodněním tak, aby byly eliminovány případné bariéry jejich vstupu a zapojení v rámci vzdělávacího systému.

Tato oblast podpoří rovněž odbornou přípravu pedagogů, která souvisí se vzrůstající individualizací vzdělávání a se zaváděním nových forem skupinové a samostatné práce žáků.

Významnou aktivitou pro naplnění principu rovných příležitostí je rozvoj systému poradenství a asistenčních služeb a vytvoření zachytivé sítě, která bude napomáhat návratu do vzdělávacího systému těm, kteří jej předčasně opustí. V případě poradenských center bude důraz rovněž věnován otázce změny přístupu v pojetí a chápání role poradenských center.

Všechny výše uvedené kroky jsou podmíněny změnami postavení a role pedagogických pracovníků, zvyšováním jejich profesionality a společenského postavení mj. prostřednictvím jejich systematického dalšího vzdělávání. Realizaci kurikulární reformy nelze provádět odděleně od rozvoje lidských zdrojů v celé vzdělávací soustavě. Vzhledem ke stále se zvyšujícím požadavkům na znalostní společnost je další vzdělávání pedagogického a nepedagogického personálu škol a školských zařízení, včetně rozšíření forem tohoto vzdělávání, podpořeno v rámci třetí oblasti podpory. Mají-li pedagogičtí pracovníci rozvíjet nové klíčové kompetence a dovednosti u žáků, musejí je ovládat sami (např. IT kompetence, cizí jazyky apod.) a musí mít zvládnuty pedagogické postupy jejich předávání a rozvíjení u žáků. Pedagogičtí pracovníci musí rovněž ovládat metody pedagogického projektování (tvorbu školních vzdělávacích programů) a základní problematiku vztahující se k možnostem uplatnění absolventů na trhu práce, mnozí z nich i dovednosti kariérového poradenství. Oblast podpory bude proto zaměřena zejména na vytvoření motivujícího systému dalšího vzdělávání pedagogických a nepedagogických pracovníků škol a školských zařízení a návaznou systematickou podporu tohoto vzdělávání a to s důrazem jak na odborné kompetence tak na kompetence vedoucí ke zvyšování manažerských

schopností, nutných pro další rozvoj škol a školských zařízení. Zde bude důraz kladen na upevnění znalostí z oblasti řízení a managementu, projektového, finančního a personálního řízení a rovněž na získávání jazykových a ICT dovedností. V této souvislosti bude položen velký důraz na přípravu a vzdělávání ředitelů škol a školských zařízení a na rozvoj systému rezortní personální politiky ve smyslu rozvoje lidských zdrojů a na systematickou přípravu vhodných pracovníků pro náročné řídicí a metodické funkce na úrovni školy a rozvoj vzdělávacích programů pro řídicí pracovníky škol a školských zařízení.

4. Hlavní oblasti podpory

1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání

Podporované aktivity:

- Vytváření podmínek pro komplexní metodickou podporu tvorby školních vzdělávacích programů a jejich inovaci, včetně konzultační a poradenské činnosti v oblasti tvorby metodologických nástrojů a dokumentů kurikulární reformy.
- Implementace nových kurikulárních dokumentů do praxe škol.
- Zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností včetně tvorby modulových výukových programů s důrazem na mezipředmětové vazby, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí.
- Rozvoj sociálního partnerství škol a síťování – rozvoj mezi školami navzájem a dalšími aktéry v oblasti vzdělávání.
- Spolupráce institucí počátečního vzdělávání s aktéry na trhu práce s možností uplatnění inovativních forem spolupráce (např. stáže studentů/učitelů u zaměstnavatelů).
- Spolupráce institucí počátečního vzdělávání s partnery na rozvoji obcí a regionů s možností uplatnění inovativních forem spolupráce (např. zapojení škol do komunitního rozvoje).
- Vytvoření informačního a komunikačního systému v počátečním vzdělávání a rozvoj portálových služeb.
- Rozvoj kariérového poradenství ve školách i na systémové úrovni.
- Tvorba a zavádění systémů řízení kvality a rozvoj metod evaluace a autoevaluace škol.
- Vytváření podmínek pro zvýšení kvality práce školní inspekce v návaznosti na provádění kurikulární reformy a inovaci školních vzdělávacích programů.
- Podpora informačních center ve školách, včetně marketingové podpory.
- Rozvoj podnikatelských znalostí, schopností a dovedností studentů počátečního vzdělávání (ZŠ, SŠ, SOUŠ).
- Rozvoj znalostí, schopností a dovedností žáků a studentů počátečního vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

1.2 Rovné příležitosti žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Podporované aktivity:

- Uplatňování a zlepšování organizačních forem a výuky a vyučovacích metod podporujících rovný přístup ke vzdělávání, včetně tvorby individuálních vzdělávacích programů, využití IT a e-learningových aplikací.

- Zvyšování kompetence pedagogických pracovníků pro odstraňování bariér bránících rovnému přístupu všech žáků a studentů ke vzdělávání.
- Propracování a rozšíření nabídky asistenčních služeb.
- Vybudování „záchytné sítě“ pro osoby ohrožené předčasným odchodem ze systému vzdělávání a těch, co se do systému chtějí navrátit.
- Vybudování systému včasné péče o děti se sociokulturním znevýhodněním.
- Podpora neformálního vzdělávání.

1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení

Podporované aktivity:

- Vytvoření systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení a rozvoj kompetencí pedagogů.
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně realizace odborných praxí a stáží pedagogických pracovníků s důrazem na realizaci kurikulární reformy, včetně osvojení si moderních pedagogických forem, související se systematickým zvyšováním kvality a efektivity vzdělávání.
- Zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení a personální politiky.
- Poradenský a informační systém pro oblast dalšího vzdělávání – služba portálu.
- Zvýšení dostupnosti, kvality a atraktivity nabídky dalšího vzdělávání pro pracovníky škol.
- Návrh systému kariérního růstu pedagogických pracovníků v návaznosti na jejich další vzdělávání a zavádění komplexních přístupů k řízení a rozvoji pedagogických pracovníků ve školství (rozvoj, motivace, odměňování, hodnocení, komunikace atd.).

5. Kategorizace oblastí intervence

Kód	Prioritní téma
72	Navrhování, zavádění a provádění reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy s cílem rozvíjet zaměstnatelnost, zvyšování významu základního a odborného vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce a neustálé zlepšování dovedností vzdělávacích pracovníků s ohledem na inovace a znalostní ekonomiku.
81	Mechanismy pro zlepšování politik a přípravu programů, monitorování a evaluaci na národní, regionální a místní úrovni.

6. Příjemci podpory

- ústřední orgány státní správy,
- přímo řízené organizace ústředních orgánů státní správy,
- kraje,
- města a obce,
- školy a školská zařízení,

- nevládní neziskové organizace,
- profesní organizace zaměstnavatelů,
- profesní organizace odborové, zaměstnanecké, zaměstnavatelské a oborové,
- zaměstnavatelé,
- organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství,
- další organizace působící v oblasti volného času dětí a mládeže.

7. Flexibilita

V rámci této prioritní osy bude na úrovni jednotlivých projektů umožněno financovat z ESF nezbytné doprovodné činnosti a náklady investičního charakteru, které jsou jinak oprávněnými náklady k financování ERDF, a to až do výše 10 %.

Prioritní osa 2   Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

1.   Popis výchozího stavu

Rozsah a význam systému terciárního vzdělávání prudce roste v důsledku stále vyšších požadavků na vzdělanost populace, a tím se přirozeně mění i jeho funkce a poslání. Dřívější model s prvkem přísně výběrové výchovy dostupné omezenému počtu zájemců je dnes překonán a terciární vzdělávání se stalo záležitostí dostupnou daleko většímu počtu obyvatelstva s velmi diverzifikovanými schopnostmi, motivací, očekáváními apod. Tento posun s sebou nese i nutnost přizpůsobit vzdělávání potřebám velké části populace, a to i průměrně nadané. Zároveň je nutné nabízet vzdělání pro mnohem širší spektrum různých společenských uplatnění včetně uplatnění ve výzkumu a vývoji. Tyto velice rozmanité nároky může plnit pouze systém, který je bohatě diverzifikovaný a přístupný. Větší diverzifikace systému s sebou automaticky ponese i výraznější nároky na široce pojatou odbornou úroveň pedagogických (akademických) pracovníků, ale i pracovníků působících v oblasti výzkumu a vývoje.

Je zřetelné, že systém terciárního vzdělávání v České republice zatím není dostatečně diverzifikovaný (především z hlediska formy) tak, aby poskytl odpovídající vzdělávání všem zájemcům o studium. Nedostatečně rozvinutá je především oblast nižšího terciárního vzdělávání (ISCED 5b, studium na vyšších odborných školách a bakalářské vysokoškolské studium), která je běžně orientována především na aktuální potřeby trhu práce. Stejně tak je nutné zdůraznit skutečnost, že v mnohých oblastech stávající systém terciárního vzdělávání nedostatečně reflektuje požadavky zaměstnavatelské sféry a to jak ve struktuře absolventů, tak v jejich kvalitě. Například stále nedostatečný zůstává počet studentů technických a přírodovědných oborů.

Také se ukazuje, že není dostatečně vhodně nastaven systém, který by motivoval jednotlivce k působení a setrvání v oblasti výzkumných a vývojových aktivit. Vzhledem k intenzivní internacionalizaci a globalizaci stojí systém terciárního vzdělávání a výzkumu a vývoje před nutností zkvalitnění a zatraktivnění prostoru jak pro domácí, tak pro zahraniční zájemce, aby došlo k využití potenciálu lidských zdrojů v oblastech, které mají zásadní vliv na budování znalostní společnosti.

V neposlední řadě se jako nedostatečná ukazuje vazba mezi vzdělávacími institucemi terciárního systému, výzkumnými centry a soukromým sektorem. Chybí výraznější stimulace k partnerství a intenzivní vzájemně prospěšné spolupráci výše zmíněných subjektů. V důsledku toho je omezen přenos znalostí a výsledků výzkumu a vývoje ze vzdělávacích a výzkumných institucí směrem k jejich efektivnímu využití v praxi. Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj a soukromý sektor zatím netvoří komplexní a efektivní systém, který by rozličnými formami podporoval vznik a přenos inovačních řešení.

2.   Globální cíl a specifické cíle

Globálním cílem této prioritní osy je adaptace systému terciárního vzdělávání směrem k větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice, zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj a vytvoření komplexního a efektivního systému, který by podporoval inovační proces jako celek.

Specifické cíle:

- Vytvoření systémového a institucionálního rámce pro oblast terciárního vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů ve výzkumné a vývojové činnosti.
- Zkvalitnění vzdělávání na vyšších odborných školách a podpora rozšíření jejich kapacit.
- Zvýšení kvality a prohloubení diverzifikace vysokých škol s důrazem na požadavky znalostní ekonomiky.
- Zlepšení odborné přípravy a podmínek pracovníků ve výzkumu a vývoji včetně využití vhodných motivačních a propagačních nástrojů.
- Posílení vztahu mezi institucemi terciárního vzdělávání, výzkumnými institucemi a ostatními subjekty soukromé a veřejné správy včetně propagace souvisejících aktivit.

3. Strategie

SWOT analýza současné ekonomické a sociální situace v oblasti terciárního vzdělávání poukázala na některé nedostatky, které determinují výkonnost a úroveň kvality vzdělávání a výzkumu a vývoje. Mezi indikované slabé stránky patří především nejasné a nevýrazné postavení VOŠ ve vzdělávacím systému a jejich nedostatečná provázanost s vysokoškolským systémem. Další slabou stránkou je nevhodná struktura studentů vysokoškolských studijních programů a rovněž vysoká neúspěšnost v prvních ročnících vysokoškolského studia, zejména na technických oborech. Problematickou skutečností je rovněž existence regionů ČR s nižším zastoupením vyššího či vysokoškolského vzdělání a jedním z cílů této prioritní osy bude rovněž řešení regionálních disparit. Nedostatečný je též stupeň spolupráce vzdělávacích institucí a výzkumných organizací se soukromým a veřejným sektorem. Doposud je rovněž velmi nízký počet absolventů doktorských studijních programů. Ve vědě a výzkumu nejsou vytvářeny dostatečné kapacity a potřebné motivující stimuly k působení potenciálních zájemců v této oblasti.

Na závěry SWOT analýzy reaguje prioritní osa 2, která je implementována prostřednictvím čtyř komplementárních a jedné průřezové oblasti podpory. Každá z komplementárních oblastí podpory je zaměřena na samostatnou oblast a průřezová se pak věnuje systémovým opatřením. Dvě samostatné oblasti podpory jsou zaměřeny na jednotlivé části terciárního vzdělávání a zaměřují se na modernizaci systému vyššího odborného vzdělávání a vysokého školství, dále se soustředí na zkvalitnění a zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj a na vytváření vzájemných vazeb mezi jednotlivými subjekty – vzdělávacími a výzkumnými a vývojovými institucemi, veřejným a soukromým sektorem. Současné se podporují motivační a propagační aktivity.

Oblast podpory zaměřená na modernizaci a zatraktivnění systému vyššího odborného vzdělávání se soustředí na možnost absorbovat větší množství uchazečů a efektivním způsobem reagovat na dynamické změny trhu práce a měnící se požadavky zaměstnavatelů. Stejně tak budou podpořeny aktivity k rozšíření výukových modulů, které budou zaměřeny na netradiční studenty – starší, již zaměstnané apod. Záměrem je dosáhnout vyššího podílu studentů vyšších odborných škol, kteří budou nacházet kvalitní uplatnění na trhu práce. Prostřednictvím zvýšení kvality a atraktivity vzdělávacích programů by vyšší odborné vzdělávání mělo být alternativou k bakalářským programům vysokých škol a tím přispět k větší diverzifikaci systému terciárního vzdělávání.

Oblast podpory zaměřená na modernizaci a rozvoj vysokoškolského vzdělávání bude klást hlavní důraz na to, aby vysoké školy nabízely takové studijní programy, především v bakalářské úrovni, které budou v co největší míře reflektovat situaci na trhu práce. Důraz na zvýšení kvality

studijních programů vysokých škol však bude kladen na všech stupních. U bakalářských programů je cílem především jak jejich větší směřování na požadavky trhu práce, tak možnost pokračování v navazujících magisterských studijních programech. Magisterské programy by však měly být selektivní a připravovat absolventy na odborné pozice a působení ve výzkumné a vývojové činnosti. Systematická příprava v oblasti výzkumu bude prohlubována v rámci doktorských studijních programů.

Zahrnuta bude oblast podpory zaměřená na zkvalitnění atraktivity a podmínek pro pracovníky výzkumu a vývoje jak na vysokých školách tak v ostatních institucích zabývajících se výzkumem a vývojem. Jednotlivými aktivitami by mělo být dosaženo toho, aby jedinci s předpoklady k působení ve vědeckých oborech byli dostatečně motivováni, vědecké obory neopouštěli a měli pro své aktivity odpovídající podmínky.

Podmínkou toho, aby vzdělávací systém reagoval dostatečně pružně na požadavky trhu práce a výzvy technologického rozvoje a znalostní společnosti, je intenzivní partnerství různých subjektů v co nejširším spektru aktivit. Z tohoto důvodu je v prioritní ose 2 oblast podpory, která se soustředí na realizaci společných projektů, utváření partnerství a spolupráci v sítích mezi vzdělávacími a výzkumnými a vývojovými institucemi a veřejným a soukromým sektorem. Jedním z cílů tohoto opatření je, aby prostřednictvím užšího kontaktu a společných aktivit došlo k lepšímu propojení požadavků trhu práce a nabídky vzdělávacích institucí v systému terciárního vzdělávání. Dalším cílem je prostřednictvím partnerství a společných aktivit podpořit efektivní přenos poznatků, výsledků výzkumu a vývoje a inovačních řešení ze vzdělávacích institucí do podnikatelské sféry.

4. Hlavní oblasti podpory

2.1 Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji

Podporované aktivity:

V rámci této oblasti podpor budou podporovány systémové projekty, které mají průřezový charakter a jejichž dopad souvisí s realizací oblastí spadajících pod více než jednu oblast podpory této prioritní osy. Indikativní výčet oblastí, kterých se budou realizované aktivity týkat, je následující:

- Tvorba systému financování terciárního vzdělávání.
- Inovace modelu řízení institucí terciárního vzdělávání a institucí VaV.
- Rozvoj modelu podpory podnikatelského přístupu a inovačních řešení institucích terciárního vzdělávání a VaV.
- Rozvoj modelu hodnocení kvality terciárního vzdělávání.
- Podpora terciárního vzdělávání související s eliminací regionálních disparit regionů ČR.

- Rozvoj modelu podpory technických a přírodovědných oborů a odborné a výzkumné činnosti mládeže

2.2 Modernizace vyššího odborného vzdělávání

Podporované aktivity:

- Inovace vzdělávacích programů.
- Tvorba a modernizace kombinované a distanční formy studia.
- Tvorba a modernizace programů reagujících na poptávku trhu práce.
- Rozšíření výuky v cizích jazycích.
- Rozšíření výchovy k podnikatelství.
- Zapojení partnerů do tvorby vzdělávacích programů.
- Podpora praxí a stáží studentů VOŠ u zaměstnavatelů.
- Tvorba, zavádění a realizace systémů hodnocení kvality.
- Inovace systémů monitoringu potřeb trhu práce.
- Další vzdělávání učitelů, řídicích pracovníků a administrativních pracovníků na VOŠ.
- Podpora spolupráce s vysokými školami.
- Podpora spolupráce se zahraničními vzdělávacími institucemi, příprava zapojení jedinců i týmů do mezinárodních projektů a sítí.
- Podpora spolupráce VOŠ se základními a středními školami za účelem motivace ke studiu technických a přírodovědných oborů.

2.3 Modernizace vysokoškolského vzdělávání

Podporované aktivity:

- Zvýšení efektivity systému terciárního vzdělávání a podmínek pro výzkumné a vývojové aktivity.
- Inovace studijních programů.
- Tvorba a modernizace kombinované a distanční formy studia.
- Tvorba programů reagujících na poptávku trhu práce.
- Rozšíření výuky v cizích jazycích.

- Rozšíření výchovy k podnikatelství.
- Zapojení regionálních partnerů do tvorby studijních programů.
- Další vzdělávání akademických, řídicích a administrativních pracovníků.
- Podpora praxí a stáží studentů vysokých škol u zaměstnavatelů.
- Posílení role vysokých škol ve výzkumných činnostech.
- Spolupráce vysokých škol se základními a středními školami za účelem motivace žáků k jejich přípravě ke studiu technických a přírodovědných oborů.
- Tvorba, zavádění a realizace systémů hodnocení kvality.
- Rozvoj informačních a poradenských služeb o vzdělávacích příležitostech na jednotlivých vysokých školách a uplatnění jejich absolventů na trhu práce.

2.4 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

Podporované aktivity:

- Další vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje.
- Zlepšení pracovních podmínek v oblasti výzkumu a vývoje.
- Podpora vytváření kvalitních týmů výzkumu a vývoje.
- Podpora mobility pracovníků mezi pracovišti výzkumu a vývoje a podnikatelským sektorem.
- Příprava zapojení jedinců i týmů do mezinárodních projektů a sítí.
- Aktivity směřující k využití a popularizaci výzkumu a vývoje a jeho výsledků.

2.5 Partnerství a sítě

Podporované aktivity:

- Příprava lidských zdrojů pro vznik a fungování technologických platforem, technologicky orientovaných klastrů apod.
- Stáže studentů, doktorandů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru.
- Spolupráce institucí terciárního vzdělávání a soukromého a veřejného sektoru při tvorbě a realizaci studijních programů včetně portálových a interaktivních služeb pro výměnu informací mezi poskytovateli vzdělávání a zaměstnavateli.

- Vznik a podpora kontaktních míst institucí terciárního vzdělávání a výzkumných a vývojových institucí určených pro veřejnost a podnikatelský sektor.
- Podpora spolupráce se zahraničními vzdělávacími institucemi, příprava zapojení jedinců i týmů do mezinárodních projektů a sítí.

5. Kategorizace oblastí intervence

Kód	Prioritní téma
72	Navrhování, zavádění a provádění reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy s cílem rozvíjet zaměstnatelnost, zvyšování významu základního a odborného vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce a neustálé zlepšování dovedností vzdělávacích pracovníků s ohledem na inovace a znalostní ekonomiku.
74	Rozvoj lidského potenciálu v oblasti výzkumu a inovací, především prostřednictvím postgraduálního studia a odborné přípravy výzkumných pracovníků a spolupráce v rámci sítí mezi univerzitami, výzkumnými středisky a podniky.
81	Mechanismy pro zlepšování politik a přípravu programů, monitorování a evaluaci na národní, regionální a místní úrovni.

6. Příjemci pomoci

- vysoké školy (všechny typy),
- vyšší odborné školy,
- instituce vědy a výzkumu,
- vývojová a inovační centra,
- ústřední orgány státní správy,
- přímo řízené organizace ústředních orgánů státní správy,
- kraje,
- města a obce,
- školy a školská zařízení,
- zdravotnická zařízení,
- vědecké a výzkumné instituce,
- nevládní neziskové organizace,
- profesní organizace zaměstnavatelů,
- profesní organizace odborové, zaměstnanecké, zaměstnavatelské a oborové,

- organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství.

7. Flexibilita

V rámci této prioritní osy bude na úrovni jednotlivých projektů umožněno financovat z ESF nezbytné doprovodné činnosti a náklady investičního charakteru, které jsou jinak oprávněnými náklady k financování ERDF, a to až do výše 10 %.

Prioritní osa 3   Další vzdělávání

1.   Popis výchozího stavu

Otevřená ekonomika se vyznačuje vysoce konkurenčním prostředím, což se projevuje i na trhu práce. Požadavky kladené pracovním trhem, který upřednostňuje flexibilní a adaptabilní pracovní sílu, jsou stále náročnější a ukazuje se, že pro uplatnění se v zaměstnání již není zdaleka dostačující úspěšně ukončit i třeba žádoucí obor v rámci počátečního vzdělání, ale naopak je nutné stále sledovat vývojové trendy a vzdělávat se, doplňovat a zvyšovat či dokonce měnit kvalifikaci v průběhu celého profesního života.

Přes zvyšující se počty účastníků dalšího vzdělávání je potřeba posilování pozice dalšího vzdělávání stále naléhavější. Nejvyšší míru participace na dalším vzdělávání vykazuje v rámci populace ČR skupina zaměstnanců, přesto v podnikatelském sektoru další vzdělávání nepatří stále mezi standardní prvek. V mezinárodním srovnání patří Česká republika k zemím s nejméně příznivými výsledky. V České republice bylo další vzdělávání realizováno rovněž formou rekvalifikací pro nezaměstnané nebo pro zájemce o zaměstnání. V takovém okamžiku se však jedná o řešení již vzniklého problému a nikoliv o prevenci před ztrátou zaměstnání. Další vzdělávání, zaměřené na možnosti profesního růstu a zvyšování kvalifikace a adaptability obyvatel ČR tak, aby nepřestali být atraktivní pro trh práce, však systematicky řešeno nebylo.

Velkým problémem dalšího vzdělávání v ČR je nedostatečný koncepční přístup k této problematice. Doposud jsou výstupy systému zajišťovány prostřednictvím velkého počtu jednotlivých institucí, které nabízejí vzdělávací programy a trh dalšího vzdělávání je tak determinován především nabídkou, která není dostatečná a neřeší dlouhodobé či strategické potřeby země. Neexistuje systémový a institucionální rámec pro další vzdělávání a ze strany nabídky vzdělávacích možností a kapacit pro další vzdělávání je situace poměrně nepřehledná. To se projevuje mimo jiné i tím, že již existující programy dalšího vzdělávání nenavazují vhodným způsobem na systém počátečního a terciárního vzdělávání. Je nutné připravit podmínky pro fungování a využívání možností, které poskytuje zákon 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Při využití tohoto zákona bude možné vybudovat transparentní a objektivní systém pro hodnocení kompetencí získaných mimo formální vzdělávací systém, tedy kompetencí získaných prostřednictvím neformálního a informálního vzdělávání. V rámci tohoto zákona je nutné maximálně stimulovat poptávku po dalším vzdělávání a to jak prostřednictvím přímých nástrojů tak prostřednictvím uznávání výsledků vzdělávání. Intervence však musí proběhnout i na straně nabídkové, která povede ke zvýšení kvality nabídky dalšího vzdělávání jak v jejím rozsahu a zaměření, tak i ve způsobu informovanosti.

Citlivou otázkou je rovněž problematika přijímání dalšího vzdělávání jako priority v rámci interní politiky podnikatelského sektoru. Počty účastníků dalšího vzdělávání se sice neustále zvyšují, ale celkové procento obyvatelstva zapojeného do aktivit dalšího vzdělávání je stále velmi nízké (5,9 %) a ve srovnání se zeměmi EU, resp. EU 15 (11,9 %) je nedostatečné. Podíl obyvatel účastnících se dalšího vzdělávání tak v České republice patří mezi nejnižší v EU a poptávka po možnostech dalšího vzdělávání je obecně velmi slabá. Zároveň prakticky neexistuje motivační a aktivizační rámec, který by stimuloval jedince k jeho dalšímu profesnímu a osobnostnímu rozvoji.

2. Globální cíl a specifické cíle

Globálním cílem je posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím systému dalšího vzdělávání.

Specifické cíle:

Dokončení ucelené koncepce, systémového a institucionálního rámce dalšího vzdělávání a zajištění jeho propojení s počátečním vzděláváním.

- Usnadnění individuálního přístupu obyvatel ČR k dalšímu vzdělávání a zvýšení jejich motivace k celoživotnímu učení.
- Prohloubení nabídky dalšího vzdělávání a systému informací o nabídce dalšího vzdělávání.

3. Strategie

SWOT analýza současné ekonomické a sociální situace v oblasti dalšího vzdělávání poukázala na nedostatky, které se týkají systému dalšího vzdělávání. Jako klíčový problém v této oblasti je nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání, nejsou jednoznačně ujasněny kompetence jednotlivých institucí a celkový rozvoj tohoto systému stagnuje. Významným partnerem při budování systému dalšího vzdělávání bude Ministerstvo práce a sociálních věcí prostřednictvím OP LZZ, kde je podpořena oblast dalšího profesního vzdělávání primárně zaměřené na zvyšování zaměstnatelnosti a získávání a prohlubování způsobilosti pro výkon určeného povolání.²⁰

Fungující systém dalšího vzdělávání je pro každého jednotlivce důležitým nástrojem, jehož prostřednictvím si lze doplňovat potřebné dovednosti a znalosti v době, kdy se požadavky na kvalifikovanou pracovní sílu velmi dynamicky vyvíjejí. Z tohoto důvodu je navržena prioritní osa 3 Další vzdělávání, která bude realizována prostřednictvím tří komplementárních oblastí podpory.

Klíčovou aktivitou v rámci prioritní osy 3 je vytvoření systémového a institucionálního rámce pro poskytování dalšího vzdělávání. Záměrem je, aby bylo další vzdělávání vnímáno jako ucelený, ale současně otevřený systém, kde jsou vymezeny kompetence a odpovědnost jednotlivých institucí a je vytvořena národní politika dalšího vzdělávání. Návazným cílem je propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání a vytvoření komplexního systému celoživotního učení. V neposlední řadě bude posilován systém hodnocení a řízení lidských zdrojů a rovněž bude podpořeno vytváření podmínek, struktur a procesů pro uznávání výsledků dalšího vzdělávání a kompetencí získaných mimo formální vzdělávací systém, tedy kompetencí získaných prostřednictvím neformálního vzdělávání či informálního učení.

Zároveň je nezbytné zlepšit přístup k dalšímu vzdělávání nejen formováním systému, ale i přímou podporou a motivací obyvatel k dalšímu vzdělávání a posílit tak podporu jednotlivců. Vzhledem k potřebám rychle se měnícího trhu práce i k novým potřebám moderní společnosti bude další vzdělávání rozvíjeno prostřednictvím propagace a realizace národních programů, které se budou zaměřovat na posilování a rozvoj obecných kompetencí, jako jsou například jazykové dovednosti či ovládání informačních technologií. Důraz bude nicméně kladen na posílení

---

²⁰ S výjimkou dalšího vzdělávání uskutečňovaného podle školských právních předpisů ve školách a školských zařízeních.

konkurenceschopné a vzdělané společnosti a informační společnosti pro všechny. Rovněž bude posilována vazba i návaznost dalšího vzdělávání na počáteční vzdělávání.

Součástí systémových opatření bude podpora zaměřená na přispění k vytvoření „trhu dalšího vzdělávání“ prostřednictvím vytvoření mechanismů umožňujících prohloubení nabídky dalšího vzdělávání včetně tvorby podmínek usnadňujících vzájemné působení nabídky a poptávky v této oblasti. Vyšší informovanosti o možnostech dalšího vzdělávání a jeho využití bude dosaženo budováním podpůrných systémů, tj. poradenských, informačních, aktivizačních a jiných služeb, které budou budovány v návaznosti na cílové skupiny napříč prioritní osou 3. Aktivita budou mít jak regionální dosah (aby byly pro každého zájemce o další vzdělávání snadno dostupné a aby byly schopny reflektovat regionální specifika), současně však budou napojeny i na celonárodní systém dalšího vzdělávání a jeho poradenské služby. Podpořena bude příprava vzdělávacích programů dalšího vzdělávání a lektorů odborného vzdělávání a to v rámci institucí, které další vzdělávání poskytují.

4. Hlavní oblasti podpory

3.1 Systémový rámec dalšího vzdělávání

Podporované aktivity:

- Vytvoření komplexního systému dalšího vzdělávání v ČR.
- Vytváření podpůrných systémů pro další vzdělávání na národní úrovni (např. poradenství, informační a monitorovací systémy).
- Vytvoření mechanismů, které povedou k propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání.
- Dobudování a realizace systému hodnocení kvality poskytovaného dalšího vzdělávání.
- Rozvoj a využití národní soustavy kvalifikací.
- Rozvoj a vytváření systému uznávání výsledků předchozího učení.
- Vybudování a realizace podpůrných systémů na regionální i národní úrovni, a to především formou aktivizačních programů, poradenství, informačních systémů o existujících možnostech neformálního vzdělávání.
- Ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání na celostátní a krajské úrovni ve školském systému.
- Analýza stavu dalšího vzdělávání (s výjimkou dalšího profesního vzdělávání) na národní popř. krajské úrovni a v mezinárodním kontextu.

3.2 Individuální další vzdělávání

Podporované aktivity:

Podpora vzdělávání v oblasti obecných i odborných kompetencí.

Vytváření vzdělávacích modulů zaměřených na podporu obecných kompetencí (jazykové dovednosti, IT, podpora podnikatelských dovedností).

Stimulace poptávky po individuálním vzdělávání ze strany jednotlivců a poskytování informačních a poradenských služeb.

3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání

Podporované aktivity:

- Podpora vzdělávací nabídky v oblasti dalšího vzdělávání.
- Podpora provázanosti dalšího vzdělávání s počátečním vzděláváním při vytváření vzdělávacích modulů.
- Vzdělávání lektorů, řídicích a organizačních pracovníků vzdělávacích institucí (v organizacích působících v oblasti specializačního a dalšího vzdělávání).
- Rozvoj sítí a partnerství subjektů v oblasti dalšího vzdělávání a poradenství ve specifických oborech, jako jsou oblast životního prostředí, zdravotnictví a cestovního ruchu.
- Poradenství při zavádění inovativních vzdělávacích technologií a metod (pro organizace působící v oblasti specializačního a dalšího vzdělávání).
- Poskytování podpory při vytváření a zavádění nových modulů dalšího vzdělávání.

5. Kategorizace oblastí intervence

Kód	Prioritní téma
72	Navrhování, zavádění a provádění reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy s cílem rozvíjet zaměstnatelnost, zvyšování významu základního a odborného vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce a neustálé zlepšování dovedností vzdělávacích pracovníků s ohledem na inovace a znalostní ekonomiku.
73	Opatření na zvýšení celoživotní účasti na vzdělávání a odborné přípravě, mimo jiné prostřednictvím opatření zaměřených na snížení počtu osob s nedokončeným vzděláním, segregace předmětů podle pohlaví a zvyšování dostupnosti a kvality

Kód	Prioritní téma
	základního, odborného a terciárního vzdělávání a odborné přípravy

6. Příjemci pomoci

- ústřední orgány státní správy,
- přímo řízené organizace ústředních orgánů státní správy,
- kraje,
- školy a školská zařízení,
- nevládní neziskové organizace,
- zaměstnavatelé, profesní organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců,
- sdružení podnikatelů, podnikatelských seskupení a samosprávy,
- provozovatelé inovační infrastruktury pro podnikání (například inkubátory, vědeckotechnologické parky atd.),
- organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství,
- města a obce,
- zdravotnická zařízení,
- občané ČR

7. Flexibilita

V rámci této prioritní osy bude na úrovni jednotlivých projektů umožněno financovat z ESF nezbytné doprovodné činnosti a náklady investičního charakteru, které jsou jinak oprávněnými náklady k financování ERDF, a to až do výše 10 %.

Prioritní osa 4   Technická pomoc

1.   Popis výchozího stavu

Technická pomoc je zakotvena v návrhu nařízení Rady o ERDF, ESF a CF, článku 44, podle kterého lze ze strukturálních fondů průřezově financovat přípravné, správní, monitorovací, hodnotící, informační a kontrolní činnosti v rámci operačních programů. Součástí technické pomoci je také absorpční kapacita subjektů pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů.

2.   Globální a specifické cíle

Globálním cílem prioritní osy je dosáhnout úspěšné realizace programu zajištěním všech potřebných činností vykonávaných v rámci jeho implementačních struktur a posílením absorpční kapacity subjektů čerpajících podporu.

Specifické cíle:

- Zajistit efektivní řízení, kontrolu, monitorování a hodnocení (evaluaci) programu, včetně dostatečné administrativní kapacity subjektů implementační struktury.
- Zajistit sledování a hodnocení průběhu programu a jeho širokou publicitu.
- Zvýšit absorpční kapacitu subjektů pro získávání prostředků ze strukturálních fondů.

3.   Strategie

V této prioritní ose bude poskytnuta podpora řídicímu orgánu a dalším implementačním strukturám OP VK v přímé spojitosti s realizací všech ostatních prioritních os programu. Jedná se tedy o průřezovou prioritní osu. Bude posilována administrativní kapacita řídicího orgánu ve vazbě na všechny potřebné činnosti (např. řízení, kontrola, monitoring, evaluace) a budou průběžně zabezpečovány dostatečné dovednosti a odborné znalosti pracovníků implementačních orgánů. Prioritní osa se dále zaměří především na zajištění realizace a administrace programu, a to jak technické, tak činnosti specifických implementačních orgánů.

Jedním z klíčových aspektů úspěšné realizace operačního programu je zabezpečení jeho dostatečně široké a kvalitní publicity. Šíření informací o možnostech i výsledcích programu směrem k potenciálním předkladatelům projektů i směrem k široké veřejnosti bude dalším obsahem této prioritní osy.

V neposlední řadě je pro řídicí orgán nezbytné získávat potřebné informace a zpětné vazby prostřednictvím zpracování nejrůznějších studií a analýz týkajících se průběhu realizace programu. Cílem těchto studií podpořených v rámci prioritní osy bude pomoci zkvalitnit řízení a průběh implementace programu.

V rámci prioritní osy bude podpořena také absorpční kapacita, tzn. schopnost regionálních aktérů vytvářet a předkládat kvalitní projekty pro jejich následné předložení do OP VK.

4. Hlavní oblasti podpory

4.1 Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu

Podporované aktivity:

- Tvorba prováděcích dokumentů programu.
- Posilování administrativní kapacity řídicího orgánu ve vazbě na všechny potřebné činnosti a zabezpečení jeho průběžné činnosti (např. řízení, kontrola, monitoring).
- Zajištění činnosti dalších subjektů implementační struktury (např. Monitorovacího výboru – podpora sekretariátu MV, vypracování návrhů zpráv atp., výběrových komisí).
- Pomoc při výběru projektů, kontrahování, monitorování a hodnocení v rámci programu jednotným a uceleným způsobem.
- Zajištění technické administrace a realizace programu (např. provoz, údržba a rozvoj monitorovacího a informačního systému).
- Rozvoj potřebných dovedností a odborných znalostí pro řízení a administraci programu (např. školení a semináře pro pracovníky implementačních orgánů).
- Předávání a výměna zkušeností s členskými státy EU (např. konference, semináře, workshopy).
- Výzkumné studie a šetření zaměřené na další rozvoj programu.
- Příprava podkladových studií a dokumentů pro další programovací období 2014 – 2020 vč. ex-ante hodnocení.
- Audit a kontrola projektů prováděná na místě.
- Zpracování evaluací a sledovacích studií dle požadavků Nařízení.

4.2 Informovanost a publicita programu

Podporované aktivity:

- Šíření informací o programu a úspěšných projektech směrem k široké veřejnosti (např. noviny, web, TV, brožury, press-tripy).
- Šíření informací o programu a úspěšných projektech směrem k potenciálním předkladatelům projektů (např. semináře, workshopy, informační akce).
- Zprostředkování zkušeností jednotlivých aktérů zapojených do realizace programu (např. organizace seminářů a workshopů k výměně zkušeností mezi konečnými příjemci, partnery a veřejností).

- Vytvoření a správa webových stránek programu – komplexní poskytování informací (např. o OP VK, ostatních OP atp.).
- Publikační činnost (např. informační brožury, pravidelný měsíčník s aktuálními informacemi o ESF/SF).
- Zpracování průběžných tematických studií a analýz ve vazbě na realizaci programu.

4.3 Zvýšení absorpční kapacity subjektů

Podporované aktivity:

- Tvorba a příprava projektů pro předložení do OP VK.
- Poskytování informačních, poradenských a konzultačních služeb potenciálním žadatelům o podporu z ESF, např. v oblasti zpracování žádostí a příloh

5. Kategorizace oblastí intervence

Kód	Prioritní téma
81	Mechanismy pro zlepšení politik a návrhu programu, monitorování a evaluace na národní, regionální a místní úrovni.
85	Příprava, implementace, monitoring a kontrola.
86	Evaluace a studie, informace a komunikace.

6. Příjemci pomoci

- řídicí orgán,
- zprostředkující subjekt,
- potenciální žadatelé projektů z OP VK,
- žadatelé/předkladatelé projektů z OP VK,
- monitorovací výbor,
- veřejnost.

7. Flexibilita

V rámci prioritní osy 4 budou využity finanční zdroje ESF, kdy na úrovni projektů bude umožněno financovat z ESF nezbytné doprovodné činnosti a náklady „investičního“ charakteru, které jsou jinak oprávněnými náklady k financování z ERDF, a to až do výše 10 %.

8. Koordinace s intervencemi dalších programů

V rámci každého operačního programu je možné využít technickou pomoc. Technická pomoc OP VK je výhradně určena pro potřeby tohoto operačního programu.

Indikátory pro monitoring a evaluaci

Vlastnosti a charakteristiky indikátorové soustavy

Indikátorová soustava OP VK je tvořena za účelem podpory efektivního řízení distribuce finančních prostředků operačního programu. Hlavními uživateli jsou manažeři programu (vč. členů monitorovacího výboru), koordinátoři programových aktivit, pracovníci monitoringu a evaluace, Evropská komise, národní koordinátor a jiní sociální a ekonomičtí partneři.

Základní struktura indikátorového systému se odvíjí od třech úrovní jeho využití:

- **využití pro charakteristiku sociálně ekonomického prostředí**, ve kterém jsou realizovány cíle (tuto úlohu plní kategorie kontextových indikátorů, jejichž volba vychází především z výsledků vstupní sociálně ekonomické analýzy);
- **využití pro monitorovací funkce**, kde hlavní úloha připadá na indikátory výstupů, kterými jsou sledovány aktivity realizované jednotlivými oblastmi podpory a dále na indikátory výsledků u těch oblastí podpory, kde je možno průběžně hodnotit důsledky realizovaných intervencí na chování, kapacitu nebo výkonnost příjemců SF;
- **využití pro evaluační funkce**, do kterého vstupují všechny indikátory, z kterých lze odvodit úspěšnost programu, a které umožňují v kvantifikované podobě stanovit, jak byly splněny stanovené programové cíle. Nejdůležitějším nástrojem pro evaluaci jsou indikátory dopadu, které slouží pro hodnocení za delší časový úsek a které mohou být základem pro přijímáním strategických rozhodnutí.

Užitými typy indikátorů v OP VK jsou:

- **Zdrojové indikátory**: informují o finančních zdrojích alokovaných pro každou úroveň pomoci, tj. předem alokované/rozpočtované prostředky na intervenci/program;
- **Finanční indikátory**: používají se pro periodické monitorování vývoje závazků a plateb určených z fondů pro jednotlivé operace a pro jejich měření nebo programování ve vztahu k oprávněným nákladům;
- **Indikátory výstupu**: charakterizují činnost a podávají informace o výstupech jednotlivých operací v rámci operačního programu; vyjadřují počty osob, organizací a projektů, které byly s využitím daného rozpočtu podpořeny;
- **Indikátory výsledku**: mají vazbu na bezprostřední - přímý a okamžitý přínos operačního programu, zabezpečují například informaci o změnách v chování, změnách výrobních kapacit, nebo vývoji produkce u příjemců pomoci; indikátory jsou vyjádřeny formou počtu úspěšně vyškolených osob, nově vytvořených produktů (např. vzdělávacích modulů);
- **Indikátory dopadu**: informují o souvislostech, které překračují rámec okamžitých účinků. Pomocí indikátorů dopadu se měří plnění rozhodujících cílů operačního programu. Tato

skupina indikátorů je rovněž důležitá pro přijímání strategických rozhodnutí (např. revize operačního programu);

- **Indikátory kontextu:** charakterizují sociálně ekonomického prostředí, ve kterém jsou realizovány programové aktivity a naplňovány cíle operačního programu.

Indikátory kontextu

Kontextové indikátory OP VK:

<i>kód (nár. číselníku)</i>	<i>indikátor</i>	<i>měrná jednotka</i>	<i>zdroj</i>	<i>hodnota 2004</i>
	Indikátory výdajů			
01.09.00	Hrubý domácí produkt ČR na 1 obyvatele	PPS	ČSÚ	15 708
06.38.00	Podíl výdajů na vzdělávání na HDP – ČR	%	ČSÚ	4,4
	Celkové hrubé domácí výdaje na VaV	Kč	ČSÚ	35 083
	Běžné výdaje na žáka z veřejných rozpočtů	Kč	ÚIV	
	Indikátory stavu ekonomiky			
06.41.00	Počet obyvatel ve věku 25-64 účastnících se na vzdělávání	%	ČSÚ	6,3
07.22.21	Míra zaměstnanosti ve věkové skupině nad 50 let - muži	%	ČSÚ	
07.22.22	Míra zaměstnanosti ve věkové skupině nad 50 let - ženy	%	ČSÚ	
	Indikátory školského prostředí			
	Počet škol v ČR – mimo VŠ a VOŠ	ks	ČSÚ	
	Počet škol v ČR – VŠ a VOŠ	ks	ČSÚ	238
06.24.00	Počet studentů vysokých škol <ul style="list-style-type: none"> • celkem • muži • ženy 	osoba	ČSÚ	136 951 138 011
06.06.00 06.07.00 06.03.00	Počet žáků ve školách (mimo VŠ a VOŠ) ZŠ SOŠ SOU Gymnázia	osoba	ÚIV	
06.20.00	počet studentů VOŠ <ul style="list-style-type: none"> • celkem • muži • ženy 	osoba	ÚIV	29 759
	Počet pedagogů ve školách – mimo VŠ a VOŠ	osoba	ÚIV	
	Počet pedagogů ve školách – VŠ a VOŠ	osoba	ÚIV, ČSÚ	22451
	Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka (bez vychovatelů)	osoba	ÚIV	

	Indikátory VaV			
14.01.00	Evidenční počet zaměstnanců VaV v % celkové zaměstnanosti	osoba	ČSÚ	60 147

Indikátory dopadu

Měření naplnění cílů operačního programu bude realizováno prostřednictvím níže uvedených indikátorů dopadu.

Měření indikátorů dopadů bude probíhat s 1-2letou periodicitou, v závislosti na uveřejňování statistik jednotnými relevantními poskytovateli informací (zdroji). První měření dopadů bude uskutečněno nejdříve po 3 letech od zahájení činnosti operačního programu.

<i>kód (nár. číselníku)</i>	<i>indikátor</i>	<i>měrná jednotka</i>	<i>zdroj</i>	<i>hodnota 2004</i>	<i>indikativ. cíl</i>
	podíl počtu účastníků dalšího vzdělávání k počtu EAO (za ČR mimo Prahu) <i>Relevance priorit: 1, 2, 3</i>	%	ČSÚ+OP VK	0,00	
	podíl finančních prostředků vynaložených na další vzdělávání k finančním prostředkům vynaloženým na platy u podpořených subjektů <i>Relevance priorit: 3 (3.2, 3.3, 3.4)</i>	%	OP VK	---	
	nárůst počtu absolventů VOŠ a VŠ - muži <i>Relevance priorit: 2</i>	%	ČSÚ		
	nárůst počtu absolventů VOŠ a VŠ - ženy <i>Relevance priorit: 2</i>	%	ČSÚ		
	podíl počtu pracovníků VaV na EASO <i>Relevance priorit: 2</i>	%	přepoč. ČSÚ		
	nárůst výdajů na jednoho žáka (studenta) v úrovních ISCED 1-4 <i>Relevance priorit: 1 (1.1, 1.2, 1.3)</i>	%	ČSÚ		
	nárůst výdajů na jednoho posluchače VŠ a VOŠ <i>Relevance priorit: 1, 2 (1.1, 1.2, 2.1-2.4)</i>	%	ČSÚ		

Naplnění cílů a reflexe dopadů bude zejména zkoumáno, analyzováno a reportováno v rámci níže uvedených činností:

- tvorba strategických zpráv dle článku 29 Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006;
- tvorba výročních a závěrečných zpráv o provádění operačního programu dle článku 67 Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006;
- naplnění specifických projektů monitoringu;

- realizace evaluačních studií (on-going, ad-hoc, ex-post)dle článku 47 a 48 Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006;;
- jiné ad-hoc aktivity a potřeby operačního programu.

Indikátory výsledku

Měření výsledků operačního programu bude realizováno prostřednictvím níže uvedených indikátorů.

Měření indikátorů výsledků bude probíhat s jednoletou periodou, v závislosti na uveřejňování statistik jednotnými relevantními poskytovateli informací (zdroji). První měření výsledků bude uskutečněno nejdříve po ukončení prvních projektů, pravděpodobně po 2 letech od zahájení činnosti OP VK.

<i>kód (nár. číselníku)</i>	<i>indikátor</i>	<i>měrná jednotka</i>	<i>zdroj</i>	<i>hodnota 2004</i>	<i>indikativ. cíl</i>
	počet osob využívající produkty, které byly zavedeny na základě realizace projektu <i>relevance priorit: 1 (1.1, 1.2, 1.3)</i>	osoby	OP VK	0,00	
	počet organizací využívající produkty, které byly zavedeny na základě realizace projektu <i>relevance priorit: 1 (1.1, 1.2, 1.3)</i>	ks	OP VK	0,00	
	nárůst počtu projektů zaměřených na rovný přístup ke vzdělávání <i>relevance priorit: 1 (1.2)</i>	%	OP VK	0,00	
	nárůst počtu podpořených pedagogických pracovníků, školitelů, lektorů a jiných pracovníků škol a školských zařízení - muži <i>relevance priorit: 1, 2 (1.3, 2.1-2.4)</i>	%	OP VK	0,00	
	nárůst počtu podpořených pedagogických pracovníků, školitelů a lektorů, jiných pracovníků škol a školských zařízení - ženy <i>relevance priorit: 1, 2 (1.3, 2.1-2.4)</i>	%	OP VK	0,00	
	počet nově vytvořených a inovovaných programů počátečního vzdělávání <i>relevance priorit: 1, 2, 3</i>	ks	OP VK	0,00	
	počet nově vytvořených a inovovaných programů dalšího vzdělávání <i>relevance priorit: 1, 2, 3</i>	ks	OP VK	0,00	
	počet fyzických osob (podnikatelů) a právnických osob, které využily produktů systémové povahy <i>relevance priorit: 1, 3 (1.1, 3.1, 3.4)</i>	%	OP VK	0,00	
	počet osob, které využily produktů systémové povahy <i>relevance priorit: 1, 3 (1.1, 3.1)</i>	osoba	OP VK	0,00	
	podíl počtu absolventů kurzů a školicích programů k počtu účastníků při zahájení - muži <i>relevance priorit: 1, 2, 3 (2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 3.4)</i>	%	OP VK	0,00	
	podíl počtu absolventů kurzů a školicích programů k počtu účastníků při zahájení - ženy <i>relevance priorit: 1, 2, 3 (2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 3.4)</i>	%	OP VK	0,00	

<i>kód (nár. číselníku)</i>	<i>indikátor</i>	<i>měrná jednotka</i>	<i>zdroj</i>	<i>hodnota 2004</i>	<i>indikativ. cíl</i>
	počet člověkodnů v kurzech a školicích aktivitách dalšího vzdělávání <i>relevance priorit: 1, 2, 3 (2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 3.4)</i>	člověkodenní	OP VK	0,00	
	počet absolventů podpořených kurzů a školicích aktivit dalšího vzdělávání - muži <i>relevance priorit: 1, 2, 3</i>	osoba	OP VK	0,00	
	počet absolventů podpořených kurzů a školicích aktivit dalšího vzdělávání – ženy <i>relevance priorit: 1, 2, 3</i>	osoba	OP VK	0,00	

Výsledky OP VK budou zejména zkoumány, analyzovány a reportovány v rámci níže uvedených činností:

- tvorba výročních a závěrečných zpráv;
- naplnění specifických projektů monitoringu;
- realizace evaluačních studií (on-going, ad-hoc, ex-post);
- jiné ad-hoc aktivity a potřeby operačního programu.

IV. Implementace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

V souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006, se článkem 59, je v této kapitole popsán implementační rámec programu, struktura institucí a orgánů, procedury a opatření pro věcné a finanční řízení OP VK pro území České republiky zařazeného v rámci cíle „Konvergence“.

Do popisu řízení a kontroly programu se rovněž promítají relevantní právní normy České republiky, usnesení vlády ČR a metodické pokyny Národního koordinátora a Platebního a certifikačního orgánu (PO) pro příjem finančních prostředků zdrojů ze strukturálních fondů (SF) a Fondu soudržnosti (FS) Evropské unie pro programovací období 2007 – 2013.

Orgány řízení a implementace operačního programu

Ve smyslu článků 59 a 60 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 jsou níže ustanoveny jednotlivé orgány/subjekty implementační struktury operačního programu. Ustanovení je provedeno v duchu jednoduchosti, transparentnosti a přímých právních vazeb. V souladu s články 59 až 63 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 byl respektován princip oddělení činností mezi orgány.

V souladu s vymezením obsahu OP VK bude řízení programu zajišťováno těmito orgány:

V souladu s Usnesením vlády ČR č. 198/2006 bylo určeno Ministerstvo pro místní rozvoj koordinačním a metodickým orgánem Národního rámce politiky soudržnosti.

V souladu s článkem 59 odst.1a Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 bylo Usnesením vlády ČR č. 175/2006 určeno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako Řídící orgán pro OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

V souladu s článkem 59 odst. 1b Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 byl Usnesením vlády ČR č. 198/2006 určen jako jediný Platební a certifikační orgán pro realizaci pomoci ze strukturálních fondů (SF) a Fondu soudržnosti (FS) Ministerstvo financí ČR (MF).

V souladu s článkem 59 odst. 1c Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (mimo platnou legislativou EU a ČR již stanovené) byl Usnesením vlády ČR č. 198/2006 určen externí Auditní orgán pro realizaci pomoci ze strukturálních fondů (SF) a Fondu soudržnosti (FS) Ministerstvo financí – Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu

V souladu s článkem 63 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 bude nejpozději do 3 měsíců od rozhodnutí Evropské komise o poskytnutí prostředků na OP VK vytvořen jeho Monitorovací výbor. Monitorovací výbor musí být sestavený na principu partnerství (více viz kapitolu Monitorování operačního programu a elektronická výměna informací).

Řídící orgán

Řídící orgán (ŘO) OP VK plně zodpovídá za správné a efektivní řízení programu a provádění pomoci v souladu s předpisy Evropské unie a národními normami.

Na základě Usnesení vlády ČR č. 175/2006 bylo výkonem Řídícího orgánu OP VK pověřeno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Řídící orgán OP VK vykonává následující úlohy:

- ŘO vytvoří a udržuje účinný a efektivní vnitřní Řídící a kontrolní systém operačního programu;
- koordinuje implementační orgány při výběru projektů v souladu s kritérii a v souladu s národní legislativou a legislativou EU, a to po celé implementační období;
- schvaluje individuální projekty, systémové projekty a grantová schémata (oba typy) předkládaná implementačními orgány a podílí se na schvalování grantových individuálních projektů;
- zajišťuje ověření, že spolufinancované výrobky a služby byly dodány, a že uplatněné uznatelné výdaje byly skutečně vynaloženy a jsou v souladu s legislativou EU a národní legislativou; dále může provádět fyzická ověření u jakéhokoliv vybraného vzorku individuálních operací/projektů, a to v souladu s platnou metodikou EK;
- zajišťuje uchovávání účetních podkladů každé jednotlivé operace daného operačního programu v elektronické podobě a zajišťuje archivaci dat vztahující se k finančnímu řízení, monitoringu, evaluaci, publicitě, nesrovnalostem, kontrolám a auditům;
- zajišťuje, že konečný příjemce a další subjekty zahrnuté do implementace používají oddělený účetní systém nebo adekvátní účetní kód pro všechny transakce vztahující se k operacím/projektům aniž jsou porušeny národní účetní předpisy;
- zajišťuje provádění evaluace operačního programu podle čl.48 odst. 3 a v souladu s článkem 47 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (vytváří, naplňuje a hodnotí naplnění evaluačního plánu);
- zajišťuje postupy pro uchovávání dokladů vztahující se ke konkrétním výdajům a platbám provedeným v rámci dané pomoci a vyžadované jako dostatečná pomůcka pro audit a uchovávání těchto dokladů v souladu s požadavky článku 90;
- zajišťuje předávání informací na Platební a certifikační orgán, a to týkající se procesů výběru a financování projektů pro účely certifikace;
- zajišťuje funkci a činnost Monitorovacího výboru - poskytování informací MV k ověření kvality implementace operačního programu a monitorování naplňování specifických cílů;
- zajišťuje tvorbu výročních a závěrečných zpráv Evropské komisi;
- zajišťuje administraci dat do elektronického monitorovacího systému, provázanost s národním monitorovacím systémem strukturálních fondů (MSSF) a jinými informačními systémy (jako např. ISPROFIN, IS VIOLA atp.);
- společně se všemi relevantními partnery řeší nesrovnalosti vzniklé při realizaci operačního programu;
- řídí zajištění publicity v souladu s pravidly (vytváří, naplňuje a hodnotí naplnění komunikačního akčního plánu);

- zajišťuje a předává podklady pro účely všech úrovní kontroly a pro požadavky interního a externího auditu (pro jejich analytickou a zpravodajskou činnost);
- zajišťuje nápravná opatření v případě vzniklých nedostatků (např. zjištěných v rámci kontrol a auditů);
- zajišťuje soulad svých činností s požadavky Národního koordinátora.

Všechny orgány podílející se na implementaci OP VK mají povinnost hlásit Řídícímu orgánu zjištěná podezření na nesrovnalosti. Řídící orgán OP VK je metodicky podporován koordinátorem NSRR, který vydává pokyny a doporučení s cílem efektivně dosáhnout splnění všech požadovaných úkolů.

Zprostředkující subjekty

Zprostředkující subjekt je veřejný nebo soukromý subjekt, na který řídící orgán deleguje výkon některých svých činností. Rozsah delegovaných činností je stanoven formou písemné dohody mezi řídícím orgánem a zprostředkujícím subjektem. Zprostředkující subjekty prokazují připravenost plnit úkoly, které na něj byly delegovány a administrativní kapacitu k jejich zajištění. Toto delegování nemá vliv na celkovou zodpovědnost řídícího orgánu za implementaci OP VK.

Platební a certifikační orgán

Výkonem funkcí Platebního a certifikačního orgánu OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost byl rozhodnutím ministra financí vydaném na základě Usnesení vlády ČR č. 198/2006 ze dne 22. února 2006 pověřen odbor Národního fondu Ministerstva financí.

Úkolem Platebního a certifikačního orgánu v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 a metodikou finančních toků je:

- spravuje prostředky poskytnuté ze SF a FS na účtech zřízených u České národní banky (CNB);
- vypracovává a předkládá žádosti o zálohové platby, průběžné platby a závěrečné platby Evropské komisi na základě výkazů výdajů předložených řídícími orgány;
- přijímá platby z Evropské komise;
- na základě kontroly Souhrnných žádostí předkládaných řídícím orgánem převádí prostředky SF a CF do rozpočtových kapitol;
- vede systém finančního výkaznictví pro prostředky a účtuje o účetních případech za oblast prostředků PAC v rámci účetní jednotky Ministerstvo financí;
- provádí platby ze SF a FS konečným příjemcům nebo konečným uživatelům prostřednictvím útvaru rozpočtů jednotlivých kapitol;
- certifikuje veškeré uskutečněné výdaje podle čl. 61 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a vypracovává certifikát o uskutečněných výdajích, který zasílá spolu s žádostí o průběžnou platbu nebo závěrečnou platbu orgánům Evropské komise;

- ověřuje řádnost fungování řídicího a kontrolního systému na všech úrovních implementace pro účely certifikace;
- vytváří a aktualizuje metodické pokyny pro provádění certifikace výdajů SF a CF a pro finanční toky a kontrolu prostředků SF a CF;
- vrací všechny neoprávněně vyplacené výdaje, včetně úroků, Evropské komisi, nebylo-li v souladu s pravidly Evropských Společenství rozhodnuto o jejich realokaci v rámci programu, ve kterém k neoprávněnému čerpání prostředků došlo;
- vrací nevyužité prostředky Evropské komisi;
- na základě odhadů vypracovaných řídicími orgány překládá aktualizované odhady týkající se žádostí o platby (výhled výdajů) Evropské komisi pro běžný a následující rok do 30. dubna;
- reaguje na připomínky a doporučení Evropské komise;
- gestoruje IS Viola SF/CF (zajišťovat koncepci/metodiku rozvoje IS VIOLA SF/CF, vč. datové komunikace s monitorovacím systémem SF;
- vyhodnocovat čerpání alokací SF a CF, resp. sleduje plnění pravidla $n+2$ ($n+3$).

Auditní orgán

Auditní orgán se zřizuje ve smyslu čl. 59 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Usnesením vlády č. 198/2006 ze dne 22.2.2006 je výkonem auditního orgánu pověřeno Ministerstvo financí. Řídicí orgán je zodpovědný za zajištění podmínek pro provádění auditu a kontrol, a to ve všech úrovních implementace, a zabezpečení předávání auditních zpráv centrálnímu auditnímu orgánu a to ze všech úrovní implementace. Jednotný přístup k auditu na všech úrovních implementace a reportování zjištění auditu napomáhají řízení rizik v úrovni Řídicího orgánu.

Interní Audit

Tuto úroveň auditu zajišťuje útvar Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pověřený prováděním interního auditu podle zákona č. 320/2001 Sb. Hlavní úlohou interního auditu je zejména přezkoumávání činnosti řídicího a kontrolního systému operačního programu.

Zprávy z interních auditů prováděných na jednotlivých úrovních implementace jsou předkládány příslušnému vedoucímu orgánu veřejné správy, národnímu koordinátorovi, monitorovacímu výboru a Řídicímu orgánu.

Externí Audit

Jedná se audity prováděné oprávněnými subjekty mimo implementační strukturu operačního programu a mimo působnost interního auditu. Externí audit mohou provádět Centrální auditní orgány, tj. např. Centrální harmonizační jednotka, Nejvyšší kontrolní úřad, orgány EU (Evropská komise, Evropský účetní dvůr, OLAF), atp. Usnesením vlády ČR č. 198 ze dne 22. února 2006 je výkonem funkce auditního orgánu (ve smyslu subjektu mimo implementační strukturu) pověřeno Ministerstvo financí. Rozhodnutím ministra financí byl výkonem této funkce pověřen útvar Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu, který je funkčně nezávislý na řídicím orgánu a na platebním a certifikačním orgánu.

Zprávy z externích auditů prováděných na jednotlivých úrovních implementace jsou předkládány Evropské komisi, příslušnému vedoucímu orgánu veřejné správy, národnímu koordinátorovi, monitorovacímu výboru a Řídícímu orgánu.

V souladu s požadavky článku 62 Nařízení Rady (ES) č. 1083 /2006 a v souladu s českými předpisy bude auditní orgán provádět zejména následující činnosti:

- zajišťuje audit připravenosti řídicího a kontrolního systému programu;
- předkládá řídicímu orgánu před podáním žádosti o první platbu a nejpozději do 9 měsíců od schválení programu zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů OP včetně stanoviska k jejich souladu s příslušnými ustanoveními právních předpisů ES;
- předkládá Evropské komisi do 9 měsíců po schválení operačního programu strategii auditu zahrnující subjekty, které budou audity provádět (tuto strategii, vč. plánu auditů, každoročně aktualizuje a čtvrtletně kontroluje její plnění);
- zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě za účelem ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému programu;
- předkládá každoročně Evropské komisi aktualizovanou strategii auditu;
- předkládá každoročně Evropské komisi konsolidovaný plán auditů prostředků poskytovaných z fondů EU;
- kontroluje čtvrtletně plnění konsolidovaného plánu auditů a informuje o tomto plnění platební a certifikační orgán;
- předkládá metodu výběru vzorků pro audity operací a pro plánování auditů, která zajišťuje jejich provádění u hlavních subjektů a jejich rovnoměrné rozložení na celé programové období;
- zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě na vhodném vzorku operací pro ověření výdajů vykázaných Evropskou komisí;
- zajišťuje metodické vedení dalších auditorských subjektů zapojených do auditů ve veřejné správě operačního programu a dohlíží na kvalitu auditu ve veřejné správě prováděných dalšími auditorskými subjekty;
- podílí se na tvorbě a aktualizaci metodických pokynů pro provádění auditu ve veřejné správě prostředků z operačního programu;
- předkládá každoročně v období od roku 2008 do roku 2015 Evropské komisi výroční kontrolní zprávu, která obsahuje zjištění z auditů provedených během předchozího roku v souladu se strategií auditu operačního programu jakož i nedostatky zjištěné v řídicích a kontrolních systémech programu. Informace týkající se auditů provedených v letech 2015 a 2016 budou zahrnuty do závěrečné zprávy o kontrole, která je podkladem pro prohlášení o uzavření;

- vydává každoročně pro Evropské komisi stanovisko k tomu, zda fungování řídicího a kontrolního systému poskytuje přiměřenou záruku, že výkazy výdajů předložené Komisi jsou správné a že související transakce jsou zákonné a řádné;
- předkládá prohlášení o částečném uzavření, ve kterém hodnotí zákonnost a řádnost dotčených výdajů dle článku 62 všeobecného nařízení Rady (ES) č. 1083 /2006;
- předloží Evropské komisi nejpozději do 31. 3. 2017 prohlášení o uzavření, ve kterém vyhodnotí platnost žádosti o závěrečnou platbu a zákonnost a řádnost souvisejících transakcí zahrnutých do závěrečného výkazu výdajů;
- provádí analýzu nahlášených nesrovnalostí pro účely zpracovávání prohlášení o uzavření nebo částečném uzavření;
- zpracovává každoročně zprávu o výsledcích finančních kontrol za operační program pro vládu ČR.

Finanční útvar a jeho vazba k Platebnímu a certifikačnímu orgánu

Příkazem Ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 12 ze dne 11.července 2006 byl stanoven útvar, který bude zabezpečovat činnosti Finančního útvaru tak, aby byla zajištěna podmínka oddělení funkcí platebních, Řídicího orgánu OP VK, Zprostředkujícího subjektu a útvaru pro kontrolu jednotlivých vzorků operací a projektů.

Finanční útvar je pověřen realizací následujících činností:

- uzavření písemné dohody o delegování pravomocí s Platebním a certifikačním orgánem;
- průběžně přijímá žádosti o platby konečným příjemcům/konečným uživatelům od Řídicího orgánu (resp. Zprostředkujícího subjektu v souladu s delegováním pravomocí Řídicího orgánu na Zprostředkující subjekt) za celý OP VK;
- provádí kontrolu žádostí Konečného příjemce/Konečného uživatele schválených Řídicím orgánem (resp. Zprostředkujícím subjektem v souladu s delegováním pravomocí Řídicího orgánu na Zprostředkující subjekt) před provedením platby, která zahrnuje zejména: a) formální kontrolu žádostí o platbu a b) kontrolu požadovaných dokumentů předložených spolu s žádostí; po schválení žádostí o platbu žádá jednou měsíčně Platební a certifikační orgán o provedení platby, a to v termínu pro předávání těchto žádostí stanovených Platebním a certifikačním orgánem;
- vyplácí prostředky z rozpočtové kapitoly resortu (předfinancovány) konečným příjemcům/uživatelům a po té obdrží od PCO prostředky na příslušný příjmový účet kapitoly v částce rovnající se již vyplacenému podílu evropských prostředků;
- předává řídicím orgánům informace o provedených platbách elektronicky prostřednictvím monitorovacích systémů;
- vede účetnictví a zaznamenává všechny účetní případy týkající se správy prostředků pokynů Platebního a certifikačního orgánu.

Monitorování operačního programu

Monitoring je v rámci OP VK nastaven v souladu s články 62 až 67 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Monitorování je základním nástrojem dosažení efektivní implementace programů a projektů. Jde o činnost, která metodicky upravuje a systematicky se zabývá sběrem, tříděním, agregováním a ukládáním relevantních informací pro potřeby řízení, evaluace, kontroly a zpětné vazby implementační struktury. Upozorňuje na oblasti, které pracují dobře a na ty, které vyžadují nápravná opatření.

Důležitou funkcí monitoringu je informování Evropské komise a Národního koordinátora o dosaženém pokroku v procesu implementace operačního programu. Nedostatečně efektivní monitorování může vést k sankcím ze strany Národního koordinátora a zejména orgánů Evropské komise.

Ke sběru dat o realizaci programu a projektů bude v ČR na základě usnesení vlády č. 198/2006 ustaven centrální monitorovací systém. Pro shromažďování potřebných finančních a statistických dat z úrovně projektů zajistí řídicí orgán OP VK fungování relevantní části elektronického monitorovacího systému. Příjemci pomoci budou poskytovat údaje o realizaci projektů v rozsahu a formě požadované řídicím orgánem.

Úloha monitorování OP VK

Monitorování operačního programu je tedy základním nástrojem pro zjišťování stavu realizace:

- operačního programu;
- jednotlivých podpořených projektů.

Monitorování má několik úrovní, které odrážejí strukturu programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti v hierarchii: NRP/NSRR – operační program – priorita – oblast podpory – projekt. V této souvislosti má monitorování OP VK následující klíčové úlohy:

- zajišťování sběru dat;
- předkládání souhrnných informací o aktuálním stavu implementace.

Úlohy monitoringu se pohybují ve třech významných oblastech implementace operačního programu:

- finanční monitoring;
- věcný monitoring;
- procedurální monitoring.

Finanční monitoring sbírá data a informace týkající se vynaložených finančních prostředků.

Věcný monitoring se týká věcného zaměření projektů (všech typů) a dále se dělí na technický (sledování odchylek v technických předpokladech pro implementaci akce, projektu, programu), fyzický (sledování shody skutečnosti s předloženým plánem akce, projektem, programem) a analytický (sledování vývoje systémových vazeb v životním cyklu programu a jeho projektů, podporuje například sjednocování a zjednodušování terminologie, klasifikace procesů, vazby v režimu kaskád apod.).

Procedurální monitoring umožňuje v reálném čase sledovat pokrok v implementaci projektů.

Celkovou odpovědnost za monitorování OP VK má Řídící orgán, který je zejména odpovědný za správný, efektivní, systematický a včasný monitoring, za data zadaná do monitorovacího systému a za informování Národního koordinátora a Evropské komise. V oblasti monitoringu jsou oslovovány Zprostředkující subjekt a Platební jednotka pravidelně, popř. při potřebě nárazově, předávají a poskytují informace požadované Řídícím orgánem OP VK, popř. Národním koordinátorem (požadavek Národního koordinátora bude předáván vždy prostřednictvím Řídícího orgánu OP VK).

Monitorovací výbor

Na návrh Řídícího orgánu operačního programu bude dle článku 63 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ustanoven Monitorovací výbor OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (MV), a to do tří měsíců od schválení operačního programu.

Počet členů Monitorovacího výboru a jeho působnost se stanoví v jeho Statutu a v Jednacím řádu. Složení Monitorovacího výboru, v souladu s článkem 64 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, bude ustanoveno na principu partnerství. V Monitorovacím výboru budou zastoupeni zástupci:

- národního koordinátora;
- partnerských ministerstev;
- krajů;
- sociálních partnerů;
- nestátních neziskových organizací;
- institucí Evropské komise (DG Regio, DG Employment atp.)
- jiných relevantních partnerů.

Monitorovacímu výboru předsedá zástupce Řídícího orgánu jmenovaný ministryní školství, mládeže a tělovýchovy. Řídící orgán OP VK zajišťuje funkci sekretariátu Monitorovacího výboru. Členy Monitorovacího výboru jmenuje ministryně školství, mládeže a tělovýchovy na základě návrhů jednotlivých výše uvedených orgánů a partnerů.

V souladu s článkem 65 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 plní Monitorovací výbor následující úlohy:

- posuzuje a schvaluje kritérií pro výběr projektů, a to do šesti měsíců od schválení OP VK, dále schvaluje revize výběrových kritérií v souladu s potřebami operačního programu;
- posuzuje pokrok operačního programu ve vztahu k dosažení cílů operačního programu, a to na základě dokumentů předložených Řídícím orgánem OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost;
- zkoumá výsledky implementace, dosažení cílů stanovených pro prioritní osy a realizaci evaluace;
- schvaluje předložené výroční zprávy a závěrečnou zprávu vytvořené plně v souladu s článkem 67 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006;
- přijímá výroční kontrolní zprávu týkající se implementace OP VK;
- navrhuje Řídícímu orgánu revizi operačního programu v návaznosti na potřeby dosažení cílů nastavených v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 a v návaznosti na potřeby zlepšení řízení, vč. finančního, a schvaluje změny (např. re-alokací, atp.);
- navrhuje reakce ze strany OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost na doporučení Evropské komise, resp. Národního koordinátora a Platebního a certifikačního orgánu, které se týkají plnění programu.

Monitorovací zprávy

Monitorovací zprávy jsou zpracovávány v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006. Řídící orgán zpracovává:

- výroční zprávy;
- závěrečnou zprávu;
- podklady pro zprávy na národní úrovni a pro standardizovaný monitoring (standardní monitorovací tabulka, atp.);
- podklady pro strategický reporting.

Výroční a závěrečné zprávy

Vždy k 30. červnu předloží Řídící orgán Evropské komisi výroční zprávu za předchozí kalendářní rok. Výroční zprávy budou tvořeny počínaje rokem 2008. Do 31. prosince 2016 předloží Řídící orgán Evropské komisi závěrečnou zprávu o implementaci OP VK.

Před uvedeným předložením jsou výroční a závěrečné zprávy schvalovány Monitorovacím výborem OP VK. Do deseti dnů od přijetí zprávy Evropskou komisí informuje Evropská komise Řídící orgán o přijatelnosti zprávy. Své celkové stanovisko na předložené výroční zprávy vyjádří Evropská komise do dvou měsíců a na předloženou závěrečnou zprávu do pěti měsíců od předložení členským státem. Pokud odpověď nepřijde v tomto časovém úseku, jsou zprávy považovány za schválené.

Výroční zprávy a závěrečná zpráva mají za úkol shrnout a poskytnout relevantní informace o pokroku v implementaci operačního programu. Oba typy zpráv budou obsahovat následující minimum:

- pokrok v implementaci OP VK a jeho priorit ve vztahu ke specifickým a ověřitelným cílům na úrovni prioritních os v intencích odstavce 1c článku 36 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, a to prostřednictvím nastavených měřitelných indikátorů;
- pokrok v naplňování OP VK ve vztahu k cílům a prioritám Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce (oba dokumenty sestavené pro programovací období 2007 – 2013);
- pokrok ve finanční implementaci OP VK úrovni detailu za každou prioritní osu, zejména pak stav čerpání konečných příjemců/uživatelů a jejich požadavky na platby od Řídícího orgánu, příspěvek veřejných rozpočtů, celkové platby obdržené od Evropské komise a kvantifikace finančních indikátorů;
- pro informaci bude představen informativní rozklad alokace operačního programu dle kategorií v souladu s požadavky odstavce 3 článku 104 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006;
- postupy Řídícího orgánu a Monitorovacího výboru pro zajištění kvalitní implementace OP VK, jako např.: opatření monitoringu a evaluace (vč. souvisejícího sběru dat), souhrn významných problémů souvisejících s implementací, využití technické pomoci atp.;
- popis uskutečněných kroků a opatření v oblasti informovanosti a publicity (na všech úrovních) týkající se OP VK (zejména informace týkající se Komunikačního akčního plánu, jeho postupného plnění, revizí a dalších úprav a průběžného rozvoje);
- informace o všech významných problémech týkající se dodržování právních požadavků Společenství a České republiky zjištěných v rámci implementace OP VK, včetně uvedení opatření, jakým způsobem byly tyto jednotlivé problémy řešeny.

Podklady pro zprávy na národní úrovni standardizovaný monitoring

Podklady pro zprávy na národní úrovni (Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013 / Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013 / Národní lisabonský program / jiné relevantní dokumenty a strategie) a podklady pro standardizovaný monitoring (standardní monitorovací tabulka) jsou vytvářeny v závislosti na aktuální potřeby stanovené Národním koordinátorem, popř. Evropskou komisí. Řídící orgán OP VK na zmíněné potřeby flexibilně reaguje a zajistí relevantní podklady v potřebném rozsahu.

Podklady pro strategický reporting

Podklady pro strategický reporting jsou předávány Národnímu koordinátorovi dle jím definovaných potřeb a v souladu s plněním všech relevantních úkolů vyplývajících z podmínek uvedených v článku 29 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Elektronický monitorovací systém a elektronická výměna dat

Elektronický monitorovací systém slouží ke sledování průběhu realizace implementace odhadu budoucího vývoje obou základních prvků, tj.:

- programu;
- projektů.

Zodpovědnost za správu relevantní části elektronického monitorovacího systému má Řídící orgán. Řídící orgán dále poskytuje aktuální informace o stavu programu a projektů, tzn. informuje Národního koordinátora a Evropskou komisi o jednotlivých krocích realizace po celou dobu průběhu programu a jednotlivých projektů.

Elektronický monitorovací systém zajistí datově integrované výstupy za operační program, které požaduje Evropská komise a Česká republika prostřednictvím Národního koordinátora v souladu s Usnesením vlády ČR č. 198/2006, v souladu s články 4 a 7 Rozhodnutí (EK) 1999/468/EC, v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006, a které dále požaduje Národní koordinátor a Platební a certifikační orgán.

Monitorovací systém zajistí sledování těchto činností:

- čerpání prostředků z relevantních evropských fondů;
- čerpání prostředků národního spolufinancování;
- monitorování, hodnocení a kontrolní činnosti;
- komunikaci s Evropskou komisí - SFC dbf., jiné dbf.;
- poskytování údajů do standardní monitorovací tabulky EK;
- sledování údajů na úrovni konečného příjemce/uživatele;
- napojení na relevantní systémy státní a veřejné správy;
- naplňování indikátorů monitorování (plnění stanovených cílů).

Evaluace

Evaluace OP VK je prováděna v souladu s povinnostmi ustanovenými v rámci článků 47 až 49 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, v souladu metodickými pokyny Evropské komise a v souladu metodickými pokyny Národního koordinátora. Zajištění evaluace je odpovědný Řídící orgán OP VK, který evaluaci přímo zajišťuje (doporučena je realizace transparentní externí evaluace). Provádění evaluací směřuje k:

- zvýšení kvality a efektivnosti spolufinancování poskytovaného ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a jeho konzistence s cíli Evropské unie a České republiky;

- zdokonalení strategie a zefektivnění implementace operačního programu, tj. zlepšení výstupů, výsledků a dopadů;
- zkoumání specifických strukturálních problémů České republiky a udržitelného rozvoje ve vztahu k předmětu OP VK.

Povinnosti evaluace

Povinnosti evaluace OP VK jsou zejména následující:

- sestavování, realizace, aktualizace a vyhodnocování evaluačního plánu (ve vazbě na evaluační plán pro Českou republiku vytvořený Národním koordinátorem);
- zajištění všech hlavních evaluací dle níže v textu uvedené specifikace (ex-ante, ad-hoc, on-going, strategické evaluace);
- poskytování zdrojů pro provádění evaluace a využití údajů a informací z monitorovacího systému (dle specifikace pro konkrétní evaluaci realizovanou Národním koordinátorem);
- aktivní vzájemná spolupráce s evaluátory a pracovníky evaluace na národní úrovni (Národním koordinátorem) a na různých úrovních implementace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a na různých úrovních implementace Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v České republice;
- povinnost uveřejňování výsledků evaluací.

Evaluační plán

Prvním krokem k realizaci evaluace je sestavení evaluačního plánu. Evaluační plán se vypracovává na celé programovací období, aktualizuje se vždy po roce a detailně rozpracovává pro nejbližší příští kalendářní rok. Evaluační plán bude obsahovat:

- specifikaci řídicí struktury odpovědné za hodnocení;
- indikativní časový plán evaluačních aktivit;
- plánované finanční zdroje;
- mechanismus možné revize plánu hodnocení.

Roční konkretizace evaluačního plánu operačního programu by měla obsahovat následující věcné revize:

- upřesnění obsahu jednotlivých aktivit a jejich rozpracování v podrobnosti na úrovni projektů;
- plánované finanční zdroje (s rezervou pro hodnocení ad hoc atp.);
- indikativní (měsíční) harmonogram evaluačních aktivit.

Evaluační plán OP VK, vč. souvisejících ročních aktualizací a hodnocení jeho plnění, bude řádně projednáván Pracovní skupinou pro Evaluaci OP VK, Pracovní skupinou pro evaluaci Národního koordinátora a dále schvalován Monitorovacím výborem OP VK.

Typy evaluací

Pro účely OP VK budou Řídícím orgánem vykonávány následující evaluace:

- ex-ante evaluace;
- on-going evaluace;
- ad-hoc evaluace;

Mimo uvedené aktivity budou části OP VK hodnoceny v rámci evaluací prováděných Národním koordinátorem (v souladu s evaluačním plánem Národního koordinátora) a Evropskou komisí (v souladu s evaluačním plánem Evropské komise a v souladu s článkem 47 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006). OP VK poskytne plnou součinnost při provádění těchto evaluací.

Ex-ante evaluace

Za účelem zlepšení připravovaného operačního programu je dle článkem 47 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 realizováno ex-ante hodnocení. Cílem tohoto hodnocení je optimalizovat způsob užití prostředků OP VK a zlepšit celkovou kvalitu programování. V rámci ex-ante evaluace budou identifikovány a zhodnoceny:

Obecně má cíl tyto aspekty:

- hodnocení, zda je operační program vhodným prostředkem pro řešení problémů, kterým sektor čelí, a zda představuje krok vpřed ve smyslu „kvalitativní“ změny sociálně-ekonomické situace v České republice a regionech;
- hodnocení, zda má plán nebo program dobře definované, konsistentní a vyvážené strategické osy, priority a cíle, zda odráží kvalifikovaný názor pokud jde o relevanci cílů a reálnost jejich dosažení, zda přispívá k naplňování cílů politiky Hospodářské a sociální soudržnosti a je v souladu s cíli národních politik České republiky;
- příspěvek ke kvantifikaci cílů a vytvoření základny pro monitorování i budoucí evaluační aktivity;
- posouzení možných dopadů programu na sociálně-ekonomické prostředí České republiky v širších souvislostech;
- předběžné hodnocení by mělo analyzovat adekvátnost realizačního a monitorovacího systému a napomáhat při přípravě postupů a kritérií pro výběr projektů;
- podpora při procesu vyjednávání s EK o konečné podobě OP VK;
- zpracování podpůrných vstupů – dílčích analýz, studií a souborů návrhů a doporučení k zaměření OP VK.

On-going evaluace

On-going evaluační aktivity představují plánovaný rámec pro evaluaci OP VK. V rámci této skupiny jsou uskutečňována všechna hodnocení, která budou plánovaně realizována. Celkově mohou být do oblasti on-going evaluací zahrnuty aktivity zaměřené na prvky implementace a na prvky koncepčního charakteru souvisejícího se zaměřením operačního programu.

Jednotlivé oblasti on-going evaluačních aktivit jsou uváděny v evaluačním plánu, vč. uvedení souvisejících indikativních finančních rozpětí.

Součástí kategorie on-going evaluací je také zajištění evaluací strategické povahy v letech 2009 a 2012 s cílem zajistit podklady pro Národního koordinátora pro splnění podmínek strategického reportingu v souladu s článkem 29 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Ad-hoc evaluace

Ad-hoc evaluační aktivity jsou uskutečňovány na základě potřeb, které vyvstanou v průběhu realizace OP VK. Jedná se o studie realizované mimo plánovaný rámec stanovený evaluačním plánem OP VK, pouze pro ad-hoc evaluace bude v rámci evaluačního plánu vytvořena samostatná položka nutná pro rezervaci alokovaných prostředků.

Ad-hoc evaluace budou realizovány v souladu platnou metodikou stavenou pro evaluaci na národní úrovni a úrovni Evropské unie. V rámci evaluačního plánu budou specifikovány možné vyhrazené finanční prostředky pro ad-hoc evaluace, vč. indikativního seznamu oblastí a zaměření.

Řídící orgán

Za realizaci řádné a efektivní evaluace je odpovědný Řídící orgán OP VK. Jednotlivé dílčí úkoly jsou následující:

- vypracování zadání pro výběr externího zpracovatele;
- zadávání výběrových řízení pro realizaci evaluačních projektů;
- vytváření optimálních podmínek pro realizaci evaluačních projektů, jejich koordinace s využitím odborných skupin;
- vyhodnocování plnění evaluačního plánu;
- předkládání výsledků plnění evaluačního plánu Monitorovacímu výboru a Monitorovacímu výboru NRP/NSRR (prostřednictvím evaluační jednotky NSRR);
- rozvíjení evaluační kapacity pro operační program;
- včasná prezentace výsledků evaluačních aktivit subjektům s rozhodovacími pravomocemi v implementaci v pomoci z OP VK;
- široká publicita výsledků evaluačních aktivit a šíření získaných zkušeností evaluací;
- komentáře k materiálům předloženým v rámci spolupráce s ostatními evaluačními pracovišti, včetně NSRR.

Pracovní skupina pro evaluaci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Úlohu poradního a koordinačního orgánu pro rámcové evaluační aktivity operačního programu, jako je sestavování evaluačního plánu, pro aktivity rozvíjení evaluační kapacity, pro využívání výsledků evaluací a jejich předkládání monitorovacímu výboru operačního programu bude plnit Pracovní skupina pro evaluaci operačního programu.

Řídící orgán jmenuje členy pracovní skupiny. Členové pracovní skupiny jsou zástupci následujících útvarů:

- řídicího orgánu;
- zprostředkujícího subjektu;
- Národního koordinátora.

Pracovní skupina pro evaluaci OP VK projednává:

- přípravu evaluačního plánu;
- aktualizaci evaluačního plánu pro další rok;
- postup realizace plánu;
- rozvíjení evaluační kapacity;
- vyhodnocování plnění plánu;
- návrhy zpráv pro Monitorovací výbor OP VK.

Kontrolní systém operačního programu

Řídící orgán odpovídá za řízení a provádění operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení, a proto zajišťuje, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií pro operační program a aby byly po celou dobu provádění v souladu s příslušnými předpisy Společenství a s vnitrostátními předpisy. Řídící orgán zajišťuje kontrolu prvního stupně tím, že ověřuje dodání spolufinancovaných produktů a služeb a skutečné vynaložení výdajů na operace vykázaných příjemci. Řídící orgán zajišťuje existenci systému pro záznam a uchování účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci a shromažďování údajů nezbytných pro audit. Úkolem řídicího orgánu je také zajistit, aby postupy a všechny dokumenty týkající se výdajů operačního programu byly Evropské komisi a Účetnímu dvoru k dispozici po dobu tří let od uzavření operačního programu.

Řídící orgán může delegovat část svých působností na zprostředkující subjekt při zachování následujících zásad:

- delegace je možná pouze veřejnoprávní smlouvou podle správního řádu,
- je přípustná pouze jedna úroveň delegace (zprostředkující subjekt nemůže činnosti provádět na další subjekt).

Vnitřní kontrolní systém

Všechny orgány podílející se na implementaci operačního programu mají zaveden potřebný řídicí a kontrolní systém, který je v souladu s národní legislativou a je způsobilý včas identifikovat administrativní, systémové nebo záměrné chyby a vytvářet podmínky pro prevenci vzniku chyb. Nastavení vnitřního kontrolního systému vyplývá z povinností stanovených v člancích 57, 58, 61, 70 a 88 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a je realizována v souladu s články 18 až 26 Nařízení Rady (ES) **Imp**/2006 a v souladu se zákonem o finanční kontrole č. 320/2001 Sb.

Řídicí orgán vytváří, zavádí a udržuje účinný a efektivní vnitřní kontrolní systém, který je tvořen zejména těmito prvky a vazbami mezi nimi:

- řídicí kontrola;
- kontrolní a řídicí orgány a kontrolní prostředí;
- řízení rizik;
- kontrolní činnosti;
- informační systém a systém informačních toků;
- identifikace a hlášení nesrovnalostí;
- sledování a vyhodnocování účinnosti a efektivnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému a náprava nedostatků.

Řízení programu bude specifikováno v rámci manuálů a jiných závazných interních předpisů na všech úrovních řízení, které stanovují kompetence a zahrnují podrobné písemné pracovní postupy používané při provádění jednotlivých činností.

Zmíněné nastavení postupů v interních metodických dokumentech a jejich dodržování zajistí důsledné dodržování:

- systému dvojí nezávislé kontroly a dvojího podpisu při schvalování jednotlivých dokumentů a provádění plateb;
- zastupitelnost zaměstnanců na všech úrovních a ve všech funkcích;
- bezpečné využívání informačních systémů;
- důsledné předcházení možnému střetu zájmů.

Kontrolní systém OP VK má tři různé (nezávislé) úrovně (stupně).

Kontrola 1. stupně

Kontrola 1. stupně je zajišťována odpovědnými vedoucími zaměstnanci a tvoří součást vnitřního řízení všech subjektů zapojených do implementace operačního programu, při přípravě operací před jejich schválením, při průběžném sledování uskutečněných operací až do jejich konečného vypořádání a vyúčtování a následného prověření vybraných operací v rámci hodnocení dosažených výsledků a správnosti hospodaření. Za kontrolu 1. stupně (vnitřní kontrolní systém –

řídící kontrola) dle Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 celkově odpovídá Řídící orgán. Řídící orgán deleguje část činností realizovaných v rámci kontroly 1. stupně na Zprostředkující subjekt, přičemž celková odpovědnost Řídícímu orgánu zůstává. I přes uvedenou delegaci částí činností může Řídící orgán svým rozhodnutím sám fyzicky tyto delegované činnosti kontroly 1. stupně vykonávat.

S ohledem na principy účinného a efektivního řídicího a kontrolního systému v průběhu implementace programu je zajištěno, že:

- všechny subjekty zapojené do řízení a kontroly programu mají jednoznačně stanoveny konkrétní funkce, a to jak v rámci celého systému implementace tak i v rámci každého subjektu zvlášť;
- je dodržována zásada oddělení platebních, řídicích a kontrolních funkcí mezi jednotlivými subjekty zapojenými do implementace programu i v rámci subjektů samotných;
- jsou stanoveny jednoznačné postupy pro zajištění správnosti a způsobilosti výdajů vykazovaných v rámci programu;
- jsou zavedeny spolehlivé účetní systémy, systémy monitorování a systémy finančního výkaznictví;
- je zaveden systém podávání zpráv o implementaci programu a projektů monitorování;
- jsou přijata opatření pro provádění auditu fungování řídicího kontrolního systému;
- jsou zavedeny takové systémy a stanoveny takové postupy, které zajistí podklady pro audit /audit trail);
- jsou stanoveny postupy hlášení a monitorování pro nesrovnalosti a vymáhání neoprávněně vyplacených částek.

V rámci kontroly 1. stupně jsou prováděny zejména tyto činnosti:

- předběžné kontroly (před zahájením realizace jakékoliv operace - IP, GS);
- průběžné kontroly (v průběhu realizace jakékoliv operace);
- následné kontroly (fyzické a finanční kontroly po ukončení realizace jakékoliv operace) přímo na místě realizace projektů nebo u subjektů, které jsou povinny uchovávat veškeré originály technických postupů a platebních dokladů.

Úkolem Řídícího orgánu je také zajistit, aby postupy a všechny dokumenty týkající se výdajů a auditů operačního programu byly Evropské komisi a Účetnímu dvoru k dispozici po dobu tří let od uzavření operačního programu.

Pro každou úroveň řízení a implementace programu bude vypracován manuál vnitřního kontrolního systému ve formě řízené dokumentace, která bude obsahovat detailní popis pracovních postupů pro prováděné činnosti.

Pokud kontrola 1. stupně není vyčerpávající a provádí se pouze na vzorku operací, jsou tyto operace v záznamech uvedeny a je popsána metoda výběru vzorků.

Kontrola 2. stupně

Hlavní úlohou kontroly 2. stupně (vnitřní kontrolní systém – interní audit) je ověření, že primární systém kontroly funguje efektivně. Kontrola je prováděna na vzorku operací nezávisle na primárním systému kontrol. Charakterem kontroly je především systémový interní audit. Útvary interního auditu je funkčně nezávislý a organizačně oddělený od řídicích a výkonných struktur a je podřízen příslušnému vedoucímu orgánu veřejné správy.

Útvary interního auditu prověřují v pravidelných intervalech vnitřní kontrolní systém. Jejich činnost kromě jiného zahrnuje prověřování plnění základních požadavků na vnitřní kontrolní systém. Významnou součástí je též předkládání doporučení ke zdokonalování kvality vnitřního kontrolního systému, k předcházení nebo zmírnění rizik, k přijetí opatření k nápravě zjištěných nedostatků a konzultační činnost.

Zprávy z interních auditů pravidelně prováděných na jednotlivých úrovních implementace jsou předkládány příslušnému vedoucímu orgánu veřejné správy. Zprávy z interních auditů na úrovni zprostředkujících subjektů jsou předkládány útvaru interního auditu na úrovni ŘO. Jednotný přístup k auditu na všech úrovních implementace a podávání zpráv o zjištěných auditu je podkladem pro řízení rizik na úrovni ŘO.

Kontrola 3. stupně

Za výkon kontroly 3. stupně (vnější kontrolní systém) ve veřejné správě na všech úrovních realizace finančních prostředků z operačního programu podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s přímo použitelnými předpisy Evropského společenství, je odpovědný auditní orgán, který ověřuje účinnost systému finančního řízení a kontroly a na vzorku operací vykazované výdaje finančních prostředků operačního programu. Mimo specifických činností kontroly 3. stupně může tato obsahovat i činnosti všech předchozích úrovní kontrol. Funkce auditního orgánu je popsána v kapitole 4.2.3 Auditní orgán.

Kontrola prováděná Nejvyšším kontrolním úřadem

Nejvyšší kontrolní úřad je oprávněn vykonávat nezávislou kontrolní činnost ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

Auditorské činnosti prováděné orgány Evropské komise a Evropským účetním dvorem

Evropská komise má povinnost se přesvědčit, že v rámci operačního programu byly zavedeny a účinně fungují řídicí a kontrolní systémy v souladu s články 58 - 72 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Tuto kontrolu provádí EK na základě výročních kontrolních zpráv a stanoviska auditního orgánu, vydávaného k těmto zprávám a vlastních auditů.

Evropský účetní dvůr v rámci své působnosti vykonává samostatné a nezávislé kontroly vyplývající z jeho působnosti.

Nesrovnalosti

Potvrdí-li řídicí orgán opodstatněnost podezření na nesrovnalost, zahájí řízení k jejímu prošetření a bez zbytečného prodlení (nejpozději však do 1 měsíce) vypracuje v MSSF hlášení o

nesrovnalosti, které zašle PCO, CHU a pracovníkovi sítě AFCOS na příslušném resortu, tj. nejen subjektů zapojeným do vnější fáze hlášení.

Finanční toky

Prostředky poskytované Evropskou komisí na financování programů Evropského sociálního fondu spravuje Ministerstvo financí. Tyto prostředky budou Evropskou komisí zasílány na účet Platebního a certifikačního orgánu.

Finanční toky OP VK budou zajištěny přes státní rozpočet České republiky. Prostředky budou příjemcům předfinancovány na základě předložených žádostí ze státního rozpočtu. Žádosti příjemců budou předkládány pouze v měně CZK. Platební a certifikační orgán po obdržení souhrnné žádosti provede proplacení prostředků Evropského sociálního fondu do kapitoly státního rozpočtu, která poskytlá předfinancování prostředků.

Platby příjemcům budou probíhat formou ex-post plateb (zpětné proplacení příjemcem již uskutečněných výdajů) nebo formou ex-ante plateb (formou zálohy poskytnuté příjemci ze státního rozpočtu na realizaci projektu). Rozhodnutí o formě plateb příjemcům pomoci v rámci jednotlivých operací OP VK je plně v kompetenci příslušného správce rozpočtové kapitoly.

Mechanismus celého systému finančních toků lze charakterizovat následovně:

1. Příjemce na základě uskutečněných výdajů vystavuje žádost o proplacení prostředků státního rozpočtu (odpovídající evropskému i národnímu podílu), přičemž žádost je předložena ke kontrole a schválení Řídicímu orgánu resp. Zprostředkujícímu subjektu;
2. Řídicí orgán žádost příjemce schvaluje a dává pokyn finančnímu útvaru k provedení platby na účet příjemce;
3. Finanční útvar příslušné rozpočtové kapitoly provádí platbu ze státního rozpočtu na účet příjemce;
4. ŘO na základě provedených úhrad ze státního rozpočtu vystavuje souhrnnou žádost o provedení platby prostředků ESF z účtu Platebního a certifikačního orgánu do příslušné kapitoly státního rozpočtu;
5. Platební a certifikační orgán provádí kontrolu předložené souhrnné žádosti, její zaúčtování (rozhodným datem pro stanovení kurzu pro přepočet prostředků z CZK na EUR je datum zaúčtování Platebním a certifikačním orgánem) a následně úhradu prostředků Evropského sociálního fondu do příslušné kapitoly státního rozpočtu;
6. Platební/certifikační orgán žádá po provedení certifikace Evropskou komisí o doplnění prostředků na jeho účtu;
7. Evropská komise žádost odsouhlasí a zasílá prostředky na účet Platebního a certifikačního orgánu.

Informace a publicita

Řídícímu orgánu OP VK vyplývá z článku 69 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 povinnost zajištění publicity, a to v souladu s prováděcími pravidly uvedenými v člancích 2 až 11 Nařízení Rady (ES) Imp/2006. V oblasti publicity bude postupováno následovně:

- v termínu do čtyř měsíců od schválení OP VK Řídící orgán připraví a Monitorovacímu výboru a Evropské komisi ke schválení předloží Komunikační akční plán (KAP) na dané programové období, příp. jeho specifikaci na jednotlivé roky, vč. související metodiky pro zajištění publicity a informovanosti (bude součástí KAP);
- pokrok o implementaci Komunikačního akčního plánu bude v souladu s článkem 3 Nařízení Rady (ES) Imp/2006 uváděn ve Výroční zprávě OP VK, která bude předkládána a schvalována Monitorovacím výborem a Evropskou komisí;
- naplňování, účinnost, věcnost, efektivnost a relevance Komunikačního akčního plánu operačního programu bude vyhodnocována (externí průběžné hodnocení);
- výsledky hodnocení budou uváděny v souladu s odst. 2 článku 3 Nařízení Rady (ES) Imp/2006 ve Výroční zprávě za rok 2010 a v Závěrečné zprávě OP VK, které budou předkládány pro informaci Monitorovacímu výboru a Evropské komisi (výsledky hodnocení nebudou Monitorovacím výborem a Evropskou komisí schvalovány, nýbrž v souladu s pravidly evaluace pouze předkládány pro informaci).

Úlohy publicity a informovanosti jsou v rámci OP VK přeneseny do následujících úrovní:

- Řídící orgán;
- zprostředkující subjekt;
- koneční příjemci/uživatelé.

Řídící orgán

Za provádění komunikace, vč. související tvorby a naplňování Komunikačního akčního plánu, je odpovědný Řídící orgán. V rámci Řídícího orgánu OP VK je odpovědnou a kontaktní osobou pro provádění komunikačních, informačních a propagačních opatření operačního programu informační úředník, jehož hlavními funkcemi jsou:

- příprava a koordinace komunikační strategie;
- aplikace opatření vyplývajících z Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a Imp/2006;
- být kontaktní osobou pro Národního koordinátora, zprostředkující subjekt a konečné příjemce/uživatele na úrovni OP VK;
- být kontaktní osobou pro média na úrovni OP VK;
- zajištění transparentnosti prováděných informačních a propagačních opatření, a to ve spolupráci s ostatními subjekty podílejícími se na implementaci operačního programu;

- vytvoření jednotné vizuální podoby informačních a propagačních opatření vztahujících se k pomoci z OP VK;
- realizace informačních a propagačních opatření na centrální úrovni;
- zajištění podpory a pomoci subjektům realizujícím informační a propagační opatření OP VK na nižší úrovni;
- příprava Výročních a Závěrečných zpráv o provádění informačních a propagačních opatření předkládaných Monitorovacímu výboru OP VK a ostatních relevantních dokumentů;
- průběžné informování Monitorovacímu výboru OP VK, Národního koordinátora a Evropské komise o realizaci informačních a propagačních opatření;
- informování o činnosti a výsledcích zasedání Monitorovacímu výboru OP VK;
- hodnocení realizovaných informačních a propagačních opatření;
- zajištění efektivního rozdělení finančních prostředků určených na realizaci informačních a propagačních opatření.

Realizace komunikačních opatření na úrovni programu bude hrazena ze zdrojů technické pomoci OP VK. Realizace komunikačních opatření na úrovni projektu bude hrazena ze zdrojů samotného projektu.

Řídící orgán je povinen v souladu s články 4 a 5 Nařízení Rady (ES) **Imp**/2006 zajistit informovanost a publicitu pro potenciálních příjemců v oblastech:

- podmínek pro konečného uživatele/příjemce pro získání prostředků z OP;
- popisem procedur výběru projektů, vč. nastavených termínů a lhůt;
- kritérií výběru a hodnocení financovaných operací;
- kontakty na národní, regionální, popř. místní úrovni, kde mohou žadatelé/potenciální žadatelé získat informace o OP VK.

Řídící orgán je povinen v souladu s články 6 a 7 Nařízení Rady (ES) **Imp**/2006 zajistit informovanost a publicitu pro široké veřejnosti následovně:

- informuje o hlavních aktivitách a startu operačního programu (i v situaci, že nebude ještě schválen Komunikační akční plán);
- informuje o výsledcích OP VK, vč. hlavních projektů (minimálně jednou ročně);
- publikuje seznam konečných uživatelů/příjemců, jména operací a částky alokované pro jednotlivé operace (při této aktivitě postupuje také v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 45/2001).

Zprostředkující subjekt

Zprostředkující subjekt je pověřen Řídícím orgánem realizací informačních a propagačních opatření na úrovni jednotlivých oblastí podpory OP VK, které jsou v jeho působnosti. V závislosti na charakteru oblastí podpory je může Zprostředkující subjekt realizovat samostatně, ve vzájemné spolupráci, případně ve spolupráci s Řídícím orgánem. Informační a propagační opatření realizovaná Zprostředkujícím subjektem budou specifikována ve smlouvách o delegování činností a pravomocí, popř. v jiných metodických dokumentech operačního programu.

Zprostředkující subjekt je povinen jmenovat odpovědnou a kontaktní osobu, která bude při implementaci informačních a propagačních opatření spolupracovat s Řídícím orgánem OP VK.

Koneční příjemci/uživatelé

Koneční příjemci/uživatelé zajišťují prvky informovanosti a publicity v souladu s články 8 a 9 Nařízení Rady (ES) **Imp**/2006. Zajištění bude realizováno za níže uvedených podmínek:

- Koneční příjemci/uživatelé se řídí metodickými pokyny k zajištění informovanosti a publicity na jednotlivých úrovních operačního programu;
- Koneční příjemci, kteří jsou zároveň Konečnými uživateli, budou v souladu s metodikou povinni zajistit realizaci informačních a propagačních opatření na úrovni projektů dle platné metodiky operačního programu;
- Koneční příjemci, kteří administrují grantová schémata, budou v souladu s metodikou povinni zajistit realizaci informačních a propagačních opatření za celé grantové schéma;
- Koneční uživatelé – příjemci prostředků v rámci grantových schémat - jsou v souladu s metodikou povinni zajistit realizaci informačních a propagačních opatření na úrovni projektů.

V. Finanční ustanovení OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Systém finančních toků bude upřesněn v Metodice finančních toků a kontroly strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro období 2007 – 2013, kterou vydává Ministerstvo financí. Ministerstvo financí spravuje prostředky poskytované Evropskou komisí na financování programů strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti budou Evropskou komisí zasílány na účet Platebního a certifikačního orgánu (současný Platební orgán). V rámci Platebního a certifikačního orgánu metodicky řídí finanční prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti oddělení Metodiky finančního řízení a plateb, které rovněž bude realizovat převody prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti do státního rozpočtu.

Systém finančních toků prostředků operačních programů bude zajištěn prostřednictvím finančního toku přes státní rozpočet. Prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti budou příjemcům předfinancovány na základě předložených žádostí ze státního rozpočtu. Žádosti příjemců budou předkládány pouze v měně CZK. Platební a certifikační orgán po obdržení souhrnné žádosti provede proplacení prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti do kapitoly státního rozpočtu, která poskytla předfinancování prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Systém finančních toků SF/CF:

Platby příjemcům probíhají formou ex-post plateb (zpětné proplacení příjemcem již uskutečněných výdajů) či formou ex-ante plateb. Rozhodnutí o formě plateb příjemcům pomoci v rámci jednotlivých operačních programů je plně v kompetenci příslušného správce rozpočtové kapitoly:

1. Příjemce na základě uskutečněných výdajů²¹ vystavuje žádost o proplacení prostředků státního rozpočtu (odpovídající evropskému i národnímu podílu), přičemž žádost je předložena ke kontrole a schválení řídicímu orgánu resp. zprostředkujícímu subjektu;
2. Řídicí orgán žádost příjemce schvaluje a dává pokyn finančnímu útvaru k provedení platby na účet příjemce;
3. Finanční útvar příslušné rozpočtové kapitoly provádí platbu ze státního rozpočtu na účet příjemce;
4. Řídicí orgán na základě provedených úhrad ze státního rozpočtu vystavuje souhrnnou žádost o provedení platby prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti z účtu Platebního a certifikačního orgánu do příslušné kapitoly státního rozpočtu;
5. Platební a certifikační orgán provádí kontrolu předložené souhrnné žádosti, její zaúčtování (rozhodným datem pro stanovení kurzu pro přepočet prostředků z CZK na EUR je datum zaúčtování Platebním a certifikačním orgánem) a následně úhradu

---

²¹ V případě poskytování plateb příjemcům formou ex-ante plateb příjemce předkládá v rámci žádosti o proplacení prostředků státního rozpočtu přehled uskutečněných výdajů poskytnutých prostředků státního rozpočtu.

prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti do příslušné kapitoly státního rozpočtu;

6. Platební a certifikační orgán žádá po provedení certifikace Evropskou komisí o doplnění prostředků na jeho účet;
7. Evropská komise žádost odsouhlasí a zasílá prostředky na účet Platebního a certifikačního orgánu.

Finanční plán OP VK je založen na finančním plánu alokace pro ČR pro cíl Konvergence v programovacím období 2007 – 2013 a vychází z finančního rámce NSRR, který určuje rozdělení prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na jednotlivé operační programy. Na OP VK je v rámci tohoto celkového finančního plánu alokováno 7 % z prostředků na Cíl Konvergence ze strukturálních fondů EU, tj. 1 811,8 mil. €. Implementace OP VK bude podporována z ESF.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost naplňuje požadavek monofondovosti a je financován z Evropského sociálního fondu. Investice do infrastruktury menšího rozsahu, které budou nezbytné pro implementaci jednotlivých operací OP VK, budou v souladu s článkem 33 (2) Obecného nařízení financovány prostřednictvím instrumentu 10% flexibility.

Indikativní rozdělení finančních prostředků na jednotlivé priority programu je v souladu:

- se zkušeností ze současného programového období;
- s odhadem absorpční kapacity jednotlivých priorit.

Míra spolufinancování z ESF dosáhne až 85 % z celkových uznatelných výdajů, zbývajících 15 % finančních prostředků bude hrazeno z národních zdrojů. Finančním zdrojem pro pokrytí indikované části spolufinancování bude zejména rozpočtová kapitola MŠMT, a to včetně komplexních grantových schémat krajů. U prioritní osy 3 Dalšího vzdělávání se předpokládá zapojení rozpočtové kapitoly jednotlivých věcně příslušných resortů, popř. podnikatelského sektoru.

Detailní finanční plánování OP VK je uvedeno v následujících tabulkách:

1. tabulka č.9: Indikativní finanční tabulka OP VK (příspěvek EU) podle let
2. tabulka č.10: Indikativní finanční tabulka OP VK podle priorit;

Tabulka 9: Indikativní finanční tabulka OP VK podle let (v mil. €)

	Strukturální fondy (ESF)	Fond soudržnosti	Celkem
	1	2	3=1+2
2007	224,8	0	224,8
2008	235,9	0	235,9
2009	246,9	0	246,9
2010	258,6	0	258,6
2011	270,2	0	270,2
2012	281,8	0	281,8
2013	293,6	0	293,6
Celkem 2007-2013	1 811,8	0	1 811,8

Tabulka 10: Indikativní finanční tabulka OP VK podle prioritních os (v mil. €)

Číslo prioritní osy	Název prioritní osy	Fond	Příspěvek Společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkové zdroje	Míra spolufinancování ESF
			a	b	c	d=a+b+c	e=a/d
1	Počáteční vzdělávání	ESF	688,49	121,48	0,0	809,97	0,85
2	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	ESF	688,49	121,48	0,0	809,97	0,85
3	Další vzdělávání	ESF	362,36	63,94	0,0	426,3	0,85
4	Technická pomoc	ESF	72,472	12,79	0,0	85,262	0,85
Celkem			1 811,8	319,684	0,0	2131,502	0,85

Příloha č. 1 – Použité zkratky

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EASO	Ekonomicky aktivní skupina obyvatelstva
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje (z anglického European Regional Development Fund)
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FS	Fond soudržnosti
GS	Grantové schéma
HDP	Hrubý domácí produkt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
ICT	Informační a komunikační technologie
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
IP	Individuální projekt
KGS	Komplexní grantové schéma
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociální věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Monitorovací výbor
Mzdr	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NK	Národní koordinátor
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPR	Národní Lisabonský program 2005 – 2008 (Národní program reforem ČR)
NRP	Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013
NSRR	Národní strategický referenční rámec České republiky 2007 - 2013
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics; Klasifikace regionálních statistických jednotek
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP	Operační program
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
PCO	Platební a certifikační orgán
PO	Platební orgán
ŘO	Řídící orgán
SHR	Strategie hospodářského růstu
SOŠ	Střední odborná škola
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
SRLZ	Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku
VaV	Výzkum a vývoj
VŠ	Vysoká škola
ZS	Zprostředkující subjekt

Příloha č. 2 – Vyhodnocení zkušeností z minulého programového období

Vyhodnocení minulého programového období 2004-2006 vychází z dostupných podkladů – tj. zejména z podrobných měsíčních informací o vývoji čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU a dále z výročních a pololetních zpráv Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ).

Zaměření projektů

První projekty v rámci OP RLZ byly schváleny až na samém sklonku roku 2004 (Opatření 3.1). Ostrý start sběru, hodnocení a výběru projektů nastal až v roce 2005.

Tabulka 11: Počty podaných a schválených projektů dle jednotlivých opatření OP RLZ

Číslo	Opatření SP/NP	Počet vyhlášených výzev za roky 2004 a 2005	Počet podaných žádostí	Počet schválených projektů	Počet projektů s uzavřenou smlouvou
1.1	Posilování aktivní politiky zaměstnanosti	9	22	17	15
1.2	Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti	1	3	-	-
2.1	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí	3	189	18	18
2.2	<ul style="list-style-type: none"> Rovné příležitosti pro muže a ženy na trhu práce 	-	-	-	-
3.1	<ul style="list-style-type: none"> Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání 	1	14	12	11
3.2	Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje	-	-	-	-
3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání	3	5	0	-
4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti	13	1	-	-
4.2	Specifické vzdělávání	1	5	4	4
5.1	Podpora řízení, implementace, monitorování a kontrola operací OP RLZ	1	31	30	30
5.2	Ostatní oprávněné činnosti	1	34	31	31
GRANTOVÁ SCHÉMATA					
1.1	Posílení aktivní politiky zaměstnanosti	29	661	170	110
2.1	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí	5	385	87	81

Číslo	Opatření SP/NP	Počet vyhlášených výzev za roky 2004 a 2005	Počet podaných žádostí	Počet schválených projektů	Počet projektů s uzavřenou smlouvou
2.2	Rovné příležitosti pro muže a ženy na trhu práce	1	75	27	27
2.3	Posílení kapacity poskytovatelů sociálních služeb	2	465	105	105
3.1	Zkvalitnění vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání	1	248	90	89
3.2	Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje	2	343	54	454
3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání	21	612	113	76
4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti	29	921	250	128
4.2	Specifické vzdělávání	4	235	91	91
Celkem za OP RLZ			4078	1099	870

Zdroj: Podrobné měsíční informace o vývoji čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU, RPS 2005

Nejvíce projektových žádostí bylo podáváno v rámci grantových schémat (cca 3000) a největší poptávka byla zaznamenána v rámci opatření 4.1 (Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti). Další atraktivní opatření pro žadatele představovalo Posílení aktivní politiky zaměstnanosti (1.1) a Rozvoj dalšího profesního vzdělávání (Opatření 3.3).

Nejvyšší převis poptávky (podaných žádostí) vzhledem k počtu schválených projektů byl zaznamenán u opatření 4.2 (Specifické vzdělávání), kde uspěl jen každý 8 projekt. Ani v ostatních opatřeních však situace nebyla lepší – Posílení aktivní politiky zaměstnanosti (cca 6x více podaných žádostí než schválených projektů. Opatření 4.1 byl převis rovněž 6 ti násobný. Rozvoj dalšího profesního vzdělávání (Opatření 3.3) a Integrace specifických obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí (pětinásobný převis).²²

Vývoj čerpání ze SF dle jednotlivých opatření

Z důvodu pozdního vyhlášení výzev k podávání projektů došlo k posunu čerpání prostředků a ke konci roku 2005 bylo v rámci OP RLZ disponibilních ještě cca 30 % z alokace na léta 2004-2006.

²² Pozn. Převis může být způsoben neproběhnutým hodnocením a tudíž i neschválením projektů. Některé projekty nemohly být schváleny a ani hodnoceny z důvodu nesplnění formálních náležitostí žádostí.

Tabulka 12: Přehled o čerpání finančních prostředků z OP RLZ dle opatření – systémové a národní projekty

(Pod-)opatření SP/NP		Přidělená částka zdrojů (alokací) pro roky 2004 - 2006 (mil. Kč)	Celková výše požadovaných prostředků na opatření na základě přijatých žádostí o projekty (mil. Kč)	Objem prostředků z alokace na 2004-2006 schválené projekty/grantové projekty (mil. Kč)	Prostředky z alokace 2004-2006 kryté smlouvou (mil. Kč)	Uskutečněné výdaje z alokace 2004-2006 (mil. Kč)	Vyčerpané prostředky z alokace 2004-2006 (mil. Kč)
Č.	Název						
1.1	Posilování aktivní politiky zaměstnanosti	2742,8	1124,1	890,7	1023,9	15,0	5,1
1.2	Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti	536,4	79,7	-	-	-	-
2.1	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí	1021,3	340,3	340,3	761,0	5,9	3,9
3.1	Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání	1750,7	713,3	640,6	844,9	129,4	104,6
3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání	1108,8	423,2	0,0	160,5	3,2	2,0
4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti	933,7	23,2	-	290,1	4,3	3,7
4.2	Specifické vzdělávání	680,8	134,7	114,8	328,8	8,7	3,1
5.1	Podpora řízení, implementace, monitorování a kontrola operací OP RLZ	219,8	150,4	107,8	109,8	9,7	8,3
5.2	Ostatní oprávněné činnosti	266,5	189,7	143,9	145,2	19,2	19,2

Zdroj: Podrobné měsíční informace o vývoji čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU, RPS 2005

Tabulka 13: Přehled o čerpání finančních prostředků z OP RLZ dle opatření – grantová schémata

1.1	Posilování aktivní politiky zaměstnanosti	2742,8	2412,0	562,2	Objem smluv je započítán u opatření výše	Výdaje započteny u opatření výše	-
2.1	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí	1021,3	1838,0	521,2	Objem smluv je započítán u opatření výše	Výdaje započteny u opatření výše	-
2.2	Rovné příležitosti pro muže a ženy na trhu práce	243,2	410,80	139,3	127,1	-	-
3	Posílení kapacity poskytovatelů sociálních služeb	101,9	226,1	66,0	64,6	3,6	2,3
4.1	Zkvalitnění vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání	1750,7	860,4	346,4	Objem smluv je započítán u opatření výše	Výdaje započteny u opatření výše	-
3.2	Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje	583,6	1307,0	214,4	192,1	1,6	1,6
3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání	1108,8	1392,9	267,0	Objem smluv je započítán u opatření výše	Výdaje započteny u opatření výše	-
4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti	1108,8	1392,9	267,0	Objem smluv je započítán u opatření výše	Výdaje započteny u opatření výše	-
4.2	Specifické vzdělávání	933,7	2314,1	557,3	Objem smluv je započítán u opatření výše	-	-
Celkem za OP RLZ		10189,5	14815,2	5074,3	4048,0	161,03	153,8

Zdroj: Podrobné měsíční informace o vývoji čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU, RPS, stav k 31. 2006

Na výsledcích čerpání se podepsalo několik faktorů, mezi jinými to byly zejména tyto:

- pozdní start výzev k podávání projektů,
- nedostatek informací pro konečné uživatele,
- administrativní náročnost realizace projektu,
- nedostatečné zkušenosti s vypracováváním a podáváním projektů – žádostí o dotaci na řešení projektů financovaných z ESF.

Vyhodnocení nastavení implementačního systému OP RLZ (2004-2006)

K nejvýznamnějším systémovým nedostatkům programového období 2004-2006 patří zejména nedostatečná administrativní kapacita, chyby v IS Benefit, přenos informací v rámci implementační struktury daný její složitostí, změny v podmínkách pro žadatele. Žadatelům dále komplikoval přípravu projektů nejednoznačný výklad veřejné podpory a nejednoznačné nastavení principu partnerství, včetně řešení finančního plnění mezi konečnými uživateli a partnery. Celý proces posuzování projektů byl často poznamenán odlišným hodnocením různých hodnotitelů, což vyústilo v další zpracování nezávislého posudku, čímž opět došlo k posunu schvalování žádostí o podporu.

Příloha č. 3 – Seznam tabulek, grafů a schémat**Seznam tabulek**

Tabulka 1: Bilance obyvatelstva a jeho struktura podle vzdělání a věkových skupin v roce 2004, v tis. osob.....	8
Tabulka 2: Nezaměstnanost dle dosaženého stupně vzdělání (2.Q.2006)	10
Tabulka 3: Vývoj počtu studentů na vysokých školách v letech 1996/1997-2004/2005.....	17
Tabulka 4: SWOT analýza	26
Tabulka 5: Vazby strategie OP VK a SOZS	34
Tabulka 6: Vazby strategie OP VK a NSRR.....	35
Tabulka 7: Konzistence OP VK a NPR	36
Tabulka 8: Konzistence OP VK a Národním programem rozvoje vzdělávání ČR.....	36
Tabulka 9: Indikativní finanční tabulka OP VK podle let (v mil. €).....	99
Tabulka 10: Indikativní finanční tabulka OP VK podle prioritních os (v mil. €).....	99
Tabulka 11: Počty podaných a schválených projektů dle jednotlivých opatření OP RLZ ...	102
Tabulka 12: Přehled o čerpání finančních prostředků z OP RLZ dle opatření – systémové a národní projekty	104
Tabulka 13: Přehled o čerpání finančních prostředků z OP RLZ dle opatření – grantová schémata	105

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 1991-2004	6
Graf 2: Projekce věkových skupin relevantních pro oblast počátečního vzdělávání	7
Graf 3: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatel ČR.....	8
Graf 4: Vzdělanostní struktura populace ČR dle krajů	9
Graf 5: Míra participace na vzdělávání (v % populace příslušné věkové skupiny).....	11
Graf 6: Výdaje na vzdělávání (v % HDP).....	12
Graf 7: Míra participace na terciárním vzdělávání.....	15
Graf 8: Kvalita vysokoškolského vzdělávání.....	16
Graf 9: Podíl dospělé populace na dalším vzdělávání (2004).....	18
Graf 10: Rozsah vzdělávání zaměstnanců (2004)	19
Graf 11: Flexibilita populace.....	20
Graf 12: Využívání internetu.....	21
Graf 13: Vývoj % zastoupení obyvatel ovládajících cizí jazyk (angličtinu a němčinu)	21
Graf 14: Podíl VaV pracovníků ve vzdělávací, státní a podnikové sféře.....	22

Seznam schémat

Schéma 1: Cíle a prioritní osy OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	32
---	----

Příloha č. 4 – Použité pojmy

Cílem této přílohy není vytvoření jednoznačné definice pojmů (řada pojmů nemá jednu všeobecně přijímanou definici), ale spíše vysvětlit jejich obsah v souvislostech OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Rozdělení pojmů do tématických oblastí má pouze usnadnit orientaci.

Oblast vzdělávání:

Celoživotní učení	Termín použit ve smyslu Memoranda o celoživotním učení, které vydala Evropská komise (EK) v listopadu 2000. EU definuje celoživotní učení jako pojem zahrnující „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“
Další vzdělávání	Vzdělávací proces, zaměřený na poskytování vzdělávání po absolvování určitého školského vzdělávacího stupně; po absolvování počátečního vzdělávání, eventuálně vzdělávání, které navazuje na pracovní praxi nebo slouží k získání či prohloubení kompetencí v programech neformálního vzdělávání. <i>V tomto dokumentu zahrnuje pojem „další vzdělávání“ rovněž specializační vzdělávání zdravotnických pracovníků podle zákona č. 95/04 Sb. a zákona č. 96/04 Sb. viz. specializační vzdělávání.</i>
Formální vzdělávání	Realizuje se ve vzdělávacích institucích, jejichž funkce, cíl, obsah, prostředky a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny. Takovouto typickou vzdělávací institucí je škola
Informální vzdělávání	Proces získávání vědomostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí, kontaktů. Na rozdíl od formálního vzdělávání či neformálního vzdělávání je neorganizované, nesystematické a institucionálně nekoordinované
Klíčové kompetence	Souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti; v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání jsou klíčové kompetence vymezeny na úrovni, které mají dosáhnout všichni žáci na konci základního vzdělávání; v etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní
Kompetence	a) souhrn pravomocí a odpovědností svěřených určitému pracovnímu místu či orgánu b) schopnost vykonávat určitou funkci nebo soubor funkcí a dosahovat při tom určité úrovně výkonnosti. Takto chápanou kompetencí je i ochota přijímat rozhodovací riziko, osobní iniciativa, volní vlastnosti, motivovanost atp.
Kurikulum	Obsah školního vzdělávání

Kurikulární reforma	Reforma průběhu studia a jeho obsahu a forem výuky (vytvoření a postupné zavedení konceptu dvouúrovňového kurikulárního modelu - rámcové vzdělávací programy a na ně navazující školní vzdělávací programy; zajištění vzdělávání pedagogických a vedoucích pracovníků ve školství jako předpokladu realizace této reformy)
Kvalifikace	Soustava schopností (vědomostí, dovedností, návyků, zkušeností) potřebných k získání oficiálně potvrzené způsobilosti (většinou uznávané státem) k výkonu určité činnosti (povolání, funkce)
Neformální vzdělávání	Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné. Organizátory jsou sdružení dětí a mládeže a další nevládní neziskové organizace, střediska volného času, vzdělávací agentury, nadace, kluby, kulturní zařízení a další
Počáteční vzdělávání	Zahrnuje veškeré formální vzdělávání v rámci vzdělávací soustavy, které probíhá před prvním vstupem na trh práce. Pozn. v rámci OP VK je z počátečního vzdělávání samostatně vymezeno vzdělávání terciární, které je vymezeno samostatnou prioritní osou.
Rozvoj lidských zdrojů	Celoživotní vzdělávání a učení (formální i neformální), včetně učení z praxe (informální), orientované zejména na lepší pracovní uplatnění, zvýšení kompetencí a výkonnosti jednotlivců i týmů, a zahrnuje pod tento pojem širokou škálu aktivit, příležitostí a stimulů ve vzdělávací soustavě, v hospodářské praxi, veřejné správě i jiných sektorech. Přesná a vědecky uznávaná definice k dispozici není; termínu RLZ se v praxi používá velmi liberálně
Specializační vzdělávání	Příprava na výkon povolání zdravotnického pracovníka, jejímž ukončením se získává specializovaná způsobilost k výkonu povolání
Terciární vzdělávání	Vyšší a vysokoškolské vzdělávání
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	Dle Školského zákona žáci se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním
Zaměstnatelnost	a) jako aktivní účast práce schopného obyvatelstva na společenské hospodářské činnosti, přičemž práce schopné obyvatelstvo je obyvatelstvo ve věkovém rozmezí, ve kterém se uskutečňuje ekonomická aktivita. Politika zaměstnanosti je zaměřena na dosažení rovnováhy mezi nabídkou pracovních sil a poptávkou po nich, směřuje k produktivnímu využití zdrojů pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání. Evropská strategie zaměstnanosti vytyčila následující 4 pilíře: zaměstnatelnost, podnikatelství, adaptabilitu a rovné

	příležitosti b) schopnost být zaměstnán. Souhrn kompetencí v konkrétních oblastech, vědomostí a dovedností dávajících šanci uspět na trhu práce. Zahrnuje i vůli spojenou s odolností, podnikavost a touhu uspět, důvěru ve vlastní schopnosti, vědomí nezbytnosti progresivních a odpovědných přístupů v zaměstnání
Oblast výzkumu a vývoje:	
Aplikovaný výzkum	Experimentální nebo teoretické práce prováděné s cílem získání nových poznatků zaměřených na budoucí využití v praxi
Průmyslový výzkum	Část aplikovaného výzkumu, jehož výsledky se prostřednictvím vývoje využívají v nových výrobcích, technologiích a službách, které jsou určeny k podnikání
Inovace	Obnova a rozšíření škály výrobků a služeb a s nimi spojených trhů, vytvoření nových metod výroby, dodávek a distribuce, zavedení změn řízení, organizace práce, pracovních podmínek a kvalifikace pracovní síly.
Vývoj	Systematické tvůrčí využití poznatků výzkumu nebo jiných námětů k produkci nových nebo zlepšených materiálů, výrobků nebo zařízení anebo k zavedení nových či zlepšených technologií, systémů a služeb, včetně pořízení a ověření prototypů, poloprovozních nebo předváděcích zařízení
Výzkum a vývoj	Systematická tvůrčí práce konaná za účelem získání nových znalostí nebo jejich využití
Výzkumní pracovníci	Výzkumní pracovníci tvoří nejdůležitější skupinu zaměstnanců VaV a zabývají se koncepcí nebo tvorbou nových znalostí, výrobků, procesů, metod a systémů, případně takové projekty řídí
Základní výzkum	Experimentální nebo teoretické práce prováděné s cílem získat znalosti o základech či podstatě pozorovaných jevů, vysvětlení jejich příčin a možných dopadů při využití získaných poznatků
Zaměstnanci výzkumu a vývoje	Zaměstnanci VaV jsou míněni výzkumní pracovníci, kteří provádějí přímo VaV, a dále pomocní, techničtí, administrativní a jiní zaměstnanci na pracovištích VaV. Mezi zaměstnance VaV patří i ti zaměstnanci, kteří obstarávají přímé služby k výzkumným a vývojovým činnostem, jako např. manažeři VaV, administrativní úředníci, sekretářky apod.
Oblast řízení:	
Grantové schéma	Grantové schéma představuje zjednodušenou formu předkládání projektů, kdy vlastní pravidla pro další poskytování prostředků jsou pro konečné uživatele jednodušší. Koneční uživatelé jsou odpovědní konečnému příjemci (správci grantového schématu) za dodržení všech podmínek a pravidel grantového schématu a souvisejících právních předpisů. Grantová schémata zahrnují v sobě množství akcí (projektů v

	rámcí grantového schématu), přičemž samotné grantové schéma je projekt. Grantová schémata lze využít pro poskytnutí podpory především podnikatelským subjektům, ale i veřejným orgánům a neziskovým organizacím.
Konečný příjemce	Konečný příjemce je veřejný nebo soukromý subjekt, který na základě předložené projektové žádosti o pomoc prostřednictvím OP obdrží finanční prostředky ze strukturálních fondů či Fondu soudržnosti. Konečný příjemce předkládá projekt, současně však prokazuje zajištění spolufinancování na jeho realizaci, odpovídá za vlastní provedení projektu a za nakládání s prostředky.
Konečný uživatel	Konečný uživatel je subjekt, který realizuje projekt a přijímá prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti od konečného příjemce (např. při realizaci pomoci prostřednictvím grantového schématu). Konečný uživatel je takový typ subjektu, pro který by bylo příliš obtížné žádat o pomoc z fondů EU přímo jako konečný příjemce. Nejedná-li se o grantové schéma, je tento subjekt zpravidla totožný s konečným příjemcem.
Zprostředkující subjekt	Zprostředkující subjekt je veřejný nebo soukromý subjekt, který jedná v odpovědnosti ŘO nebo provádí jejich jménem činnosti týkající se konečných příjemců. V praxi se stává partnerem předkladatelů projektových žádostí, zejména při komunikaci ohledně výběru a následné realizace projektu.

Příloha č. 5 – Seznam dokumentů

Koncepce OP VK vychází z celé řady dokumentů legislativního, strategického, metodického a analytického charakteru. Seznam nejvýznamnějších dokumentů je uveden níže.

Legislativní dokumenty EU

- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.
- Nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999.
- Nařízení Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999.
- návrh Nařízení Komise (ES), kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění Nařízení Rady (ES) o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, Pracovní dokument Komise, Brusel, 15. 2. 2006.
- Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o uznávání významu neformálního a informálního učení v oblasti evropské mládeže 8562/06, Brusel 24.4. 2006.

Legislativní a metodické dokumenty ČR

- Zákon č. 561/2004 Sb., (ze dne 24. září 2004) o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění zákona 383/2005 Sb.
- Zákon č. 563/2004 Sb., (ze dne 24. září 2004) o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 552/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.
- Zákon č. 111/98 Sb. požadujeme doplnit: „zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravot. povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravot. péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékař zdravot. povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.
- Vyhláška MF č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů.
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje).
- Vyhláška MF č. 231/2005 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů pořízení a reprodukce majetku.
- Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007–2013, MMR, únor 2006.
- Národní číselník indikátorů pro programové období 2007–2013, MMR, březen 2006.
- Metodika finančních toků a kontroly strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, konsolidované znění k 1. 1. 2006 vydaná MF.

Strategické dokumenty EU

- Sdělení Komise Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007–2013, COM (2005) 0299, Brusel, 5. 7. 2005.
- Závěry jednání Evropské rady revidující Lisabonskou strategii, 7619/1/05, Brusel, 22. a 23. 3. 2005.
- Společně pracovat pro nový růst a zaměstnanost: Nový růst pro Lisabonskou strategii, COM (2005) 24, Brusel, 2. 2. 2005.
- Společné akce pro růst a zaměstnanost: Lisabonský program Společenství, COM (2005) 330, Brusel, 20. 7. 2005.
- Hodnotící zpráva Wima Koka k realizaci Lisabonské strategie, listopad 2004.

Strategické dokumenty ČR

- Návrh Národního rozvojového plánu České republiky 2007–2013 (verze leden 2006).
- Návrh Národního strategického referenčního rámce.
- Národní Lisabonský program 2005–2008 (Národní program reforem ČR).

- Strategie hospodářského růstu; schválena vládou usnesením č. 1500 ze dne 16. 10. 2005.
- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, 2001.
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR (2002 a 2005).
- Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR.